İŞKUR

2015

SAKARYA

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

TÜRKİYE İŞ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAKARYA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

(2015)

YAZARLAR

Pirali BAYRAKTAR
İş ve Meslek Danışmanı

Emre KAYA
İş ve Meslek Danışmanı

SUNUŞ

Son yıllar itibariyle sanayi bakımından hızlı bir gelişim ve değişim süreci yaşayan ve buna bağlı olarak sürekli göç alan İlimiz, beşeri sermaye olan insan kaynakları bakımından avantajlı konumdadır. Coğrafi konumu ve sanayileşme potansiyeli de bu avantajlı konumu destekleyici niteliktedir. Dolayısıyla, gerek sanayileşmedeki hızlı artış ve gerekse beşeri sermayedeki zenginliğimiz işsizlik sorunu noktasında meslekli işsizlerde asgari ücretle işçi bulunamaz noktasına gelinmiştir. Bu nedenle, gerek işsizlikle ve gerekse asgari ücret yetersizliği ile mücadele etmenin yolu da niteliksiz ve vasıfsız işgücüne nitelik kazandırmak, gelişen teknolojiye ve sanayiye uygun meslekli işgücü yetiştirmekten geçmektedir.

Bu bilinçle, İlimiz İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulunun yapmış olduğu çalışmalarla, bir yandan istihdamın korunması ve bir yandan da istihdamın geliştirilebilmesi, vasıfsızlığın ve mesleksizliğin giderilmesi hedeflenmiştir. İstihdamın söz konusu olduğu bütün alanlarda programlar düzenlenerek, girişimcilik eğitimleri, meslek eğitim kursları, toplum yararına çalışma programları ve çalışanların eğitimine yönelik sertifika programları yoluyla, işsizlik sorununun çözümüne yerel düzeyde destek olunmuştur.

İlimizde, İŞKUR'un verdiği destekle, bir taraftan işverenlerin nitelikli işgücü ihtiyacı karşılanmaya, bir taraftan da işgücüne nitelik kazandırılarak işsizlerin istihdam edilebilirliği artırılmaya çalışılmıştır. Bununla beraber, teknolojik gelişmeler ve artan rekabet koşullarından istihdamın etkilenmemesi için hayat boyu öğrenme anlayışı içerisinde kişisel ve mesleki eğitimlere gereken önem verilmeye gayret gösterilmiştir.

İŞKUR tarafından tüm illerde gerçekleştirilen İş Piyasası Analiz Çalışması; bölgesel farklılıkların izlenmesi, yerel yönetim mekanizmalarına (İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu ve Kurs Yönetimleri) işlerlik kazandırılması, kısa vadede işgücünün şirketlerle eşleştirilmesinin sağlanması, orta vadede işgücüne talep edilen niteliklerin kazandırılması ve uygulanan işgücü politikalarının etkilerinin izlenmesi bakımından da çok büyük önem arz etmektedir.

Dolayısıyla, böylesine önemli bir çalışmaya katkı sağlayan işverenlerimize ve Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü personeline teşekkür eder, çalışmanın işsizlik sorununun çözümü ve istihdama katkı sağlaması noktasında faydalı olmasını dilerim.

Hüseyin Avni ÇOŞ

Sakarya Valisi

ÖNSÖZ

Ülkemizin en büyük sorunu olan işsizliğin önlenebilmesi; işgücü piyasasının geliştirilmesine, eğitimli işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Dolayısıyla, istihdamın artırılmasının yanında istihdamın korunması da işgücünün ihtiyaç duyulan niteliklere uygun bir şekilde eğitilmesi ve yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır.

Sakarya İli İşgücü Piyasası Araştırması Raporunun temel amacı; İlin işgücü piyasası arz ve talebi arasındaki eşleşme problemlerini ortaya çıkartarak bu dengesizliğin giderilmesine yardımcı olacak önerileri oluşturmak ve elde edilen veriler değerlendirilerek İl düzeyinde aktif istihdam politikalarının oluşturulmasına katkı sağlamaktır.

İŞKUR ve ilgili paydaşların desteğiyle hazırlanan "İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu", TÜİK'le birlikte tespit edilen 10 ve üzeri işçi çalıştıran 1645 işyerinde uygulanmıştır.

Bu çalışma ile İlimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücü yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçları belirlenmesine yönelik bilgi derlenmiş olup, çalışma kapsamında yapılan işyeri ziyaretleri ile işverenlerin talepleri anında alınarak, ihtiyaç duyulan işgücü, İŞKUR'a kayıtlı işsizlerden sağlanmıştır.

Bunun yanında çalışmaya ilişkin olarak yapılan ziyaretler sırasında işveren tarafından talep edilen işgücü, Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından açılacak olan kurslara yön gösterdiği gibi, gelecekte ihtiyaç duyulacak mesleklerin belirlenmesine de ışık tutacaktır.

Bu rapora kuşkusuz en büyük destek, değerli zamanlarını ayırarak araştırmamızı cevaplayan işverenlerimizden gelmiştir. Dolayısıyla bu çalışmanın gerçekleşmesine katkı sağlayan işverenlerimize, formun uygulanması ve raporun hazırlanmasında emeği geçen Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü çalışma arkadaşlarımıza teşekkür eder, yayının İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu, işverenler, akademisyenler ve araştırmacıların çalışmalarında yararlı olmasını dilerim.

Tekin KAYA
İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖNSÖZ ii
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
GRAFİKLER LİSTESİ vi
KISALTMALAR vii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 4
BİRİNCİ BÖLÜM 5
İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ 5
İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN 5
İŞKUR GÖSTERGELERİ 7
KAYITLI İŞSİZ 7
AÇIK İŞLER 9
İŞE YERLEŞTİRMELER 10
MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ 11
İŞSİZLİK ÖDENEĞİ 12
İKİNCİ BÖLÜM 14
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 14
AMAÇ VE YÖNTEM 14
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 16
İŞYERİ VERİLERİ 16
AÇIK İŞLER 31
TEMININDE GÜÇLÜK ÇEKILEN MESLEKLER 56
İSTIHDAM ARTIŞ/AZALIŞ BEKLENTISI 72
SONUÇ 79
KAYNAKÇA 83
EKLER 84
Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu 84
Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları 91
Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü 94
Ek 4- Ek Tablolar 101

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 5
Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı 8
Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 10
Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı 11
Tablo 5:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*) 12
Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran Sayısı (2015*) 12
Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*) 13
Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı 16
Tablo 9: Sakarya'da Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı 18
Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 20
Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 21
Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları 22
Tablo 13: Kısmi Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar 23
Tablo 14: Kısmi Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler 24
Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler 24
Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler 25
Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı 26
Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler 27
Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı 30
Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları 32
Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları 34
Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı 35
Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 36
Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı 37
Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı 38
Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı 39
Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 40
Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 41
Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları 41
Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları 42
Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 43
Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 43

Tablo 33: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı.. 44
Tablo 34: Kısmi Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 45
Tablo 35: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı 45
Tablo 36: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre 46
Tablo 37: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi..... 50
Tablo 38: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi..... 51
Tablo 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi..... 52
Tablo 40: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 53
Tablo 41: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 54
Tablo 42: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi..... 55
Tablo 43: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi 55
Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi..... 56
Tablo 45: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı 57
Tablo 46: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı..... 59
Tablo 47: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler 61
Tablo 48: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri* 66
Tablo 49: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 67
Tablo 50: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 68
Tablo 51: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu..... 70
Tablo 52: Kısmi Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 71
Tablo 53: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları 73
Tablo 54: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları..... 74
Tablo 55: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları 75
Tablo 56: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek 76
Tablo 57: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler 76
Tablo 58: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi..... 77
Tablo 59: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi..... 78

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri 6
Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı 7
Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş 9
Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme 10
Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 19
Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı 19
Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar 21
Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları 27
Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı 28
Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı 29
Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri 31
Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları 33
Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Sektörlere Ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı 35
Grafik 14: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı 40
Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi 49
Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu 57
Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı 60
Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri 61
Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri 62
Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri* 64
Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 69
Grafik 22: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 70
Grafik 23: Kısmi Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri 72

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

AİO: Açık iş Oranı

Bk.: Bakınız

EUROSTAT: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi

ILO: International Labor Organization (Uluslararası Çalışma Örgütü)

ISCO: International Standard Classification of Occupations (Uluslararası Meslek Sınıflama Standardı)

İBBS: İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması

İEP: İşbaşı Eğitim Programı

İO: İşsizlik oranı

İKO: İşgücüne katılma oranı

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

İPA: İşgücü Piyasası Analizi

NACE: European Classification of Economic Activities (Avrupa Birliği'nde Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması)

NİDO: Net İstihdam Değişim Oranı

OECD: Organization for Economic Co-operation And Development (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

TİPA: Türkiye İşgücü Piyasası Analizi

TMS: Türk Meslekler Sözlüğü

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYP: Toplum Yararına Program

YÖNETİCİ ÖZETİ

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Mevcut durumun analiz edilmesi ve problemlerin teşhis edilmesi, geleceğe dair planlama yapmanın ilk adımıdır.

Uluslararası Çalışma Örgütü(ILO)'nün her yıl yayınladığı Küresel İstihdam Eğilimleri Raporunda da belirtildiği gibi yapılan bütün iyileştirmelere rağmen işsizlik riski devam etmektedir. Bu durum işsizliği azaltmayı ve istihdamı artırmayı amaçlayan aktif işgücü piyasası politikalarının önemini artırmıştır.

TÜİK 2014 yılında Sakarya'nın da içinde olduğu TR42 bölgesi için açıklamış olduğu "hane halkı işgücü anketi" sonuçlarına göre işgücüne katılma oranı 2014 yılında yüzde 59 olarak hesaplanmıştır. Yine 2014 yılı verilerine göre işsizlik oranı yüzde 10,9 olarak hesaplanırken, istihdam oranı aynı dönem için yüzde 52,9 olarak gerçekleşmiştir.

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu il Müdürlüğüne kayıtlı işsizler incelendiğinde 2015 yılı (Haziran Ayı sonu itibariyle) verilerine göre Sakarya'da kayıtlı işsiz sayısı 18 bin 631 kişidir. Kayıtlı işsizlerin yüzde 60,7'si erkek, yüzde 39,3'ü kadındır.

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu il Müdürlüğü'nce İlde 2015 yılı (Haziran Ayı sonu itibariyle) 7 bin 465 kişi işe yerleştirilmiştir. Bu dönemdeki açık iş sayısı 14 bin 611'dir. İlde işe yerleştirme oranı yüzde 51,1'dir. 2015 yılı Haziran ayı sonuna kadar İŞKUR tarafından yapılan aktif işgücü programları sayısı 560'tır. Aktif işgücü programları yüzde 22,3'ü Mesleki Eğitim kursudur. Mesleki Eğitim kurslarına, aktif işgücü programları katılımcılarının yüzde 60,9'u olan 3 bin 144 kişi katılmıştır. Aktif işgücü programlarından olan işbaşı eğitim programlarına, aktif işgücü programları katılımcılarının yüzde 30,9'u olan 418 kişi katılmıştır. Ayrıca İŞKUR hizmetlerinden olan Toplum Yararına Programları kapsamında 34 program düzenlenerek 2 bin 514 kişinin faydalanması sağlanmıştır.

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verilerine 2015 yılının ilk altı ayı içinde işsizlik ödeneğine başvuranların sayısı 6 bin 632'dir. İşsizlik ödeneğine başvuranların meslek olarak dağılımına bakıldığında, beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), satış danışmanı, şoför-yük taşıma, büro memuru (genel), ön muhasebeci, muhasebeci, gaz altı kaynakçısı, temizlik görevlisi, sekreter

mesleklerinde en fazla başvuru olduğu görülmektedir. 2015 yılının ilk altı ayı içinde İşsizlik ödeneği almaya hak kazananlar ise 3 bin 510 kişidir. Başvuranlar ve almaya hak kazananlar arasındaki oranın yüzde 52,9 olduğu görülmektedir. İşsizlik ödeneği almaya kazananlarının meslek olarak dağılımı incelendiğinde ise beden işçisi (genel), beden işçisi (temizlik), satış danışmanı, şoför-yük taşıma, büro memuru (genel), ön muhasebeci, muhasebeci, gaz altı kaynakçısı, temizlik görevlisi, sekreter mesleklerindedir.

İstihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılması; eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılmasına, işgücü arz ve talebinin doğru olarak tespit edilmesine ve buna uygun politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Bu hedef doğrultusunda Sakarya ilinde işgücü piyasasının talep boyutunu tespit edebilmek amacı ile Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 16 Mart-30 Nisan 2015 tarihleri arasında Sakarya İşgücü Piyasası Talep Araştırması gerçekleştirilmiştir.

Sakarya ilinde gerçekleştirilen bu talep araştırması ile Sakarya'daki işgücünün yapısı, sektörler bazında çalışanların mesleklere ve cinsiyete göre dağılımları, ihtiyaç duyulan işgücü için talep edilen eğitim ve beceri durumları, temininde güçlük çekilen meslekler ve teminde güçlük çekme nedenleri, 2016 yılı ilk çeyreğinde işgücü piyasasında mesleki değişim beklentilerine ilişkin bilgiler derlenmiştir.

Bu çalışma ile birlikte Sakarya'nın işgücü piyasasının fotoğrafı çekilerek Sakarya'daki sektörlerin işgücü ihtiyacı tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda Sakarya düzeyinde sektörel olarak istatistiksel ve anlamlı tahminler üretilmiştir.

Alan çalışması Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte tespit edilen Sakarya'daki özel sektörde faal olan 10+ istihdamlı işyerlerinde gerçekleştirilmiştir. Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmalar kullanılarak yapılan araştırmada Sakarya'da tam sayım yöntemi ile çalışılmıştır. Yani Sakarya ilindeki 10+ istihdamlı özel sektör işyerlerinin tamamı ziyaret edilmiştir. Toplamda bin 984 işyeri bizzat ziyaret edilmiş, bu işyerlerinin bin 659 tanesine ise işyeri bilgi formu uygulanmıştır.

Çalışma kapsamında Sakarya ilinde 2 bin 482 kişilik açık iş bulunmaktadır. Buna ek olarak, Sakarya'nın "açık iş oranı" yüzde 3,5 olarak hesaplanmıştır. Başka bir deyişle, Sakarya'da her 100 kişilik kadronun 96,5'i dolu 3,5'i ise boş olup doldurulmaya hazırdır. Saha çalışmasında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 21,7'si, açık işi olduğunu belirtmiştir. Ayrıca yaklaşık her 5 işyerinden 1'inin açık işi bulunmaktadır. Açık işler için yaklaşık olarak yüzde 30,4 oranında asgari bir eğitim düzeyi talep edilmektedir. Açık işler için yüzde 2,7 oranında çıraklık eğitimi, yüzde 40,2 oranında lise altı eğitimliler, yüzde 22,2 oranında lise ve dengi eğitimler ve yüzde 4,5 oranında lise üstü eğitimliler talep edilmektedir. Açık işler için talep edilen ek beceriler incelendiğinde; fiziksel yeterlilik, mesleğe ilişkin yeterli bilgi, takım çalışması becerileri, iletişim ve ifade etme, sorun çözme ve bağımsız karar verme becerileri, etkin hesap yapabilme, satış ve pazarlama, proje tabanlı çalışma, bilgisayar kullanımı ve yabancı dil yeterliliği şeklinde sıralanmaktadır.

Sektörlere göre en yüksek açık iş oranı yüzde 6,1 ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe tespit edilmiştir. Gayrimenkul faaliyetlerini yüzde 5,4 açık iş oranı ile Diğer hizmet faaliyetleri sektörü ve yüzde 5'lik açık iş oranı ile Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü izlemektedir.

Sakarya'da açık işlerin en fazla olduğu mesleklerin; Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Gaz Altı Kaynakçısı, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel), Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı, Makineci (Dikiş), Mobilya Montaj İşçisi, Satış Danışmanı, Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı), Proses İşçisi olduğu tespit edilmiştir.

Sakarya İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına göre, işverenlerin Sakarya'da son bir yılda 3 bin 205 kişinin temininde güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 37'si eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Başka bir deyişle, yaklaşık her 5 işverenden 2'si işgücü piyasasında aradığı elemanı bulurken zorlanmıştır.

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler; Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Temizlik Görevlisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Makineci (Dikiş), Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı, Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı), Proses İşçisi, Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı) mesleğidir.

Sakarya İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçları 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle istihdamda 3 bin 946 kişilik net artışın beklendiğini bize göstermektedir. Başka bir deyişle, işverenler bugüne kıyasla, 30 Nisan 2016 tarihinde istihdamın net olarak yüzde 5,8 artmasını beklemektedir.

30 Nisan 2016 tarihinde sektörler itibariyle net istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa en yüksek net istihdam artışı beklenen dört sektörün; yüzde 47,3 ile Diğer hizmet faaliyetleri, yüzde 13,1 ile İnşaat, yüzde 11,5 ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve yüzde 7,3 ve Gayrimenkul faaliyetleri sektörleri olduğu görülecektir.

Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (İnşaat), Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı, Diğer Lastik İmalat İşçileri, İdari İşler Uzmanı Meslekleri 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle en fazla net istihdam artışı beklenen mesleklerdir. Buna Karşılık; Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Makineci (Dikiş), Türkçe Öğretmeni, Hamal, Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu, Boyacı (Giyecek), Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Mobilya Döşeme İşçisi meslekleri ise 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle en fazla net istihdam azalış beklentisinin olduğu mesleklerdir.

GİRİŞ

Sakarya ili işgücü piyasası araştırma raporunun nihai hedefi illerde istihdam ve işsizlik sorununun çözümüne yönelik işgücü yapısı ile sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik güncel bilgi derlenmesini sağlamaktır.

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına rağmen etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle de zamanında doldurulamamaktadır.

İller bazında etkin bir işgücü piyasası analizi için, illerin arz ve talep yapısını aynı dönem itibariyle yansıtan arz ve talep verilerine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda ideal olan, il işgücü piyasasının her iki boyutunu ortaya koyan araştırmaların eşanlı yapılmasıdır. Böyle bir çalışmanın gerek işgücü gerekse mali açıdan yaratacağı büyük yük dikkate alındığında, pratik bir çözüm işgücü piyasası arz analizlerinde mevcut veri setlerinin kullanımıdır. İşgücü Piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) ile Hane halkı İşgücü Anketi (HİA) sonuçlarına dayanmaktadır.

İşgücü piyasası talep verileri Çalışma ve İş Kurumuna kayıtlı işverenler itibariyle idari kayıt olarak mevcuttur, ancak bu kayıtlar ilin genel talep yapısı hakkında yeterince fikir verememektedir. İşgücü talebinin illerdeki tüm işverenleri kapsayacak şekilde üretilmesi işgücü piyasasının doğru takibi açısından son derece önemlidir ve bu nedenle de özel bir talep araştırmasının periyodik olarak düzenlenmesi bir gerekliliktir.

İşgücü talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri sürdürülmektedir. Bu çalışmalarda değişik yöntemlerin kullanılması sonucu, hem illerin işgücü piyasalarının yıllar itibariyle değişimlerinin izlenmesinde hem de iller arası karşılaştırmalarda problemler yaşanmıştır. Problemlerin giderilmesi için tüm iller için standart bir talep araştırması uygulanması ve işgücü piyasası analiz raporunun yazımı olmuştur.

İhtiyaçlar doğrultusunda Sakarya ili için 16 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında İşgücü Piyasası Talep Araştırması uygulanmış ve işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Analiz Raporu hazırlanmıştır.

Bu rapor iki bölüm olarak ele alınmıştır.

Birinci bölüm, ilin işgücü piyasasını etkileyen temel unsurlardan ekonomik veriler, nüfus ve eğitim göstergeleri ile işgücü göstergeleri birlikte ele alınarak, il işgücü piyasasının genel görünümü analiz edilmiştir. Bu bölümde ayrıca İŞKUR verileri de ele alınarak ilin işgücü piyasası İŞKUR verileri ile analiz edilmiştir.

İkinci bölüm, İşgücü Talep Araştırması sonuçlarını analiz ederek Sakarya işgücü talep yapısını ortaya koymaktadır. İşgücü Talep verilerine yönelik veri setlerinin temini doğrultusunda uygulanan İşgücü Talep Araştırmasının amacı işverenlerin açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

Tüm iller ve Türkiye Geneli için ayrı ayrı hazırlanan İşgücü Piyasası Analizi Raporlarına www.iskur.gov.tr adresi üzerinden erişebilirsiniz.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

İŞGÜCÜ PİYASASINI ETKİLEYEN UNSURLAR: ARKA PLAN

İşgücü bir ülkedeki emek arzını insan sayısı yönünden ifade eden bir kavramdır. Bir ülkedeki nüfusun üretici durumda bulunan yani ekonomik faaliyete katılan kısmıdır. İşgücünün çalışma hayatıyla buluştuğu piyasa koşullarına ise işgücü piyasası denmektedir. İşgücü piyasasının etkilendiği birçok faktör bulunmaktadır. Bu nedenle işgücü piyasasını çok yönlü değerlendirmek gerektiğinden analizler zorlaşmaktadır. İşgücü piyasası; nüfus, ekonomik yapı, sosyal yapı, eğitim yapısı, işgücü göstergeleri, yatırımlar, teşvikler, göç durumu gibi birçok faktörden etkilenmektedir.

Bu faktörleri incelerken kullanılan veri setlerinin tümünü iller bazında elde etmek mümkün değildir. Bu veri setlerinin büyük bir kısmı bölgesel veri setleridir. Bölgeler mümkün oldukça illerin sosyo-ekonomik yapıları dikkate alınarak bir araya getirilmeye çalışılsa da iller arası gelişmişlik endeksi dikkate alındığında bölgelerin oluştuğu iller arasında farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) çerçevesinde 26 bölgeden oluşmaktadır. İBBS'ye göre **TR42** olarak sınıflandırılan iller Kocaeli, Sakarya, Bolu, Yalova ve Düzce'dir.

Bu bölümde özellikle işgücü piyasasının arz yönü üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Yukarıda da anlatıldığı gibi işgücü piyasasını birçok faktör etkilemektedir. Bu çalışmada bu faktörlerin hepsine yer verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle Sakarya ilinin işgücü piyasası hakkında bilgi sahibi olunabilecek temel veriler ile İŞKUR verilerine yer verilecektir.

Tablo 1'de Sakarya iline ait temel işgücü göstergeleri mevcuttur. 2008 yılından 2013 yılına kadar olan; işgücüne katılım oranı, istihdam oranı ve işsizlik oranı başlıkları altında oransal değerler ile Sakarya ilinin işgücü piyasası yorumlanmaya çalışılacaktır.

Tablo 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri[1]

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İstihdam Oranı	İşsizlik Oranı
2008	51,1	46,8	8,5
2009	52,0	46,3	11,0
2010	52,5	46,5	11,4
2011	56,0	49,8	10,9
2012	54,3	49,1	8,8
2013	54,8	49,7	9,4
2014[2]	59,0	52,9	10,3

Kaynak: TÜİK

[1] TÜİK'in İl Düzeyinde açıkladığı Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları eski veri setine aittir. 2014 yılı Şubat Döneminden beri yayınlanan yeni veri setine göre İl düzeyinde veri yayınlanmamıştır.

[2] TR42 Bölgesi ile ilgili verileri içermektedir.

İşgücü piyasasının en önemli unsurlarından biri de istihdamdır. Bir ülkedeki istihdamı gösteren en önemli verilerden biri de istihdam oranıdır. İstihdam oranı, çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Bu oran ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü göstermekte iken; yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdam politikalarının oluşturulmasında da kilit unsurdur.

İstihdam oranındaki değere bakılarak ülke ekonomisini pozitif veya negatif yönde değerlendirilmek mümkün değildir. Bunun yanında istihdam oranları değerlendirilirken çalışma saatleri, kayıt dışı istidam ve ücret gibi unsurlar da etkilidir.

Grafik 1: İl Düzeyinde Temel İşgücü Göstergeleri

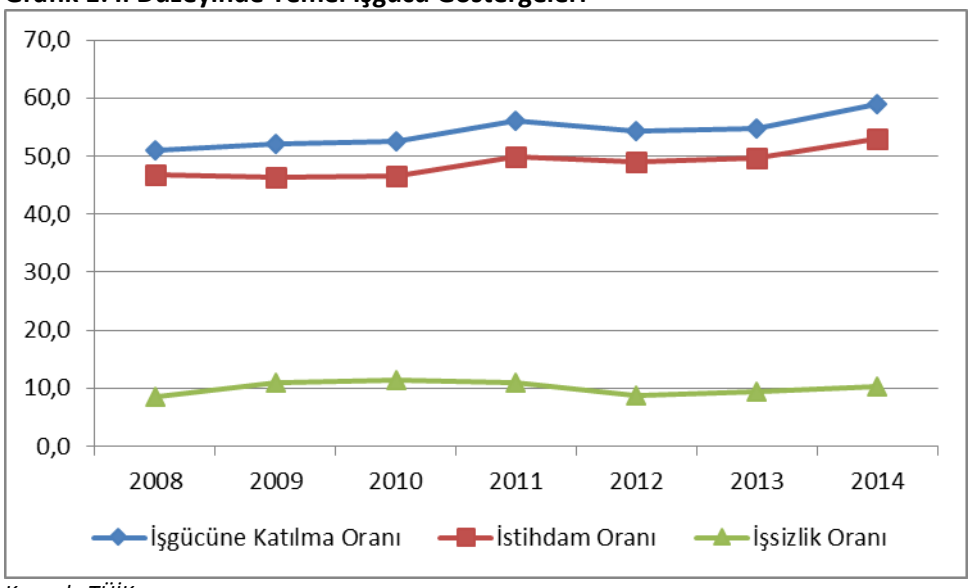

Kaynak: TÜİK

Tablo ve grafikte görüldüğü üzere, işgücüne katılma oranı 2008 yılından itibaren 2011 yılına kadar artış göstermiş olup, 2011-2012 yılları arasında bir düşüş yaşanmış ve 2012 yılından sonra ise yine bir artış yaşanmaya başlamıştır. İşgücüne katılım oranı ise ekonomik olarak aktif olan yani üreten nüfusun çalışabilir yaş aralığındaki toplam nüfusa oranını göstermekte olup, 2008 yılından itibaren bir artış göstermektedir.

Çalışanların, çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam oranı ise 2008-2010 yıllarında bir düşüş izlerken, 2010 sonrasındaki yıllarda ise artış eğilimi göstermektedir. Bu eğri yorumlanacak olursa iki farklı analiz söz konusu olmaktadır. Birinci durumda çalışabilir yaştaki kişi sayısının çoğalması, ikinci durumda ise istihdam alanlarının yeterli seviyede gelişememesiyle, çalışabilir çağa gelen insanların işgücüne katılım gösterememesi söz konusu olmuştur.

İşsizlik oranı eğrisi incelendiğinde ise, işsizlik oranı bazı yıllarda, bir önceki yıla göre azalış gösterse de genel eğilim işsizlik oranının artışı yönündedir. Bu oran diğerleri ile birlikte yorumlandığında ise, Sakarya ili işgücü piyasasında çalışma çağına giren nüfusun arttığı fakat bu duruma nazaran istihdam alanlarının artmadığı söylenebilir. 2008-2013 yılları arası özellikle 2009

yılında küresel alanda yaşanan ekonomik gelişmelerin de etkisiyle Sakarya ile işgücü piyasası için çok olumlu bir seyir olmamıştır. Ancak bu gelişmelere rağmen istihdam ve işgücüne katılma oranları Türkiye ortalamasının üzerinde işsizlik oranı ise Türkiye ortalamasının altındadır. Bunlar da Sakarya ili işgücü piyasası için olumlu göstergelerdir.

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR verileri işgücü piyasasının nabzının tutulması için önemli göstergelerdendir. Kuruma kayıtlı olanlar ile ilgili veriler olup oldukça detaylıdırlar.

KAYITLI İŞSİZ

Kayıtlı işsizler İŞKUR'a kayıt olup işsiz olduğunu bildiren kişilerdir. Bir kişi İŞKUR'a kayıt olduktan sonra 18 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kişinin kaydı aktif kayıtlardan kaldırılır. Grafik 2'de yıllar itibariyle Sakarya ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Grafik 2: Kayıtlı İşsizlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

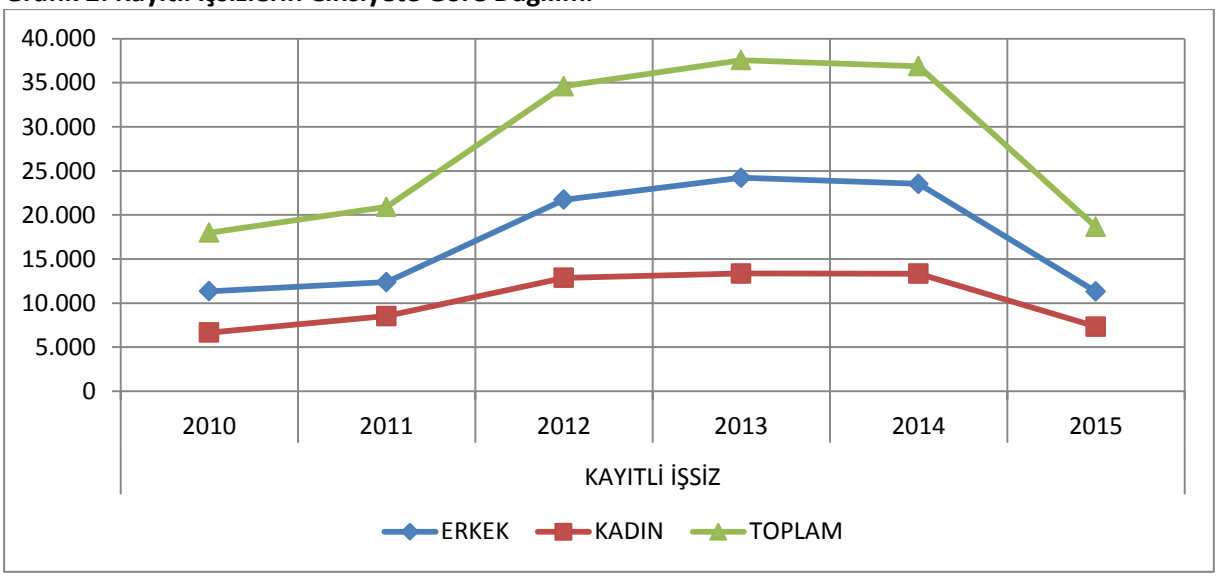

*Kaynak: İŞKUR *2015 yılı HAZİRAN ayı sonu itibarıyla*

2010 yılında Sakarya ilinde 17 bin 982 kişi İŞKUR'a kayıtlı iken, 2014 yılı sonu itibariyle bu sayı artarak 36 bin 865'e yükselmiş, 2015 yılı haziran ayı sonu itibariyle ise 18 bin 631 olarak gerçekleşmiştir. Rakamlardaki yükseliş İŞKUR'un tanınırlığının artmasından ve işgücü piyasasında aktif bir oyuncu hale gelmesinden kaynaklanmaktadır. İŞKUR'a kayıtlı erkeklerin sayısında genelde bir artış gözlemlenirken 2014 yılında bir düşüş yaşanmıştır. Kadınlarda ise 2010 yılında 6 bin 655 kişi kayıtlı iken, 2014 yılında bu sayı artarak 13 bin 338 kişiye çıkmıştır. Kadınların ekonomik değer üretmek ve

ev ekonomisine katkı sağlamak amacıyla işgücü piyasasında yer almak istemeleri, bu sayıda belirgin bir artış olmasını sağlamıştır. Bu sebeplerin dışında İŞKUR'un kadınlara yönelik düzenlediği mesleki eğitim kurslarına ve diğer aktif işgücü programlarına katılımın fazla olması İŞKUR'un işgücü piyasasında tanınırlığının ve etkinliğinin arttığının göstergesidir.

İŞKUR'a kayıtlarda en fazla artış 2012 yılında yaşanmıştır. Erkeklerde artış yüzde 75,6 iken kadınlarda artış ise yüzde 50,9 oranında gerçekleşmiştir. Bu artışta 2012'de başlayan İş ve Meslek Danışmanlığı projesinin etkisi ile İŞKUR'un tanınırlığının artmasına somut olarak katkı sağlamıştır.

Tablo 2: Kayıtlı İşsizlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	Kayıtlı İşsiz
Beden İşçisi (Genel)	10.542
Beden İşçisi (Temizlik)	1.634
Büro Memuru (Genel)	1.515
Satış Danışmanı	1.369
Şoför-Yük Taşıma	1.063
Ön Muhasebeci	906
Sekreter	864
Temizlik Görevlisi	562
Garson (Servis Elemanı)	529
Aşçı Yardımcısı	522
Diğer	21.613
Toplam	41.119

*Kaynak: İŞKUR *HAZİRAN ayı sonu itibarıyla*

İŞKUR'a kayıtlı işsiz sayısı 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile 41 bin 119'dur. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı sıralamasında yer alan ilk iki meslek nitelik gerektirmeyen meslekler iken devamında büro memuru, satış danışmanı, şoför-yük taşıma, ön muhasebeci, sekreter, temizlik görevlisi, garson(servis elemanı), aşçı yardımcısı mesleklerinin sıralandığı görülmektedir. Tabloda yer alan nitelik gerektirmeyen mesleklerin daha çok imalat yapılan firmalarda icra edildiği ve en çok bu sektörde iş arayan ve işveren bulunduğundan kayıtlı işsizler nitelik gerektirmeyen meslekler yönünde ağırlık kazanmıştır.

Herhangi bir niteliği olmayan kişilerin çokça müracaat ettiği "Toplum Yararına Programlar" (TYP) neticesinde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı işgücü göstergelerinde bir takım nicel değişiklikler olmuştur. Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) mesleklerinde yaşanan genel artış bu noktada ortaya çıkmaktadır.

AÇIK İŞLER

İşverenlerin İŞKUR'dan eleman talepleri açık iş olarak adlandırılmaktadır. Grafik 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 4 bin 365 kişi olan açık iş sayısı yıllar itibari ile katlanarak artmış ve 2014 yılında toplam 32 bin 570 kişiye ulaşmıştır. 2015 yılı Haziran ayı sonu itibari ile de açık iş sayısı 14 bin 611 olarak gerçekleşmiş ve bu artış seyri devam ettiği takdirde 2014 yılında yakalanan açık iş sayısına ulaşılacağı tahmin edilmektedir. İŞKUR'un tanınırlığının ve personel sayısının artması ve bununla birlikte hizmetlerinin çeşitlenmesi ile işverenlerin İŞKUR ile irtibatları giderek artmış ve işverenler eleman taleplerini İŞKUR'a iletmeye başlamıştır.

Grafik 3: Yıllara Göre Açık İş

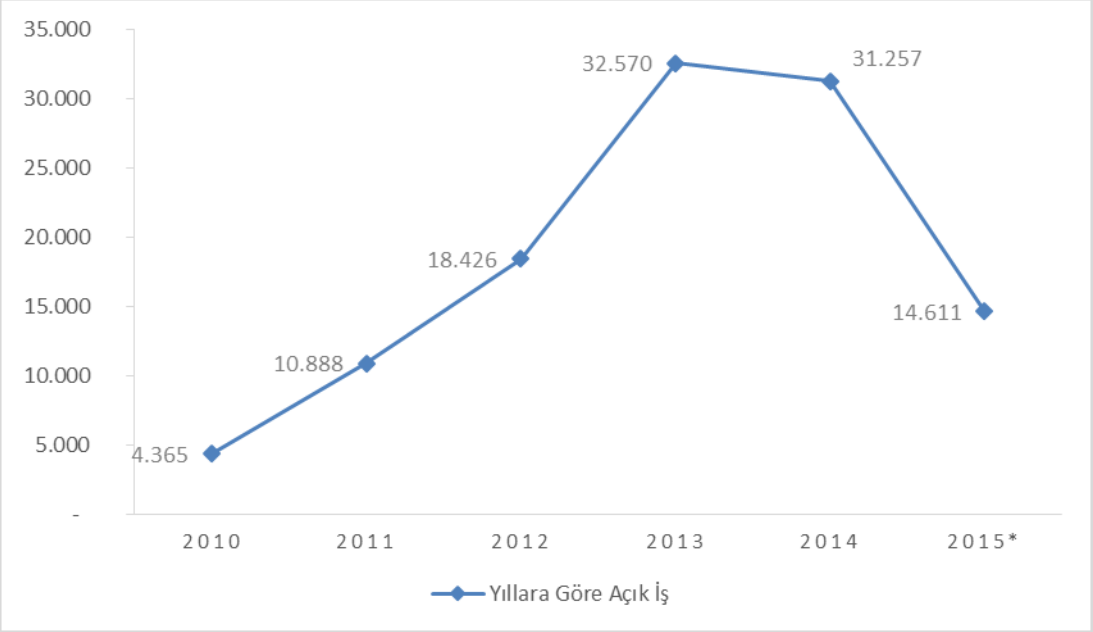

*Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı Ocak-HAZİRAN dönemini içermektedir.*

2015 Yılı Haziran ayı sonu itibari ile Sakarya ilinde 41 bin 119 kayıtlı işsize karşın toplam 31 bin 257 açık iş mevcuttur. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı ile açık işlerin mesleklere göre dağılımı birbirine paraleldir. Açık işlerin mesleklere göre dağılımında; beden işçisi, büro memuru, piliç kesim elemanı, gaz altı kaynakçısı, güvenlik görevlisi, makineci, satış danışmanı, çağrı merkezi müşteri temsilcisi ve garson meslekleri ilk on sırayı oluşturmaktadır. Sakarya ilinde hizmet ve sanayi işletmelerinin yoğun olmasından kaynaklı olarak talep edilen mesleklerin buna göre şekillendiği söylemek mümkündür.

Tablo 3: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**Açık İş**
Beden İşçisi (Genel)	14.332
Büro Memuru (Genel)	1.689
Beden İşçisi (Temizlik)	1.265
Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	1.028
Gaz Altı Kaynakçısı	952
Güvenlik Görevlisi	797
Makineci (Dikiş)	705
Satış Danışmanı	702
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	495
Garson (Servis Elemanı)	468
Diğer	8.824
Toplam	**31.257**

*Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran dönemi*

İŞE YERLEŞTİRMELER

Grafik 4'te yer alan yıllar itibariyle işe yerleştirme sayıları karşılaştırıldığında, 2010 yılında 3 bin 318 olan işe yerleştirme sayısı artarak 2013 yılında 14 bin 866'ya çıkmıştır. 2014 yılında ise az bir düşüşle 13 bin 516'ya geldiği görülmektedir. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde ise işe yerleştirme sayısı 7 bin 465 olarak gerçekleşmiş olup yılsonunda 2014 yılı işe yerleştirme rakamının aşılacağı tahmin edilmektedir. Erkek, kadın işe yerleşmeleri birbirine paralel bir seyir izlediği görülmüştür.

İşe yerleştirme rakamlarındaki belirgin artışın arkasında; aktif işgücü programları ve İŞKUR'un işgücü piyasasında aktif bir şekilde rol üstlenmesi yatmaktadır. Bunların neticesinde İŞKUR'un tercih edilirliği; hem kayıtlı işsiz göstergelerine hem de işe yerleştirme sayılarına yansımıştır.

Grafik 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme

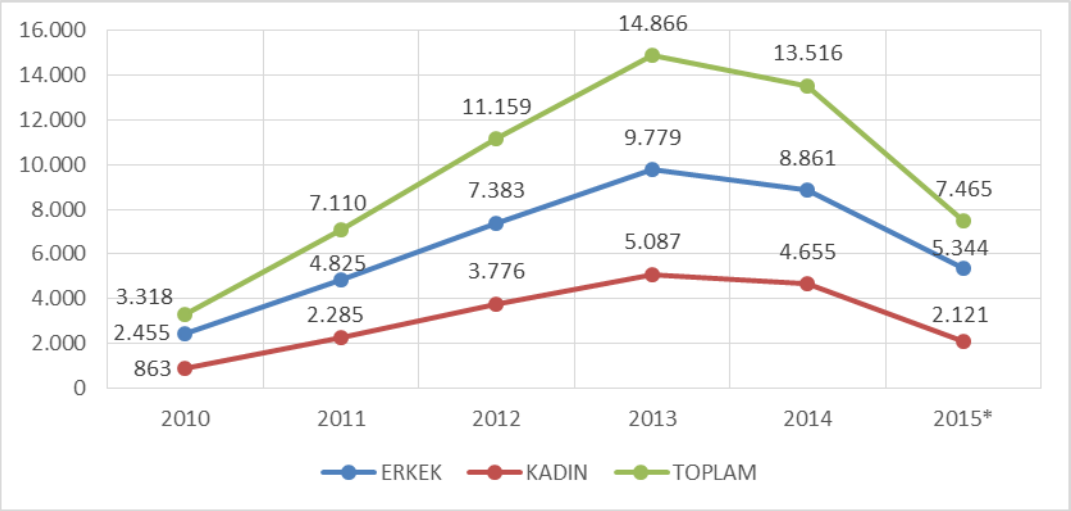

*Kaynak: İŞKUR * 2015 yılı OCAK-HAZİRAN Dönemi*

2015 yılının ilk altı ayında gerçekleşen işe yerleştirmelere meslek bazında bakıldığında; ilk iki sırada Beden İşçisi (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri yer almaktadır. Bu meslekleri sırasıyla; Güvenlik Görevlisi, Satış Danışmanı, Piliç Kesim ve İşleme Elemanı, Temel Metal Şekillendirme Elemanı, Gaz Altı Kaynakçısı, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Metal Mamuller Montaj İşçisi ve Lojistik Elemanı meslekleri takip etmektedir.

Kayıtlı işsiz, açık iş ve işe yerleştirme göstergelerinde yer alan mesleklere baktığımızda, işgücü piyasası tarafından talep edilen mesleklerle kayıtlı işsizlerin meslekler bazında genel olarak örtüştüğü görülmektedir. Söz konusu durum işe yerleştirmelerin mesleklere göre dağılımında da kendisini göstermektedir.

Tablo 4: İşe Yerleştirmelerin Mesleklere Göre Dağılımı

2015*	
Meslek	**İşe Yerleştirme**
Beden İşçisi (Genel)	4.740
Beden İşçisi (Temizlik)	379
Güvenlik Görevlisi	238
Satış Danışmanı	198
Piliç Kesim Ve İşleme Elemanı	170
Temel Metal Şekillendirme Elemanı	128
Gaz Altı Kaynakçısı	112
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	104
Metal Mamuller Montaj İşçisi	94
Lojistik Elemanı	80
Diğer	1.222
Toplam	**7.465**

*Kaynak: İŞKUR * HAZİRAN ayı sonu itibariyle*

MESLEKİ EĞİTİM FAALİYETLERİ

2015 yılının ilk altı aylık bölümünde aktif işgücü programları kapsamında 560 adet program düzenlenmiş ve bu programlara toplam 5 bin 162 kişi katılmıştır.

Toplum Yararına Program (TYP) dâhilinde ise ilk altı ayda 2 bin 514 kişi programdan yararlanmıştır.

İşbaşı Eğitim Programı (İEP) ise piyasa tarafından oldukça rağbet gören, işe alımlarda ve meslekte tecrübe edinme noktasında en anlamlı geri dönüşlerin olduğu ve en fazla istihdamın sağlandığı programdır. 2015 yılının ilk altı aylık döneminde 418 İEP düzenlenmiş olup bin 595 kişi bu programlardan faydalanmıştır.

Mesleki eğitim kurslarında ise 125 adet kurs düzenlenmiş olup 3 bin 144 kişi bu kurslardan faydalanmıştır.

İŞKUR'un düzenlediği aktif işgücü programları kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgisini artırmakla kalmayıp hem kişilere meslek kazandırmakta, hem de kişilerin işgücü piyasasına girişinde aracı rol oynamaktadır.

Tablo 5:Kurs ve Kursiyer Göstergeleri (2015*)

YILLAR	AKTİF İŞGÜCÜ PROGRAMLARI								TOPLUM YARARINA PROGRAMLAR	
	Mesleki Eğitim Kurs Sayısı	Mesleki Eğitim Kursiyer Sayısı	İEP Program Sayısı	İEP Kursiyer Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Program Sayısı	Girişimcilik Eğitimi Kursiyer Sayısı	Toplam Kurs Sayısı	Toplam Kursiyer Sayısı	TYP Program Sayısı	TYP Kursiyer Sayısı
2015*	125	3.144	418	1.595	17	423	560	5.162	34	2.514
2014	234	3.642	371	1.638	20	495	625	5.775	31	1.179
2013	444	8.096	425	2.852	15	385	884	11.333	23	680
2012	433	8.357	165	251	10	250	608	8.858	17	885
2011	286	4.329	133	253	11	273	430	4.855	5	84
2010	188	2.204	43	76	3	74	234	2.354	23	341

*Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran*

İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur. Sakarya ilinde 2015 yılının ilk altı ayında toplam bin 642 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 828'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır.

Tablo 6: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneğine Başvuran Sayısı ve Hak Eden Sayısı(2015*)

Yıllar	İşsizlik Ödeneği Başvuru Sayısı	İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı
2015*	6.632	3.510
2014	9.675	5.515
2013	7.537	4.492
2012	6.729	4.679
2011	5.051	3.998
2010	5.105	4.105

*Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran*

İŞKUR'un tanınırlığının ve işgücü piyasasındaki etkinliğinin artması, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarındaki değişiklikle birlikte değerlendirildiğinde işsizliği ödeneğine başvuruların sayısı artmıştır.

Tablo 7: İşsizlik Ödeneğini Hak Edenlerin Mesleklere Göre Dağılımı (2015*)

2015*	
Meslek	**İşsizlik Ödeneği Hak Edenler**
Beden İşçisi (Genel)	559
Beden İşçisi (Temizlik)	102
Satış Danışmanı	95
Şoför-Yük Taşıma	93
Büro Memuru (Genel)	85
Ön Muhasebeci	79
Muhasebeci	44
Gaz Altı Kaynakçısı	43
Temizlik Görevlisi	37
Sekreter	36
Diğer	1.749
Toplam	**2.922**

*Kaynak: İŞKUR *Ocak-Haziran*

Tablo 7 incelendiğinde mesleklere göre işsizlik ödeneğini hak edenlerin en çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde olduğu tespit edilmiştir. Diğer mesleklerde ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin sayılarının birbirlerine yakın değerler olduğu görülmektedir. Bu durum meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıklarını veya kişilerin çalıştıkları işlerden memnun olduklarını ifade etmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

AMAÇ VE YÖNTEM

İyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Birçok ülkede yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok sektörde işgücü fazlalığı olmasına karşın etkin eşleştirme eksikliği ve beceri uyumsuzlukları nedeniyle de işgücü açığı karşılanmayabilmektedir. Açık işler, işgücünün mobilitesinin yetersizliği ve işverenin talep ettiği niteliklere sahip eleman olmayışı nedenlerinin yanı sıra bazı mesleklerde iş ortamı ve ücretin beğenilmemesi nedeniyle zamanında doldurulamamaktadır. İşgücü piyasasının talep boyutuyla ele alınıp mevcut durumda işgücü, mevcut açık iş ve gelecek dönemde işgücünün eğilimlerinin bilinmesi kısa dönemli işgücü yetiştirilmesi için temel verileri sağlamaktadır.

İşgücü piyasasında arz ve talebin etkin bir şekilde uyumlaştırılabilmesi için işgücü piyasası bilgileri oldukça önemlidir. İşgücü piyasasının arz tarafına yönelik veriler ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun yapmış olduğu Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarından elde edilmektedir. Ancak işgücü piyasasının talep tarafına yönelik pek fazla veri bulunmamaktadır. Bu açığı da Türkiye İş Kurumu İşgücü Piyasası Araştırmaları ile doldurmaya çalışmaktadır. Arz tarafı ile ilgili verilerde il düzeyinde yeterli veri bulunmamaktadır. Talep tarafı ile ilgili yapılan araştırmalar ise henüz istenen düzeyde değildir.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmalarının EUROSTAT (Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) normlarına uygun şekilde yürütülmesi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) kapsamına alınmasına yönelik çalışmalar 2011 yılı ikinci yarısından itibaren Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut, geçmiş ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmalar dışında Türkiye için bir açık iş sayısına erişebilir olunmasına yönelik EUROSTAT'ın talep ettiği açık iş istatistikleri için veri toplanabilmiş olacaktır. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

İşyerleriyle yüz yüze görüşme yöntemiyle (Araştırmanın saha çalışmasının tamamı İŞKUR personeli tarafından gerçekleştirilmiştir.) gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" [3] kapsamında,

Temel işyeri bilgileri

Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)

Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Karşılanma Yolları, Cinsiyet, Aranma Süresi)

Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Nedeni)

30 Nisan 2016 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

Talep Araştırması, bahsi geçen 17 sektörde işyeri bazında il ve Türkiye tahmini vermek üzere planlandığından mesleklere göre yapılan genellemelerin ihtiyatla karşılanması gerekmektedir. Çünkü mesleklere göre bir çerçeve olmadığı için, örneklem çekimine mesleki kırılımı dahil edilememiştir. Dolayısıyla rapordaki mesleklere ilişkin bilgiler detay olarak sunulmuştur.

[3] Soru Formu Ek 1'de verilmiştir.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Bu bölümde Sakarya ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası talep araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanıp yararlanmadığı, İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden yararlananların hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile kısmi çalışanı olup olmama durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Sakarya ilinde bin 659 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 68 bin 202 çalışan tespit edilmiştir.

İŞYERİ VERİLERİ

Sakarya ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden ve çalışma kapsamına giren işyerleri için veriler derlenmiştir. Araştırma kapsamında toplam bin 659 işyeri için veri üretilmiştir. Araştırma kapsamındaki 17 sektörden tamamında işyeri bulunmaktadır. İşyerlerinin sektörel dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Sektörlere Göre İşyerlerinin Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı	Oran
İmalat	508	30,6%
Toptan Ve Perakende Ticaret	403	24,3%
İnşaat	255	15,4%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	112	6,8%
Ulaştırma Ve Depolama	84	5,1%
Eğitim	59	3,6%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	58	3,5%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	40	2,4%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	38	2,3%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	31	1,9%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	20	1,2%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	20	1,2%
Gayrimenkul Faaliyetleri	12	0,7%
Bilgi Ve İletişim	7	0,4%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme	5	0,3%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	4	0,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	3	0,2%
Toplam	**1.659**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilindeki işyerlerinin sektörlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla işyerinin imalat sektöründe olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak her 3 işyerinden biri imalat sektöründedir. Bu sektörü daha sonra sırası ile toptan ve perakende ticaret (%24,3) ile inşaat (%15,4) sektörleri takip etmektedir. Bu üç sektör işyerlerinin yüzde 70'ini oluşturmaktadır. Türkiye genelinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde de bu 3 sektörün ağırlığı yüzde 70'ler civarındadır. Türkiye genelinde de en fazla işyeri İmalat sektöründe daha sonra sırası ile Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat

sektörü gelmektedir. Bu açıdan Sakarya ilinin Türkiye geneli ile benzeştiği görülmektedir. İşyeri sayıları bakımından illerin yarıdan fazlasında İmalat sektörü ilk sıradadır.

Sakarya ilinde en az işyeri Kültür, Sanat, Eğlence ve Spor ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörlerindedir. Türkiye genelinde en az işyeri Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründedir.

Sakarya ilinde araştırma kapsamına giren işyerlerinde toplam 68 bin 202 kişi çalışmaktadır. Çalışanların yüzde 76,6'sı erkek, yüzde 23,4'ü kadındır. Türkiye genelinde ise 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların yüzde 72,5'i erkek, yüzde 27,5'i kadındır. Sakarya'da kadınların toplam çalışanlar içerisindeki oranı düşüktür.

Sakarya ilinde en fazla çalışanın bulunduğu Toptan ve Perakende Ticaret ile İmalat sektörlerinde çalışanlar içerisinde kadın oranı Türkiye genelinde bu sektörlerde çalışan kadın oranlarının gerisindedir. Kadınların Sakarya'da çalışanlar içerisindeki oranının düşük olmasının bir diğer nedeni de Türkiye genelinde Eğitim ve Sağlık sektörlerinde kadınlar erkeklerden daha fazla sayıda çalışmaktadır. Bu iki sektörde çalışanların toplam çalışanlar içerisindeki oranı yüzde 10'un üzerindedir. Sakarya'da ise bu iki sektörün toplam çalışanlar içerisindeki payı yüzde 6'nın biraz üzerindedir ve Eğitim sektöründe erkek çalışan sayısı kadın çalışan sayısından daha fazladır.

Türkiye genelinde Eğitim ile Sağlık sektörlerinde çalışan kadın sayısı çalışan erkek sayısından daha fazla iken Sakarya'da Sağlık ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde çalışan kadın sayısı erkek sayısından daha fazladır.

Sakarya'da araştırma kapsamındaki işyerlerinde kadın çalışanların oranı Türkiye geneline göre daha düşüktür. Sektörler arasında da farklılaşma görülmektedir.

Tablo 9: Sakarya'da Çalışanların Sektörlere ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektörler	Kadın		Erkek		Toplam
	Sayı	Oran	Sayı	Oran	
Bilgi ve iletişim	259	41,2%	369	58,8%	628
Diğer hizmet faaliyetleri	84	27,0%	226	73,0%	310
Eğitim	1.094	56,2%	851	43,8%	1.945
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	76	12,5%	533	87,5%	609
Finans ve sigorta faaliyetleri	48	35,8%	86	64,2%	133
Gayrimenkul faaliyetleri	45	36,6%	78	63,4%	123
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	643	30,7%	1.449	69,3%	2.091
İmalat	8.522	21,2%	31.731	78,8%	40.253
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.115	39,2%	1.731	60,8%	2.846
İnşaat	415	9,7%	3.849	90,3%	4.265
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	910	32,6%	1.885	67,4%	2.794
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	27	28,4%	68	71,6%	95
Madencilik ve taş ocakçılığı	13	5,4%	227	94,6%	240
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	237	33,1%	478	66,9%	714
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi	19	10,6%	161	89,4%	180
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara	2.320	24,0%	7.343	76,0%	9.664
Ulaştırma ve depolama	158	12,0%	1.154	88,0%	1.312
TOPLAM	**15.983**	**23,4%**	**52.219**	**76,6%**	**68.202**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da en fazla çalışan İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerindedir. Çalışanların %79,4'ü bu sektörlerdedir. İşyerlerinin yüzde 70,3'ü bu sektörlerde iken çalışanlarda 9 puanlık bir fazlalık söz konusudur. Erkeklerde en fazla çalışılan sektörlerin sıralaması aynı iken kadınlarda ilk iki sıra aynı iken üçüncü sırada İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörüdür.

En az çalışanı olan sektörler, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ise işyeri sayısı ile bağlantılıdır. Dolaysıyla işyeri sayısı en az olan sektörlerde çalışan sayısı da azdır.

Sektörlerdeki işyeri sayısı ve çalışan sayılarından ortalama bir işyerinin büyüklüğü bulunabilmektedir. Grafik 5'te sektörlerde bir işyerinde ortalama çalışan sayısına yer verilmiştir.

Grafik 5: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

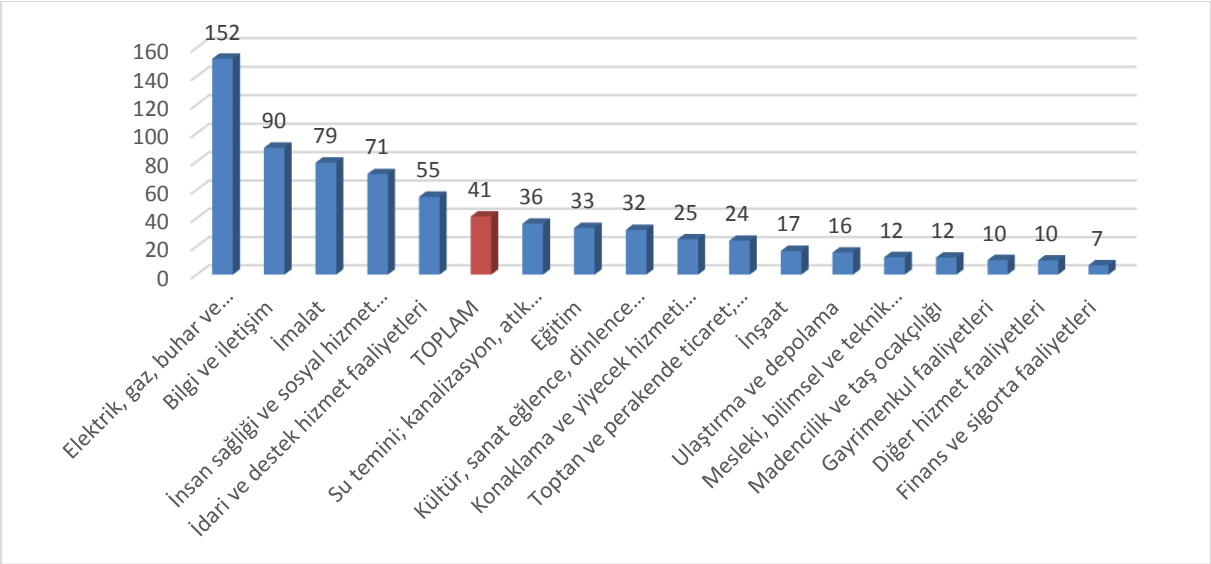

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ortalama çalışan sayısı 41'dir. Türkiye genelinde ise bu sayı 35'tir. Sakarya'daki işyerleri Türkiye geneline göre daha büyük ölçekli işyerleridir.

Türkiye genelinde en fazla işyeri ve çalışan olan ilk üç sektörden İmalat sektörü ortalamanın üzerinde iken Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörleri ortalamanın altındadır. Sakarya'da da benzer durum söz konusudur. Özellikle İmalat sektöründe Türkiye genelinde ortalama çalışan sayısı 50 kişi iken Sakarya'da bu sayı 79'dur. Sakarya'da ortalama çalışan sayısı en yüksek sektörler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Bilgi ve iletişim ile İmalat sektörleridir

Sakarya ilinde 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yaklaşık yarısı 10 yıldan ve daha kısa süredir faaliyet gösteren işyerleridir. Daha sonra ise daha 10-14 yaş aralığındaki yeni işyerleri gelmektedir. İşyerlerinin yaklaşık yüzde 70'i bu üç gruba aittir.

Grafik 6: İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

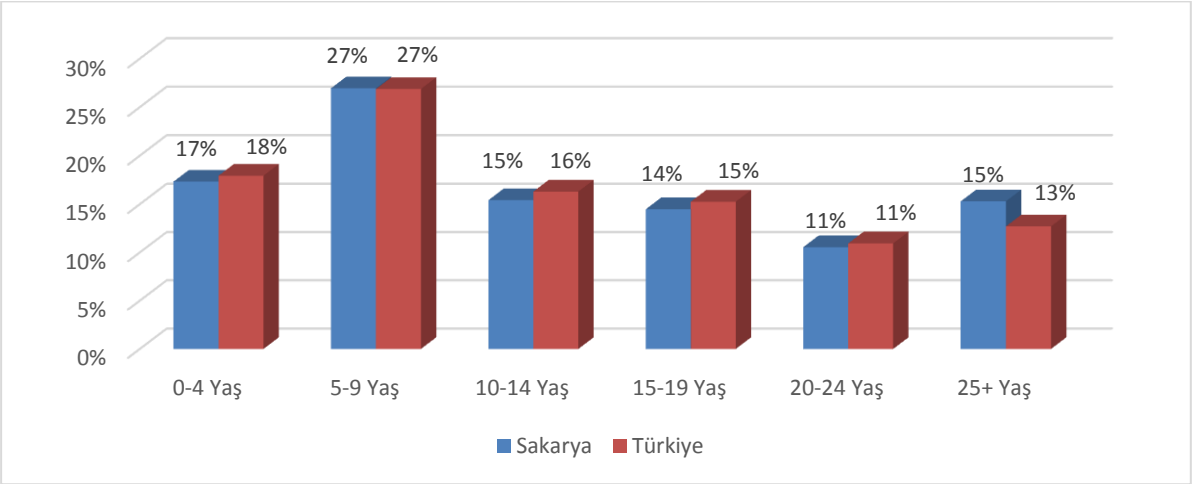

Kaynak: İPA 2015

Türkiye geneli ile karşılaştırıldığında Türkiye genelinde her yaş grubuna işyerlerinin dengeli dağıldığı ve en fazla işyerinin yüzde 26,9 ile 5-9 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde 25 ve üzeri yaştaki işyerlerinin oranı yüzde 12,7'dir. Türkiye geneli işyerlerinin yaş grupları ile Sakarya ilindeki işyerlerinin yaş grupları benzeşmektedir.

Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla çalışan tesis ve makine operatörleri ve montajcılarıdır. Çalışanların yüzde 25,8'i bu meslek grubundadır. Hem işyeri hem de çalışanların en fazla imalat sektöründe olması bu meslek grubunu ön plana çıkarmıştır. Türkiye genelinde de benzer bir durum söz konusudur.

Tablo 10: Çalışanların Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Toplam
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4.234	13.373	17.607
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2.090	12.838	14.928
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.811	7.925	10.736
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek	817	5.829	6.646
Hizmet Ve Satış Elemanları	1.727	4.606	6.333
Profesyonel Meslek Mensupları	2.289	3.224	5.513
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	1.793	3.152	4.945
Yöneticiler	202	1.047	1.249
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	21	224	245
Toplam	**15.983**	**52.219**	**68.202**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde çalışanların yüzde 15,7'si Nitelik Gerektirmeyen İşlerde Çalışmaktadır. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 16,7'dir. Sakarya ilinde mesleki nitelik ve beceri gerektirmeyen işlerde çalışma oranı Türkiye geneline oldukça yakındır. Sakarya'da erkeklerin yüzde 11,6'sı, kadınların ise yüzde 4,1'i nitelik gerektirmeyen işlerde çalışmaktadır. Türkiye genelinde bu oranlar erkekler için yüzde 15,4, kadınlar için ise yüzde 20,2'dir. Erkeklerde nitelik gerektirmeyen işlerde çalışma oranı kadınlara göre daha yüksektir. Diğer yandan genellikle lisans mezunlarının çalıştıkları Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu incelediğinde Sakarya'da kadınların yüzde 3,4'ü, erkeklerin ise yüzde 4,7'si bu meslek grubunda çalıştığını görülmektedir. Fotoğrafa bu açıdan bakıldığında da erkeklerin yüksek eğitim gerektiren meslek grubunda daha yoğun çalıştığı tespit edilmiştir.

Sakarya'da erkekler en fazla tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ile sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda çalışırken, kadınlar ise tesis ve makine operatörleri ve montajcılar ile nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubunda çalışmaktadırlar.

Grafik 7: Meslek Grubu ve Cinsiyete Göre Çalışanlar

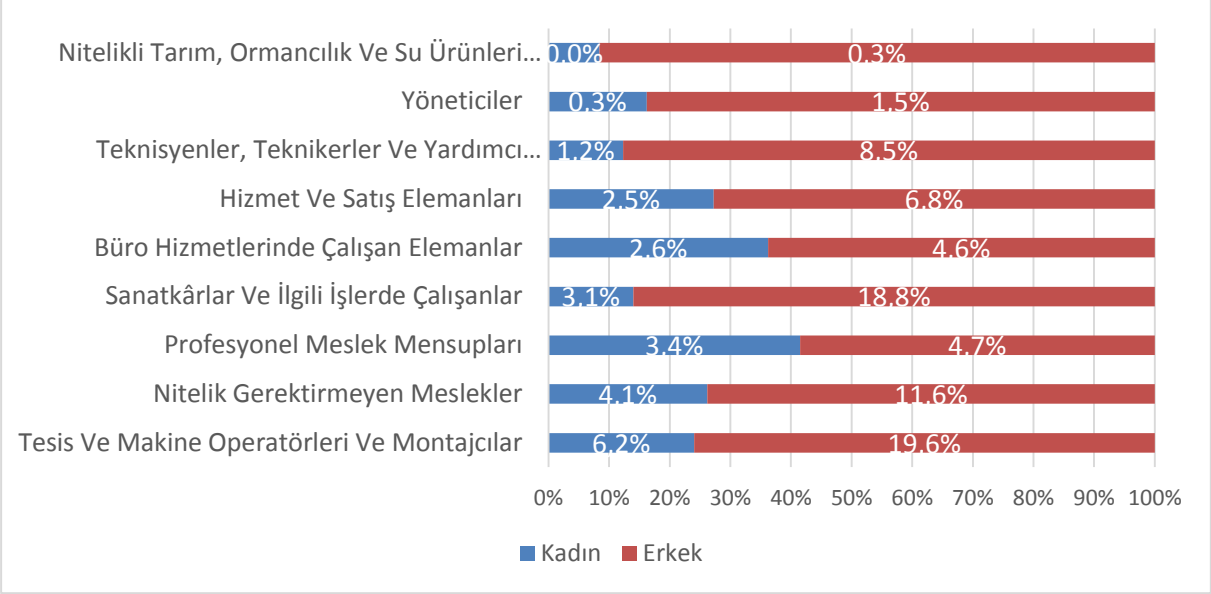

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde bütün meslek grupları için kadın çalışan sayısı aynı meslek grubunda çalışan erkek sayısından daha azdır. Türkiye genelinde ise benzer bir durum vardır. Sakarya'da kadınlar özellikle İmalat sektöründe makine veya mesleki beceri gerektiren mesleklerden ziyade büro işlerinde çalışmaktadır. Kadınların Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ve Profesyonel Meslek Mensuplarında çalışma oranının il genelinde çalışma oranından yüksek olması dikkat çekici bir noktadır.

Tablo 11: Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Çalışan Sayısı En fazla Olan Meslekler		
Erkek	**Kadın**	**Toplam**
Beden İşçisi (Genel)	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Beden İşçisi (Genel)
Otomotiv Montajcısı	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Gaz Altı Kaynakçısı	Makineci (Dikiş)	Kablo Ağı Bantlama Elemanı
Şoför-Yük Taşıma	Beden İşçisi (Genel)	Otomotiv Montajcısı
Temizlik Görevlisi	Büro Memuru (Genel)	Gaz Altı Kaynakçısı
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma
Beden İşçisi (İnşaat)	Makine Nakışçısı	Makineci (Dikiş)
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Güvenlik Görevlisi	Kalite Kontrolcü (Kuruyemiş)	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde en fazla çalışanı olan mesleklere baktığımızda ilk sırada Beden İşçisi(Genel) mesleği görülmektedir. İmalat sektörünün işgücü piyasasındaki ağırlığı burada da kendini göstermiştir.

Çalışma kapsamında işyerlerine İŞKUR hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları sorulmuştur. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalandığını

belirtmiş iken bu oran Sakarya ilinde yüzde 49,3'tür. Sakarya Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü Sakarya'daki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden her iki işyerinden birine hizmet sunma imkânı bulmuştur. Türkiye geneline göre alanında daha geniş kitlelere hizmet sunmuştur.

Tablo 12: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerleri Oranları

Sektör	İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranı	İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Dağılımı
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üret. ve Dağıtımı	100,0%	0,2%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	69,7%	3,2%
İmalat	69,3%	0,5%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	68,3%	0,2%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	66,7%	1,0%
Bilgi Ve İletişim	57,1%	0,1%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	49,0%	0,5%
Toptan Ve Perakende Ticaret;	46,7%	2,8%
Eğitim	44,6%	3,3%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme	40,0%	8,8%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	37,3%	3,2%
İnşaat	28,1%	23,0%
Ulaştırma Ve Depolama	26,9%	6,7%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	26,7%	0,0%
Gayrimenkul Faaliyetleri	16,7%	2,6%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	15,0%	43,1%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri	5,6%	0,2%

Kaynak: İPA 2015

İşyeri sayısı ile bağlantılı olarak en fazla İŞKUR hizmetlerinden faydalanan sektörler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve İmalat sektörleridir. Sakarya ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan sektör bulunmamaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründeki işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Gayrimenkul faaliyetleri, Madencilik ve Taş Ocakçılığı ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörlerinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanma en düşük oranlara sahiptir. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Madencilik sektöründe ise İŞKUR'un hizmet ağı oldukça geniştir. İmalat sektörü il ortalamasının biraz üzerinde olup daha fazla etkinliğin sağlanması gereken bir sektör olarak dikkat çekmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı Sakarya ilindeki işyerleri için Türkiye genelinden yüksek olsa da sektörel olarak hizmet planlaması ile oranı düşük olan sektörlerdeki oranlar daha da arttırılmalıdır.

Sakarya ilinde işyerlerinin yüzde 6,8'i Part-time çalışana sahiptir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 8,6'dır. Sakarya'da Part-time çalışanı olan işyeri oranı daha düşüktür.

Tablo 13: Kısmı Çalışanı Olan İşyerleri ve Çalışanlar

Sektör	Part-time Çalışanı Olan İşveren Oranı	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üretimi	50,0%	6	30	36
Bilgi Ve İletişim	42,9%	25	185	210
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	27,5%	91	163	254
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	26,4%	325	490	815
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	21,1%	352	306	658
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	18,2%	159	360	519
Eğitim	17,9%	195	106	301
Ulaştırma Ve Depolama	12,2%	42	210	252
Diğer Hizmet Faaliyetleri	10,0%	21	29	50
İmalat	9,2%	621	2.110	2.731
İnşaat	6,3%	40	318	359
Toptan Ve Perakende Ticaret	5,3%	324	739	1.064
Genel Toplam	**10,5%**	**2.201**	**5.048**	**7.249**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da araştırma kapsamına giren 17 sektörde işyeri bulunurken Part-time çalışanı olan 10 sektör bulunmaktadır. Türkiye genelinde ise bütün sektörlerde Part-time çalışma yapıldığı görülmektedir. İlde en fazla Part-time çalışanı olan işyeri sayısı Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir. Bu sektör işyeri sayısı en fazla olan sektör olduğu için Part-time çalışanı olan işyeri sayısında da ilk sıradaki sektör olarak dikkat çekmiştir. Ancak daha sağlıklı bir analiz için sektör içerisinde Part-time çalışanı olan işyerlerine bakmak daha doğru olacaktır. Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe Part-time çalışanı olan işyeri oranı yüzde 19,6'dır. Türkiye genelinde en yüksek orana Sağlık sektörü sahiptir. Sakarya ilinde ise en yüksek orana sahip olan Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi sektöründedir.

Sakarya ilinde çalışanların yüzde 15'i Part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 20,8'dir. Türkiye genelinde Sakarya geneline göre Part-time çalışma daha yaygındır.

Sakarya'da Part-time çalışanı olan işyerlerinde çalışanların yüzde 37,9'u kadındır. Part-time çalışma yapılan yerlerde kadın istihdamının Part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Sakarya'da Part-time çalışmanın kadın istihdamı üzerinde olumlu bir etkisinin olduğu

görülmektedir. Aynı durum Türkiye genelinde de söz konusudur. Part-time çalışanı olan işyerlerinde istihdamda olanların yüzde 39'u kadındır.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 14'te gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların Part-time çalışmıyor olabilecekleri de dikkate alınmalıdır. Sonuçta araştırma kapsamındaki işyerlerine Part-time çalışanlarının olup olmadığı sorulmuş olup Part-time çalışanların hangi mesleklerde çalıştığı bilgisi sorulmamıştır.

Tablo 14: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Diğer Bina Bakıcıları	Diğer Bina Bakıcıları
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Diğer Bina Bakıcıları	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler
Hemşire	Gaz Altı Kaynakçısı	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Şoför (Yolcu Taşıma)	Garson (Servis Elemanı)
Bulaşıkçı (Stevard)	Garson (Servis Elemanı)	Gaz Altı Kaynakçısı
Muhasebeci	Plastik Mamuller İmalat İşçileri	Plastik Mamuller İmalat İşçileri
Hasta Danışmanı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Şoför (Yolcu Taşıma)
Reyon Görevlisi	Güvenlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Depo Hamalı	Hemşire
Aşçı Yardımcısı	Proses İşçisi	Proses İşçisi

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanın olduğu işyerlerinde en fazla çalışanın olduğu meslekler Diğer Bina Bakıcıları, Temizlik Görevlisi ve Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler olmuştur.

Sakarya ilinde araştırma kapsamındaki işyerlerinin yüzde 23,27'si vardiyalı çalışma yapmaktadır. Bu oran Türkiye'de yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir. Sakarya ilinde vardiyalı çalışma yapan işyeri oranı genel olarak Türkiye ortalamasının üstündedir.

Tablo 15: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde En Fazla Çalışılan Meslekler

Sektör	İşyeri	Çalışan Sayısı		
	Oran	Kadın	Erkek	Toplam
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme	75,0%	28	472	500
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	46,1%	570	1.149	1.719
Bilgi Ve İletişim	42,9%	228	337	565
İmalat	34,4%	5.651	24.092	29.743
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	33,3%	12	6	18
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	31,1%	751	1.441	2.192
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	30,3%	151	830	981
Ulaştırma Ve Depolama	25,6%	65	296	361
Toptan Ve Perakende Ticaret	22,8%	919	2.240	3.159
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi	20,0%	-	50	50
Gayrimenkul Faaliyetleri	16,7%	4	13	17
İnşaat	3,6%	18	171	189
Diğer Hizmet Faaliyetleri	3,3%	2	13	15
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	2,0%	25	80	105

Eğitim	1,8%	6	1	7
TOPLAM	**23,3%**	**8.431**	**31.192**	**39.623**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde oransal olarak en fazla vardiyalı çalışma yapan sektörler; Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü iken, Türkiye genelinde ise sektörel olarak yüzde 47,2 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü olmuştur. Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektörü Türkiye genelinde ikinci sırada yer alırken, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü ise ilk sırada yer almaktadır. Madencilik ve taş ocakçılığı ile Finans ve sigorta faaliyetleri sektörlerinde Sakarya ilinde vardiyalı çalışma yapılmamaktadır.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanlara cinsiyet yönüyle baktığımızda, Sakarya ilinde sektörel bazda oransal olarak en fazla vardiyalı çalışma yapılan ilk sektördeki erkeklerin oranı yüzde 90'lar civarında iken, Türkiye'de bu oran daha düşüktür. Vardiyalı çalışma yapan işyerlerin Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi sektöründe tamamı erkek, kadınlarda ise Eğitim sektöründe yüzde 85,7 gibi bir oran olarak gerçekleşmektedir.

Sakarya ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 78,7'si erkektir. İlde araştırma kapsamındaki işyerlerinde çalışan erkeklerin yüzde 59,7'si vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Sakarya ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 21,3'ü kadındır. İlde araştırma kapsamındaki işyerlerinde çalışan kadınların yüzde 52,7'si vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Çalışma kapsamında işyerlerinin vardiyalı çalışma yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların vardiyaya kalıp kalmadıklarına dair bilgi toplanmamıştır. Bu durum göz önüne alınarak Sakarya ilinde vardiyalı çalışmanın kadın istihdamını olumsuz yönde etkilemediği sonucuna ulaşılmaktadır.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler Tablo 16'da gösterilmiştir. Tabi ki bu tablo yorumlanırken bu mesleklerde çalışanların vardiyalı çalışmıyor olabilecekleri dikkate alınmalıdır.

Tablo 16: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinde Cinsiyete Göre En fazla Çalışılan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Otomotiv Montajcısı	Otomotiv Montajcısı
Makine Nakışçısı	Temizlik Görevlisi	Kablo Ağı Bantlama Elemanı
Kalite Kontrolcü (Kuruyemiş)	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Temizlik Görevlisi
Çikolata İmal İşçisi	Gaz Altı Kaynakçısı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler
Temizlik Görevlisi	Diğer İmalat Ve İlgili	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Gaz Altı Kaynakçısı
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	Güvenlik Görevlisi	Güvenlik Görevlisi
Müşteri Temsilcisi	Şoför-Yük Taşıma	Diğer Bina Bakıcıları
Konfeksiyon İşçisi	Metal İşleme Tezgâhları Ayarcı	Şoför-Yük Taşıma

Makineci (Dikiş)	Ustabaşı/Postabaşı/Formen/	Çikolata İmal İşçisi

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı meslek bazında cinsiyete göre sıralandığında; kadınlarda ilk üç sırayı Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Beden İşçisi (Genel) ile Makine Nakışçısı almaktadır. Türkiye'de ise bu sıralama Sakarya ile benzerlik gösterecek şekilde Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Genel) ve Makineci (Dikiş) olarak sıralanmaktadır. Sakarya ilinde erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Otomotiv Montajcısı ile Temizlik Görevlisi iken, Türkiye'de yine benzer bir durum Beden İşçisi (Genel), Güvenlik Görevlisi ve Temizlik Görevlisi olarak sıralanmaktadır.

Sakarya ilinde hem Part-time çalışanı olan işyerlerinde hem de vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde ilk üç sırada ortak meslek bulunmamaktadır.

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yüzde 16,6'sı ihracat yapmaktadır. İlde 9 sektörde ihracat yapılmaktadır. Çalışanların yüzde 8,8'i ihracat yapan işyerlerinde istihdam edilmektedir. Türkiye genelindeki işyerlerinin ise yüzde 17,4'ü ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyeri oranı Türkiye genelinde Sakarya'ya göre daha yüksektir.

Tablo 17: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel ve Çalışan Olarak Dağılımı

Sektör	İhracat Yapan İşyeri Oranı	Çalışan Sayısı		
		Kadın	Erkek	Toplam
İmalat	40,1%	5.244	21.745	26.990
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi	40,0%	75	71	4
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	33,3%	11	19	30
Toptan Ve Perakende Ticaret; Motorlu	10,9%	702	1.608	2.310
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	9,1%	16	107	123
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	5,9%	6	27	33
İnşaat	5,0%	31	283	314
Ulaştırma Ve Depolama	4,1%	9	94	103
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti	1,9%	4	12	16
TOPLAM	**16,6%**	**6.028**	**23.967**	**29.995**

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyeri oranı en yüksek ilk üç sektör karşılaştırıldığında Türkiye ve Sakarya ilinde benzerlik olduğu gözlemlenmiştir. Türkiye'de ihracat yapan firma sıralamasında ilk üç sırayı İmalat, Madencilik ve Taş ocakçılığı, Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri alırken, Sakarya ili için bakıldığında, en fazla ihracat yapılan sektörün yüzde 40,1 ile imalat sektörü olduğu görülmektedir. İkinci sırada yüzde 40 Su temini, kanalizasyon ve atık yönetimi, üçüncü sırada ise yüzde 33,3 ile Kültür sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü yer almaktadır. Sakarya ilinde İhracat yapan işyerlerinde çalışanların büyük çoğunluğu erkeklerden oluşmaktadır.

İhracat yapılan işyerlerinde en fazla çalışılan mesleklere baktığımızda Beden İşçisi (Genel), Otomotiv Montajcısı ile Kablo Ağı Bantlama Elemanı gibi meslekler öne çıkmaktadır. Sakarya'da

imalat sektörü ön planda olduğu için İhracat yapan işyerlerinde bu tür mesleklerde çalışanların daha fazla olacağı doğal bir sonuç olarak görülmektedir.

Tablo 18: İhracat Yapan İşyerlerinde Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı En Fazla Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Toplam
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Genel)	Otomotiv Montajcısı	Otomotiv Montajcısı
Kalite Kontrolcü (Kuruyemiş)	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Kablo Ağı Bantlama Elemanı
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler
Çikolata İmal İşçisi	Gaz Altı Kaynakçısı	Metal Mamuller Montaj İşçisi
Makineci (Dikiş)	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Gaz Altı Kaynakçısı
Kuruyemiş Paketleme İşçisi	Ustabaşı/Postabaşı/Formen	Ustabaşı/Postabaşı/Formen
Konfeksiyon İşçisi	Metal İşleme Tezgâhları Ayarcı	Çikolata İmal İşçisi
Kimyasal İşlemciler Ve İlgili İşçiler	Diğer Lastik İmalat İşçileri	Metal İşleme Tezgâhları Ayarcı
Büro Memuru (Genel)	Arıtma Tesisi İşletme Operatörü	Diğer Lastik İmalat İşçileri

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde cinsiyete göre çalışan sayısı en çok olan mesleklere bakıldığında kadınlarda ilk üç sırayı Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Beden İşçisi (Genel) ve Kalite Kontrolcü (Kuruyemiş) alırken, erkeklerde ise Beden İşçisi (Genel), Otomotiv Montajcısı ve Metal Mamuller Montaj İşçisi olarak sıralanmaktadır. Bir önceki tablodaki en çok ihracat yapılan sektör ve çalışanların cinsiyete göre dağılımı ile bu tabloyu birleştirildiğinde sıralamanın uyumlu olduğu görülmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanma durumu incelendiğinde; Sakarya'daki işyerlerinin yüzde 49,2'si, Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin ise yüzde 41,9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Hangi hizmetlerden ağırlıklı olarak yararlanıldığına ilişkin veriler grafik 8'de sunulmuştur.

Grafik 8: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyeri Sayısı Oranları

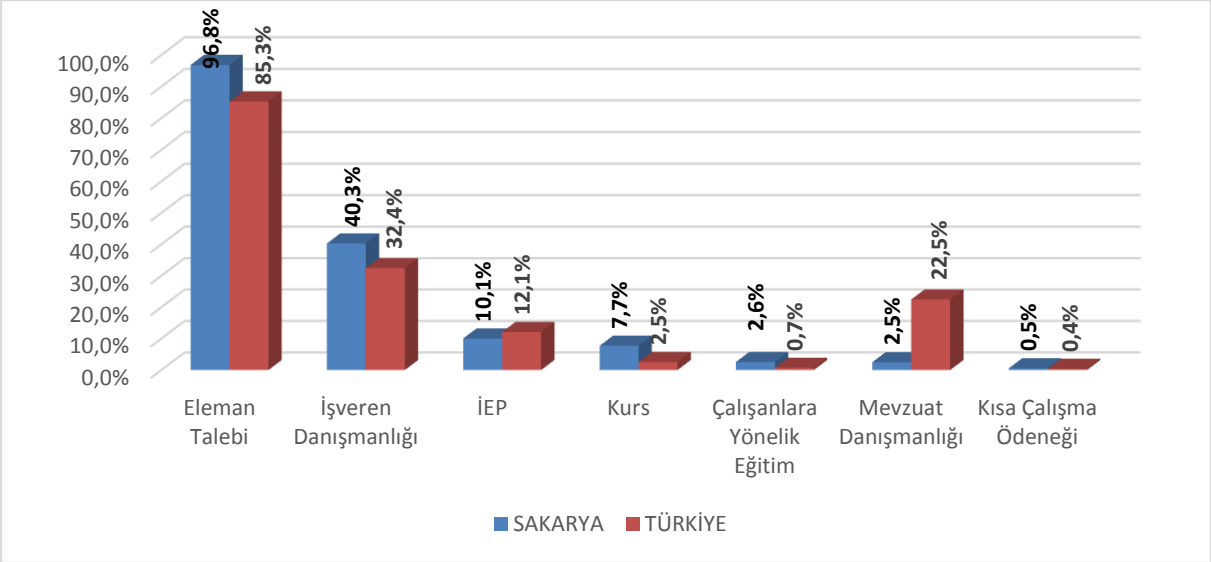

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanan firmalar İŞKUR'dan hizmet olarak yüzde 96,8 ile en fazla eleman talebinde bulunmuşlardır. Bunu sırasıyla yüzde 40,3 ile işveren danışmanlığı, yüzde 10,1 ile işbaşı eğitim programları, yüzde 7,7 ile kurs hizmetleri, yüzde 2,6 ile çalışanlara Yönelik Eğitim, yüzde 2,5 ile mevzuat danışmanlığı ve binde 5 ile kısa çalışma ödeneği takip etmiştir. Türkiye genelinde ise benzer bir sıralama ile eleman talebi, işveren danışmanlığı, mevzuat danışmanlığı, işbaşı eğitim programı olarak sıralanmıştır. Sakarya ilinde işbaşı eğitim programları ve mevzuat danışmanlığı hizmetleri Türkiye genelinin altında bir orana sahip iken, eleman talebi, işveren danışmanlığı ve kurs hizmetlerinde Türkiye genelinin üzerinde bir orana sahiptir.

Sakarya ilinde İŞKUR hizmetlerinden en fazla 5-9 yaş arasında faaliyet gösteren işyerleri faydalanmıştır. Bu grubu 10-14 ve 25 ve üzeri yaşa sahip işyerleri takip etmiştir. Diğer yaş gruplarının oranı ise birbirine yakındır. Sakarya'da en fazla işyerinin 5-9 ve 0-4 yaş arası faaliyet gösteren işyerlerinde olması sayısal olarak en fazla İŞKUR'dan hizmet alan işyerinin bu grup içinde olması doğal bir sonuçtur.

Grafik 9: İŞKUR Hizmetinden Faydalanan İşyerlerinin Yaşlarına Göre Dağılımı

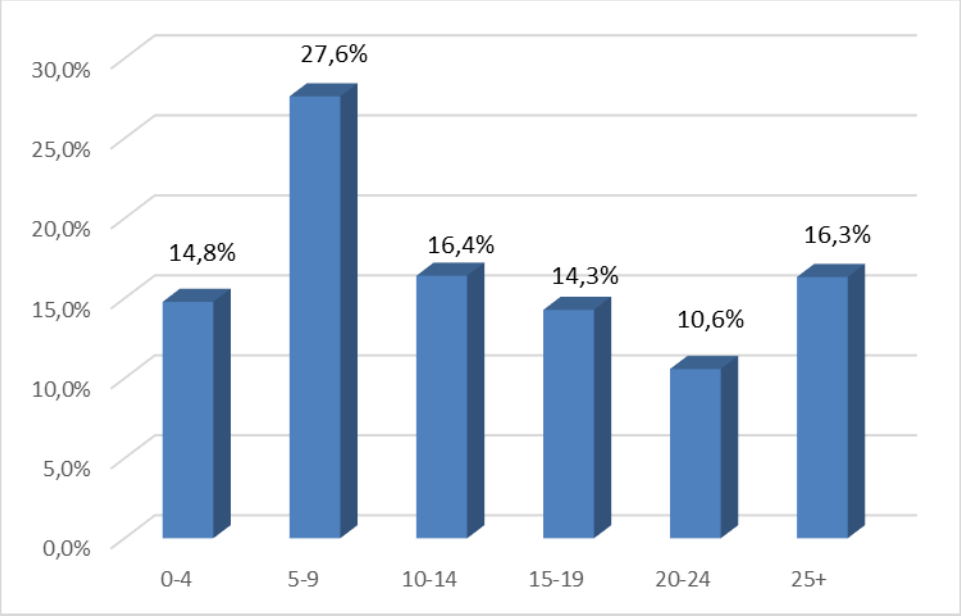

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde bütün yaş aralıklarındaki firmalar İŞKUR'dan oransal olarak en fazla eleman talebinde bulunmuşlardır. Bu hizmetten oransal olarak en fazla 15-19 yaşa sahip firmalar faydalanmışlardır. İŞKUR'un diğer hizmetlerinden faydalanma oranlarına göre sıralama yapıldığında yaş grupları arasında farklılık görülmektedir. 0-4, 5-9, 10-14,1 20-24 ve 25+ yaşa sahip firmaları kendi içerisinde aldıkları hizmetler sıralandığında birinci sırada eleman talebi, ikinci sırada işveren danışmanlığı, üçüncü sırada ise işbaşı eğitim programı yer almaktadır. Söz konusu hizmetlerin birbiri ile benzerlik göstermeleri dikkat çekmektedir. 15-19 yaş arası firmalarda ise bu sıralama eleman talebi, işveren danışmanlığı ve kurs şeklindedir.

Araştırma kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine bu hizmetlerden ne kadar süredir faydalandığı sorulmuştur.

Grafik 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Sürelerinin Dağılımı

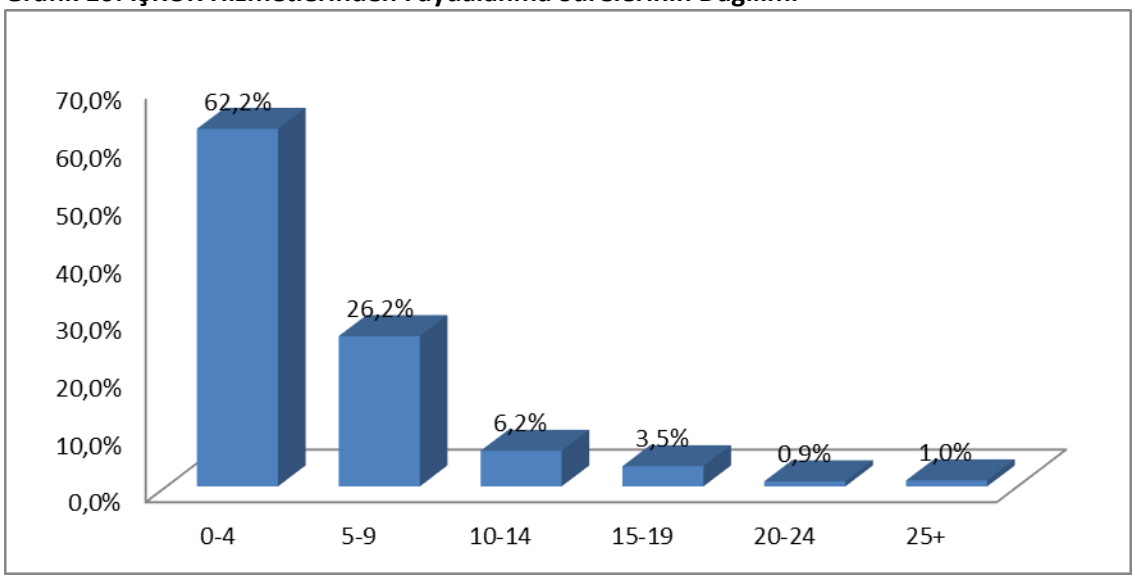

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin yüzde 62,2'sinin 0-4 yıl arasında bir süredir bu hizmetlerden yararlandığı tespit edilmiştir. En düşük oran ise 20-24 yıl arasıdır. Sakarya ilinde sektörel bazda firmaların İŞKUR hizmetlerinden faydalanması en çok son dört yılda olmuştur. İŞKUR son dört yıl içerisinde büyük bir atılım yapmıştır. İŞKUR'un personel sayısındaki artış, sunduğu hizmetlerdeki hem nitel hem de nicel iyileşme ile birlikte İŞKUR imajındaki değişim, İŞKUR'un değer olarak geliştiğinin göstergesidir.

Sektörlere göre İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin yararlandıkları hizmet türlerine ilişkin verilere Tablo 19'da yer verilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre İŞKUR'dan Faydalanılan Hizmetlerin Dağılımı

Sektörler	Eleman Talebi	İEP	İşveren Danışmanlığı	Kurs	Mevzuat Danışmanlığı
Madencilik ve taş ocakçılığı	100,00%	0,00%	33,33%	0,00%	0,00%
İmalat	98,48%	14,86%	47,90%	14,29%	2,07%
Elektrik, gaz, buhar ve iklim	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Su temini; kanalizasyon, atı	100,00%	0,00%	50,00%	0,00%	0,00%
İnşaat	100,00%	1,61%	30,65%	0,00%	0,00%
Toptan ve perakende ticare	96,59%	5,68%	35,77%	2,27%	2,27%
Ulaştırma ve depolama	89,94%	10,06%	55,33%	0,00%	4,42%
Konaklama ve yiyecek hizm	98,07%	9,65%	44,27%	5,68%	1,93%
Bilgi ve iletişim	75,00%	50,00%	0,00%	25,00%	0,00%
Finans ve sigorta faaliyetle	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%
Gayrimenkul faaliyetleri	100,00%	50,00%	50,00%	50,00%	0,00%
Mesleki, bilimsel ve teknik	84,21%	5,26%	15,79%	0,00%	5,26%
İdari ve destek hizmet faali	95,65%	4,35%	39,13%	4,35%	8,70%
Eğitim	96,00%	8,00%	16,00%	0,00%	0,00%
İnsan sağliği ve sosyal hizn	96,11%	3,89%	30,43%	3,89%	7,78%
Kültür, sanat eğlence, dinle	50,00%	50,00%	50,00%	0,00%	0,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	87,50%	12,50%	37,50%	12,50%	12,50%
Genel Toplam	96,83%	10,06%	40,27%	7,70%	2,48%

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde hemen hemen bütün sektörlerde en fazla yararlanılan İŞKUR hizmeti eleman talebi olmuştur. Sadece finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe işveren danışmanlığı haricinde bir hizmet alınmadığı beyan edilmiştir. İşveren danışmanlığı hizmetinde ise finans ve sigorta faaliyetleri sektörünü ulaştırma ve depolama, kültür sanat ve eğlence sektörü takip etmiştir. Mevzuat danışmanlığı en az faydalanılan hizmet türü olmuştur. Bu hizmet yapısı gereği hukuki bilgi gerektirdiği ve ilimizde kurumumuzda avukat bulunmadığı için böyle bir hizmet tam manasıyla verilememektedir. Finans ve sigorta faaliyetleri ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörleri en az hizmet alan sektörler olarak görülmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan bütün işyerlerinin işveren ve mevzuat danışmanlığı hizmetlerinden yararlanıp sunulan diğer hizmetler hakkında bilgi alması İŞKUR'un etkinliği açısından dikkate değer bir durumdur.

AÇIK İŞLER

Açık işlere ilişkin veriler işgücü piyasasının talep yönünü ifade eden verilerdir. Araştırma kapsamında 15 Mart - 30 Nisan 2015 tarihleri arasında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bir anlamda ziyaret edilen tarihler arasında işyerlerinin eleman ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada referans tarihi veya döneminin olmayışı, ziyaret sırasındaki mevcut durumun sorulması çalışmanın istatistiksel olarak sınırlılığını ortaya koymaktadır. Çalışma kapsamında işyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu kapsamda toplanan verilere bu bölümde detaylı bir şekilde yer verilecektir.

Grafik 11: Açık İşi Olan İşyerleri

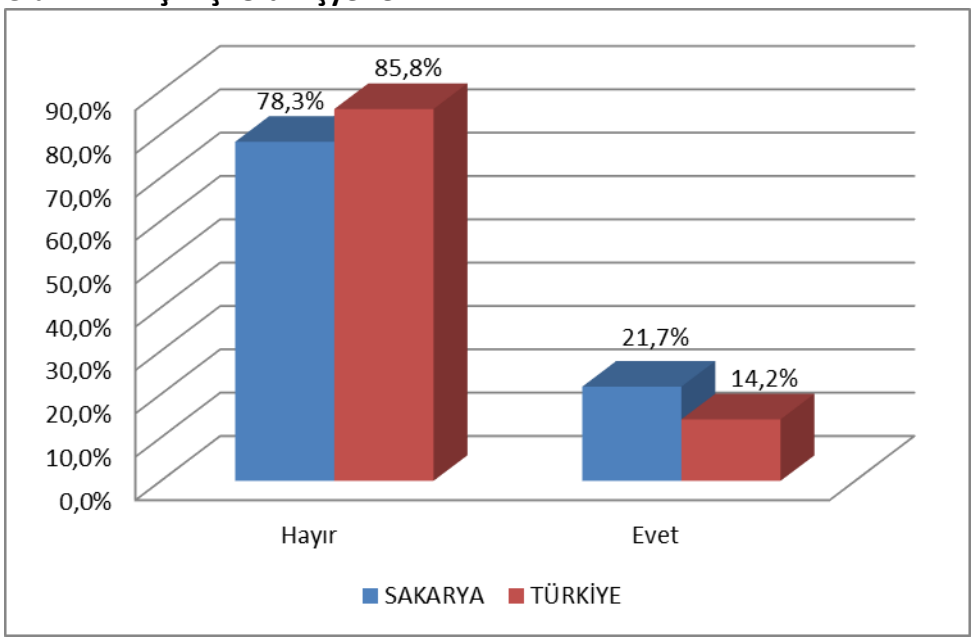

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilindeki işyerlerinin yüzde 21,7'si açık işi olduğunu belirtmiştir. Türkiye genelinde ise bu oran yüzde 14,2'dir. Sakarya'da açık işi olan işyeri oranı Türkiye genelinden yüksektir. Ancak 2014 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasında Sakarya ilinde açık işi olan işyeri oranı yüzde 27 olarak gerçekleşmiştir. Bu yıl çalışmanın yapıldığı dönemin de (Mart-Nisan) etkisiyle oran düşük çıkmıştır.

Sakarya ilinde 361 işyerinde toplam 2 bin 482 kişilik açık iş tespit edilmiştir. Bu açık işlerin sektörel dağılımı ve sektörlere göre açık iş oranı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İşlerin Dağılımları

	Sakarya			Türkiye	
Sektör	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı	9	0,36%	3,61%	0,60%	1,00%
İmalat	1.646	66,31%	3,93%	44,60%	2,00%
Elektrik, Gaz, Buhar Ve İklimlendirme Üre	9	0,36%	1,46%	0,20%	0,40%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönet. Ve	1	0,04%	0,55%	0,10%	0,40%
İnşaat	104	4,18%	2,38%	7,80%	1,40%
Toptan Ve Perakende Ticaret	346	13,95%	3,46%	17,10%	1,80%
Ulaştırma Ve Depolama	26	1,05%	1,95%	3,70%	1,40%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetle	78	3,16%	2,73%	8,80%	2,10%
Bilgi Ve İletişim	21	0,85%	3,24%	1,00%	1,20%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri		0,00%	0,00%	0,80%	0,40%
Gayrimenkul Faaliyetleri	1	0,04%	0,81%	0,60%	1,60%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	47	1,88%	6,13%	3,40%	2,10%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	32	1,30%	1,52%	6,10%	1,50%
Eğitim	15	0,59%	0,75%	1,10%	0,70%
İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetle	124	5,01%	4,19%	2,00%	1,10%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor	5	0,20%	5,00%	0,30%	1,30%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	18	0,71%	5,36%	1,80%	2,70%
Genel Toplam	2.482	100,00%	3,51%	100,00%	1,70%

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde en fazla açık iş oransal olarak yüzde 66,3 ile İmalat sektöründe yer almaktadır. İkinci olarak yüzde 14 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü, üçüncü olarak yüzde 5,1 ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü gelmektedir. Bu sektörleri sırasıyla inşaat, Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri, Ulaştırma Ve Depolama sektörleri izlemiştir. İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri işyerlerinin yüzde 60'ını oluştururken açık işlerin yüzde 85'inin üzerinde paya sahip olmuşlardır. İmalat sektörü açık işlerde ön plana çıkan sektör olmuştur.

Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi Ve İyileştirme Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde bir açık iş bulunmakta ve Finans Ve Sigorta Faaliyetleri, sektörlerinde açık iş bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde sektörel bazda açık iş sayısı Sakarya ili ile benzer bir durum arz etmekte ve ilk sırayı yüzde 44,6 ile İmalat sektörü, ikinci sırayı 17,1 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü üçüncü sırayı ise yüzde 8,8 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü almaktadır.

Sakarya ilinde açık iş oranı yüzde 3,5 ile Türkiye geneli açık iş oranının yaklaşık 2 puan üzerindedir. Sakarya'da sektörel bazda en yüksek açık iş oranı yüzde 6,1 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektöründedir. Bunu yüzde 5,4 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörü ve yüzde 5 ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor sektörü takip etmektedir. Bu üç sektörün dışındaki sektörlerin açık iş oranı il geneli açık iş oranının üstünde olan sektörler İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, İmalat ve Madencilik Ve Taş Ocakçılığı sektörleridir. Türkiye genelinde ise farklı bir sıralama göze çarpmaktadır. İlk sırada yüzde 2,7 ile Diğer Hizmet Faaliyetleri, ikinci sırada yüzde 2,1 ile Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler, üçüncü sırada ise yüzde 2 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Finans Ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe ise açık iş bulunmamaktadır.

Araştırmanın yapıldığı dönemde mevsim şartlarının henüz iyileşmemesi Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyeti ile İnşaat sektörlerindeki açık iş oranının beklenenden düşük çıkmasına neden olmuştur. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe özellikle bankaların açık işleri merkezden ilan etmeleri nedeniyle yerelde açık işler tespit edilememiş ve bu sektörde de beklentilerin altında açık iş oranı ortaya çıkmıştır.

Açık işlerde cinsiyet tercihi sorulmuştur. Grafik 12'den açık işlerde cinsiyet bakımından farklılaşma olduğu görülmektedir.

Grafik 12: Cinsiyete Göre Açık İşlerin Dağılımları

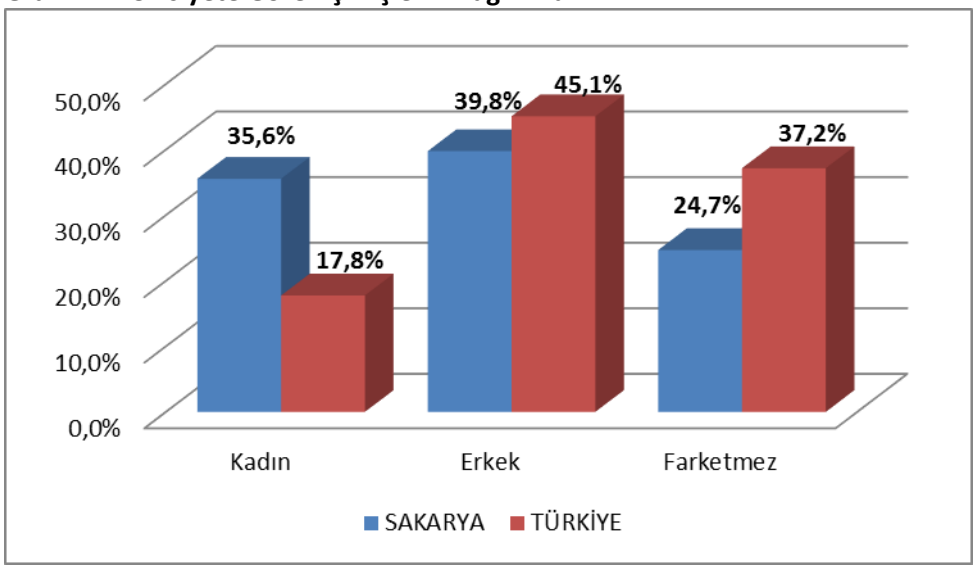

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da toplam açık işlerin yüzde 35,6'sıi için yalnızca kadınlar talep edilmiştir. Bu oran Türkiye geneline göre çok yüksektir. Erkeklerde açık iş talebi ise yüzde 39,8 ile Türkiye geneli erkekler açık iş talebine yakındır. Açık işi olan firmaların talep ettikleri açık işteki fark etmez seçeneği yüzde 24,7 iken, Türkiye genelinde yüzde 37,2'dir. Sakarya ilindeki açık işlerin çoğu için erkekler talep edilirken, Türkiye genelinde oransal olarak talep benzer bir duruma sahiptir. Sakarya'da, Türkiye

genelinde de açık işlerde cinsiyet farklılaşması görülmektedir. Ancak bu farklılaşma Sakarya'da daha azdır.

Tablo 21: Sektörlere Göre Açık İşi Olan İşyerlerinin Dağılımları

10+	
Sektör	**Açık İş Verme Oranı**
Madencilik ve taş ocakçılığı	20,00%
İmalat	29,43%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	75,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	20,00%
İnşaat	14,03%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletl	20,96%
Ulaştırma ve depolama	14,89%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	27,30%
Bilgi ve iletişim	28,57%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0,00%
Gayrimenkul faaliyetleri	8,33%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	21,57%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	15,15%
Eğitim	7,14%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	18,28%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	66,67%
Diğer hizmet faaliyetleri	16,67%
TOPLAM	**21,75%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde toplamda açık işi olan işyeri sayısı oranı yüzde 21,6 iken, Türkiye genelinde bu oran yüzde 14,2 olarak gerçekleşmiştir. Sakarya'da sektörel bazda en fazla açık iş verme oranı yüzde 75 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründeyken, Türkiye'de yüzde 20 ile İmalat sektöründedir. Sakarya'da ikinci sırada yüzde 66,7 ile Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörü yer alırken, üçüncü sırada yüzde 29,4 ile imalat sektörü bulunmaktadır. Türkiye'de sektörel bazda ikinci sırada yüzde 19,7 ile Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü, üçüncü sırada ise yüzde 18,1 ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almaktadır.

Sakarya ilinde sektörel bazda; Finans ve sigorta faaliyetleri sektöründe açık iş talebi bulunmamaktadır.

Grafik 13: Açık İşi Olan İşyerlerinin Yaş Grubuna Göre Dağılımı

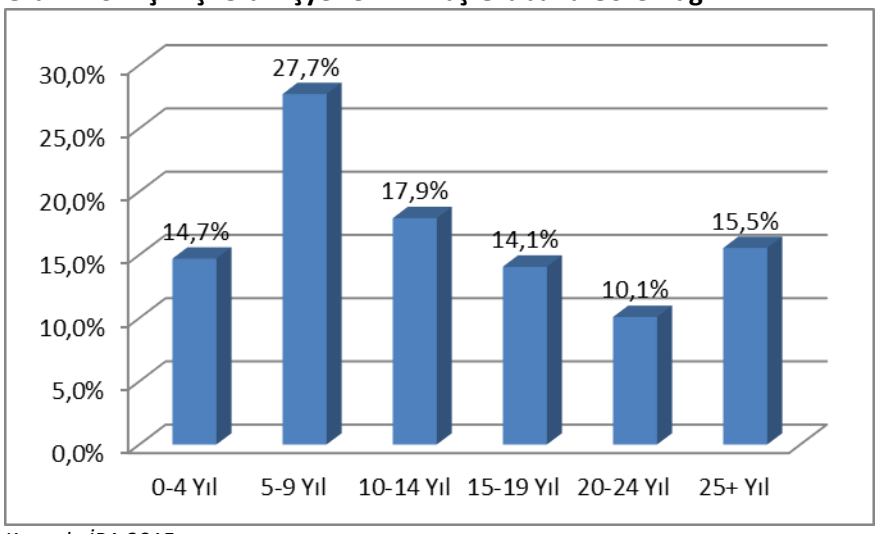

Kaynak: İPA 2015

Açık işi olan işyerlerinin yaş gruplarına göre dağılımına baktığımızda; en fazla açık işi olan işyerlerinin 5-9 yaş arası grupta olduğunu görülmektedir. Daha sonra sırası ile 10-14 yaş grubuna sahip işyerleri ile 25+ yaş grubu işyerleri gelmektedir. Diğer yaş gruplarındaki işyerlerinin ise açık iş verme oranları birbirine yakındır.

Açık işlerin sektörlere göre cinsiyet dağılımında Sakarya ilinde açık işlerde erkeklerin daha fazla talep edildiği görülmektedir.

Tablo 22: Açık İşlerin Sektörlere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Sektör	Kadın	Erkek	Fark etmez
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,00%	100,00%	0,00%
İmalat	48,16%	38,58%	13,27%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,00%	0,00%	100,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetle	0,00%	0,00%	100,00%
İnşaat	8,89%	83,33%	7,78%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve moto	7,41%	51,85%	40,74%
Ulaştırma ve depolama	8,70%	86,96%	4,35%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	14,84%	26,98%	58,18%
Bilgi ve iletişim	95,24%	0,00%	4,76%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,00%	100,00%	0,00%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9,76%	24,39%	65,85%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	28,57%	35,71%	35,71%
Eğitim	14,29%	0,00%	85,71%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	1,71%	1,61%	96,68%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	20,00%	40,00%	40,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	11,76%	29,41%	58,82%
Genel Toplam	**35,55%**	**39,76%**	**24,68%**

Kaynak: İPA 2015

Tablo 22'deki sektörlere genel olarak bakıldığında; yalnızca iki sektörde çalıştırılmak istenen elemanın cinsiyetinin fark etmeyeceği görülmektedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerindeki açık işlerde cinsiyet fark etmemektedir. Bilgi ve iletişim sektöründe de erkek eleman talebi az olmakta beraber yüzde 5 oranında fark etmemektedir. İnşaat, toptan ve perakende ticaret ile ulaştırma ve depolama sektörlerinde yoğun bir şekilde erkek eleman talep edilmiştir. Bu sektörlerden hareketle, fizik gücünün çok fazla talep edildiği sektörlerde erkekler için açık iş oranları daha fazla belirginleşmektedir. İmalat sektöründe kadın ve erkek eleman talebi birbirine yakın olmaktadır. Eğitim sektörü için sadece erkek eleman talebi olmamaktadır.

Sakarya'da açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımında nitelik gerektirmeyen mesleklerin oranı Türkiye geneline göre oldukça yüksektir. Sakarya'daki açık işler Türkiye geneline göre daha az mesleki beceri ve nitelik gerektiren meslek gruplarından oluşmaktadır.

Tablo 23: Açık İşlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grup	Sakarya			Türkiye	
	Açık İş	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı	Açık İş Dağılımı	Açık İş Oranı
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.007	40,56%	5,41%	22,40%	2,10%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	707	28,48%	4,52%	21,50%	2,20%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	353	14,22%	3,18%	14,90%	1,50%
Hizmet Ve Satış Elemanları	190	7,64%	2,91%	16,70%	2,20%
Profesyonel Meslek Mensupları	83	3,34%	1,48%	7,80%	1,30%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyor	84	3,40%	1,26%	8,10%	1,50%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	56	2,27%	1,13%	7,50%	1,10%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri	1	0,04%	0,43%	0,40%	1,90%
Yöneticiler	1	0,04%	0,08%	0,60%	0,30%
Genel Toplam	**2.482**	**100%**	**3,51%**	**100%**	**1,70%**

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı ele alındığında; en yoğun talep tesis ve makine operatörleri ve montajcılar grubundadır. Sakarya ilinde İmalat sanayisinde büyük payı olan otomotiv ve otomotiv yedek parça fabrikalarının açık iş talepleri yoğun bir şekilde alınmıştır. İkinci sırada sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada ise nitelik gerektirmeyen meslekler meslek grubu yer almaktadır. Sakarya ilinde son dönemlerde kafe, restoran, lokanta ve mağaza vb. türünde birçok işyeri açılmıştır. Dolayısıyla söz konusu piyasada açık iş talepleri de oluşmuştur. Bu sebeple hizmet ve satış elemanları talebinde artış olmuştur. Açık iş talebi çok az olan meslek grupları ise yöneticiler ve nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek gruplarıdır. Yönetici pozisyonu genellikle sermayedar olan işletme yöneticisiyle aynı kişi olduğundan bu meslek grubunda açık iş talebi olmamıştır.

Türkiye'de ise Sakarya'ya benzer açık iş dağılımında birinci sırada tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu yer almaktadır. İkinci sırada Sakarya ile benzer oranda sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu yer almaktadır. Üçüncü sırada hizmet ve satış elemanları meslek grubu yer almaktadır.

Açık iş oranı sıralamasında açık iş dağılımından farklı bir durum söz konusudur. Sakarya'da açık iş dağılımında ikinci sırada yer alan sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubu, açık iş oranında birinci sırada yer almaktadır. Açık iş dağılımında birinci sırada yer alan nitelik gerektirmeyen meslekler grubu ise açık iş oranında ikinci sırada yer almaktadır. Tesis ve makine operatörleri ve montajcılar grubu ise hem açık dağılımı hem de açık iş oranında üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye'de ise açık iş dağılımındaki ilk üç meslek grubu kendi aralarında yer değiştirerek sırasıyla hizmet ve satış elemanları, sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ve tesis ve makine operatörleri ve montajcılar olarak sıralanmıştır.

Tablo 24: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grup	Sakarya			Türkiye		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	52,46%	28,43%	19,12%	25,50%	25,00%	49,50%
Hizmet Ve Satış Elemanları	12,40%	36,51%	51,09%	17,60%	19,30%	63,20%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	11,65%	39,67%	48,69%	17,00%	46,50%	36,40%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanla	0,00%	100,00%	0,00%	23,70%	41,70%	34,60%
Profesyonel Meslek Mensupları	14,56%	24,64%	60,80%	21,30%	27,50%	51,20%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,06%	74,34%	24,61%	12,60%	51,10%	36,30%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel	5,18%	65,62%	29,21%	11,00%	73,90%	15,10%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	75,91%	15,73%	8,36%	18,60%	61,30%	20,20%
Yöneticiler	0,00%	100,00%	0,00%	16,70%	22,30%	61,00%
Genel Toplam	**35,55%**	**39,76%**	**24,68%**	**17,80%**	**45,10%**	**37,20%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinin açık işlerinde erkeklerin ön planda olduğu meslek grupları yöneticiler ile nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları gruplarıdır. Nitelik gerektirmeyen işlerde ağırlıklı olarak bir cinsiyet talep edilmemektedir. Kadınların yoğun olarak talep edildiği meslek grubu tesis ve makine operatörleri ve montajcılarıdır

Açık işlerin meslek gruplarına ve cinsiyete göre dağılımında kadınların en fazla talep edildiği meslek grubu tesis ve makine operatörleri ve montajcıları ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubudur. Türkiye genelinde tesis ve makine operatörleri ve montajcıları grubu için erkek talebi fazla, büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubu için ise bu oran eşit seviyededir. Türkiye genelinde hiçbir meslek grubunda kadınların talebi erkeklerin talebinden fazla değildir. Kadın talebinin erkek talebine en yakın olduğu meslek grupları büro hizmetlerinde çalışan elemanlar, profesyonel meslek mensupları, hizmet ve satış elemanları ve yönetici meslek gruplarıdır. Profesyonel meslek mensuplarında ise kadın talep oranı erkeklerden fazla olmasına karşın en yüksek oran fark etmez seçeneğindedir. Bu sektörde cinsiyet farklılaştırmasının fazla olmadığı görülmektedir.

Türkiye'de eleman talebinde fark etmez seçeneği en fazla olan meslek grupları Hizmet Ve Satış Elemanları ve profesyonel meslek mensuplarıdır. Türkiye genelinde Sakarya'dan farklı olarak büro hizmetlerinde çalışan elemanlar ve yönetici meslek gruplarında talep edilen elemanlarda fark etmez seçeneğini belirtme oranı çok yüksektir. Bu durum işgücü piyasasında fiziksel aktiviteye dayalı icra edilmeyen mesleklerde kadınların başarılı olduklarını ve talep edildiklerini göstermektedir.

Tablo 25'te bu yıl ve geçen yıl açık iş olan mesleklerin dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 25: Açık İşlerin Mesleklere Göre Dağılımı

	2015		2014	
	Meslekler	Oran	Meslekler	Oran
1	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	26,06%	Beden İşçisi (Genel)	16,47%
2	Gaz Altı Kaynakçısı	9,04%	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	11,24%
3	Temizlik Görevlisi	5,21%	Makineci (Dikiş)	8,62%
4	Beden İşçisi (Genel)	3,18%	Beden İşçisi (İnşaat)	6,36%
5	Makine Montaj Ve Bakım Onarım	47,50%	Gaz Altı Kaynakçısı	4,20%
6	Makineci (Dikiş)	7,27%	Otomotiv Montajcısı	3,57%
7	Mobilya Montaj İşçisi	12,18%	Plastik Boru İmal İşçisi	3,43%
8	Satış Danışmanı	3,25%	Satış Danışmanı	2,38%
9	Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	33,05%	Garson (Servis Elemanı)	2,11%
10	Proses İşçisi	5,50%	Sünger Kesim Makinesi Operatö	1,78%
11	Mobilya Döşeme İşçisi	10,91%	Şoför-Yük Taşıma	1,33%
12	Garson (Servis Elemanı)	4,75%	Temizlik Görevlisi	1,12%
13	Temel Metal Şekillendirme Elema	17,54%	Satış Temsilcisi / Plasiyer	0,92%
14	Et Kesimcisi	12,29%	Mobilya İmalat Ustası / Mobilya	0,74%
15	Ahşap Mobilya İmalatçısı	7,88%	Mobilya Montaj İşçisi	0,69%
16	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hos	29,37%	Muhasebeci	0,67%
17	Metal Mamuller Montaj İşçisi	2,26%	Metal Mamuller Montaj İşçisi	0,64%
18	Müşteri Temsilcisi	4,84%	Komi (Garson Yardımcısı)	0,61%
19	Paketleme İşçisi (El İle)	9,66%	Ön Muhasebeci	0,59%
20	Beden İşçisi (İnşaat)	1,99%	Metal İşleri Seri Üretim Tezgâh İ	0,54%
21	**Diğer Meslekler**	1,42%	**Diğer Meslekler**	1,32%

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ili işgücü piyasası araştırması sonuçlarına göre 2015 yılında geçen seneye göre açık işlerde ilk üç meslekten ikisi değişmiştir. Bunlar sırasıyla İmal İşçisi, makineci (dikiş) ve beden işçisi (Genel) meslekleridir. Geçen sene ilk sırada yer alan beden işçisi (Genel) bu sene dördüncü sıraya gerilemiştir. Geçen sene açık iş sıralamasında altıncı ve yedinci sırada yer alan otomotiv montajcısı ile plastik boru imal işçisi bu sene ilk 20 meslek arasına girememiştir.

Geçen senenin sonuçlarına göre açık işler bakımından ilk yirmi meslek içerisinde yer alan mesleklerden on tanesi (plastik boru imal işçisi, otomotiv montajcısı, sünger kesim makinesi operatörü, şoför-yük taşıma, satış temsilcisi / plasiyer, mobilya imalat ustası / mobilyacı (ahşap), muhasebeci, komi (garson yardımcısı), ön muhasebeci, metal işleri seri üretim tezgâh işçisi) bu sene ilk yirmi meslek içerisinde yer almamaktadır. Onların yerine bu sene makine montaj ve bakım onarımcısı, argon kaynakçısı (tığ

kaynakçısı), proses işçisi, mobilya döşeme işçisi, temel metal şekillendirme elemanı, et kesimcisi, ahşap mobilya imalatçısı, seyahat servis elemanı (host/hostes/otobüs-tren), müşteri temsilcisi, paketleme işçisi (el ile) meslekleri açık işlerde ilk yirmi meslek arasında yerini almıştır.

Türkiye genelinde açık iş sıralamasında ilk üçte Sakarya'dan farklı olarak birinci sırada Makineci (Dikiş), ikinci sırada Beden İşçisi (Genel) ve üçüncü sırada Garson (Servis Elemanı) yer almaktadır. Türkiye'de açık iş sıralamasında Sakarya'dan farklı olarak ilk yirmi meslek içerisinde on iki farklı meslek (Şoför-Yük Taşıma, Pazarlamacı, Ön Muhasebeci, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Kasiyer, Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı, Servis Komisi, Paketleme İşçisi (El İle), Ortacı/Ayakçı (Tekstil), İnşaat Mühendisi, Cnc Torna Tezgahı Operatörü, Elektrikçi) yer almıştır.

Tablo 26: Açık İşlerin Mesleklere Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Kadın	Erkek	Fark etmez
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Gaz Altı Kaynakçısı	Temizlik Görevlisi
Makineci (Dikiş)	Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	Beden İşçisi (Genel)
Müşteri Temsilcisi	Beden İşçisi (Genel)	Gaz Altı Kaynakçısı
Paketleme İşçisi (El İle)	Mobilya Montaj İşçisi	Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)
Temizlik Görevlisi	Temel Metal Şekillendirme Elemanı	Et Kesimcisi
Plastik Kalıp Makinesi Operatörü	Metal Mamuller Montaj İşçisi	Seyahat Servis Elemanı (Host/Hostes)
Satış Danışmanı	Proses İşçisi	Garson (Servis Elemanı)
Kasiyer	Beden İşçisi (İnşaat)	Ahşap Mobilya İmalatçısı
Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Satış Danışmanı	Mobilya Döşeme İşçisi
Bulaşıkçı (Stevard)	Depo Hamalı	Makineci (Dikiş)
Mobilyacı	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Satış Danışmanı
Muhasebeci	Mobilya Döşeme İşçisi	Ram Makinesi Operatörü (Tekstil)
Ön Muhasebeci	Forklift Operatörü	Brode Makinesi Operatörü

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde kadınlarda açık iş sıralamasında ilk üç meslek kablo ağı bantlama elemanı, makineci (dikiş), müşteri temsilcisi, erkeklerde ise gaz altı kaynakçısı, makine montaj ve bakım onarımcısı, beden işçisi (genel) yer almaktadır. Açık işlerde fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek temizlik görevlisi, beden işçisi (genel), gaz altı kaynakçısıdır. Türkiye genelinde kadınlarda açık iş talebinin ilk üç sırasında Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı ve Beden İşçisi (Genel) yer almaktadır. Türkiye genelinde erkeklerde Beden İşçisi (Genel), Gaz Altı Kaynakçısı ve Şoför-Yük Taşıma yer almaktadır. Açık işlerde Fark etmez seçeneğinde ise ilk üç meslek Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı) ve Satış Danışmanıdır.

Grafik 14: Açık İşlerin Aranma Kanallarına Göre Dağılımı

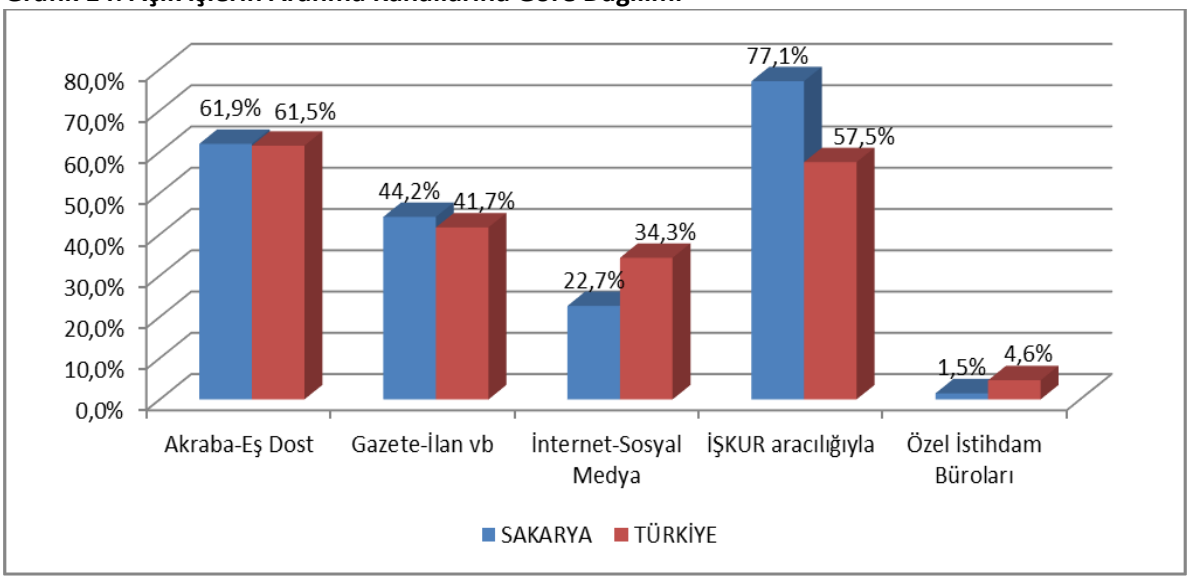

Kaynak: İPA 2015

Açık işlerin aranma kanallarına göre dağılımında Türkiye genelinde ve Sakarya'da birebir benzerlik söz konusu değildir. Sakarya ilinde arama kanalı olarak birinci sırada İŞKUR yer alırken bunu sırasıyla Akraba-Eş Dost, Gazete-İlan vb, İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Büroları takip etmektedir. Sakarya'da İŞKUR arama kanalının yoğun olarak kullanılmasının önemli bir sebebi ilde İŞKUR tanınırlığının fazla olmasıdır. Sakarya'da 2014 yılında açık iş arama kanalı olarak İŞKUR aracılığı ile açık işlerin aranma oranı yüzde 65 iken bu sene 10 puandan fazla artarak yüzde 77,1'e çıkmıştır. Bu da İŞKUR'un kendini günden güne geliştirerek işveren için önemli bir pozisyona ilerlediğinin göstergesidir.

Tablo 27: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Sektör	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan Vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Madencilik ve taş ocakçılığı	88,89%	0,00%	0,00%	11,11%	0,00%
İmalat	71,14%	58,33%	19,85%	87,39%	0,12%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme	0,00%	55,56%	100,00%	0,00%	0,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yöneti	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
İnşaat	68,89%	12,22%	6,67%	42,22%	2,22%
Toptan ve perakende ticaret; motor	49,38%	9,88%	36,11%	51,23%	1,85%
Ulaştırma ve depolama	65,22%	8,70%	4,35%	47,83%	0,00%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliy	51,58%	43,78%	29,84%	33,73%	5,10%
Bilgi ve iletişim	4,76%	0,00%	95,24%	95,24%	0,00%
Gayrimenkul faaliyetleri	100,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetl	17,07%	4,88%	17,07%	90,24%	0,00%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	35,71%	35,71%	35,71%	64,29%	35,71%
Eğitim	78,57%	71,43%	92,86%	0,00%	0,00%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliye	16,14%	9,30%	11,97%	94,02%	0,00%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve sı	40,00%	20,00%	40,00%	0,00%	0,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	11,76%	64,71%	0,00%	82,35%	58,82%
Genel Toplam	**61,93%**	**44,23%**	**22,65%**	**77,10%**	**1,48%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da açık iş arama kanalı olarak sadece İŞKUR'un kullanıldığı sektör bulunmamaktadır. İŞKUR'un açık iş arama kanalı olarak yoğun kullanıldığı İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Bilgi ve iletişim ile Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörleri ise imalat sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde de idari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe firmalar açık iş arama kanalı olarak en fazla İŞKUR'u kullanmaktadırlar. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe de firmalar açık işlerinin tamamını İŞKUR aracılığı ile aramaktadırlar. İmalat ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörlerinde de açık işler büyük bir oranda İŞKUR aracılığı ile aranmaktadırlar. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile Gayrimenkul faaliyetleri sektöründeki firmalar açık işlerini sadece Akraba-Eş Dost vasıtası ile aramaktadırlar. Özel İstihdam Bürolarını açık iş arama kanalı olarak yüzde 1,48 oranında ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründeki firmalar tarafından kullanmaktadırlar. Madencilik ve taş ocakçılığı ve diğer hizmet faaliyetleri sektörlerindeki firmalar açık işlerin Gazete-İlan vb, İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Bürolarından talep etmemektedirler.

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grup	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan Vb.	İnternet-Sosyal Medya	İşkur Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	87,61%	77,65%	7,68%	87,21%	0,11%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	49,96%	26,01%	40,77%	78,35%	0,16%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	36,41%	11,43%	18,86%	72,95%	0,00%
Hizmet Ve Satış Elemanları	46,09%	20,53%	11,10%	59,09%	13,63%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyo	33,17%	18,55%	43,11%	47,49%	2,53%
Profesyonel Meslek Mensupları	53,15%	34,39%	49,33%	43,72%	5,05%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	22,70%	15,21%	54,75%	61,85%	3,80%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalış	100,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Yöneticiler	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%
Samsun	61,93%	44,23%	22,65%	77,10%	1,48%
Genel Toplam	**86,00%**	**18,20%**	**13,80%**	**78,80%**	**0,80%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilinde nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek gruplarının tamamı Akraba-Eş Dost arama kanalını kullanmaktadır. İŞKUR'u oransal olarak en fazla Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda olanlar için kullanmaktadırlar. Yöneticiler meslek gruplarında ise sadece İnternet-sosyal medya arama kanalı kullanılmaktadır. Özel İstihdam Büroları üç meslek grubu için arama kanalı olarak kullanılmaktadır. Bunlar ise sırasıyla hizmet ve satış elemanları, profesyonel meslek mensupları, teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları gruplarıdır. Bu durum göstermektedir ki özel istihdam büroları daha çok nitelik gerektiren meslekler için arama kanalı olarak kullanılmaktadır.

Tablo 29: En Çok Açık İş Olan Mesleklerin Aranma Kanalları

Meslekler	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb.	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	100,00%	100,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Gaz Altı Kaynakçısı	37,49%	2,08%	43,60%	85,22%	0,00%
Temizlik Görevlisi	13,02%	10,80%	10,80%	79,70%	0,00%
Beden İşçisi (Genel)	54,85%	12,22%	20,36%	75,81%	0,00%
Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	0,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
Makineci (Dikiş)	85,45%	50,74%	1,91%	84,56%	0,00%
Mobilya Montaj İşçisi	86,42%	13,58%	13,58%	58,86%	0,00%
Satış Danışmanı	53,22%	26,83%	12,52%	41,82%	24,35%
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	8,03%	0,00%	89,00%	100,00%	0,00%
Proses İşçisi	24,19%	42,89%	24,85%	40,32%	0,00%
Diğer	55,69%	19,63%	28,03%	59,80%	2,62%
Genel Toplam:	61,93%	44,23%	22,65%	77,10%	1,48%

Kaynak: İPA 2015

Kablo ağı bantlama elemanı, makine montaj ve bakım onarımcısı, argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) mesleklerinde eleman aranırken İŞKUR'un arama kanalı olarak oranı yüzde 100 olmuştur. Gaz altı kaynakçısı ve makineci (dikiş) mesleklerinde eleman aranırken de arama kanalı olarak İŞKUR tercih edilmiştir.

İşgücü piyasasında yer alan mesleklerde arama kanalı olarak Özel İstihdam Büroları fazla tercih edilmemektedir. Özel istihdam büroları ise satış danışmanı mesleğinde tercih edilmiştir. Satış danışmanı mesleğinde eleman aranırken Özel İstihdam Bürosu kullanılma oranı sadece yüzde 24,4'tür.

Tablo 30: Yaş Gruplarına Göre İşyerlerinin Açık İşlerini Arama Kanalları

Arama Kanalı	0-4 Yıl	5-9 Yıl	10-14 Yıl	15-19 Yıl	20-24 Yıl	25+ Yıl
Akraba-Eş Dost	46,3%	62,9%	36,8%	63,9%	95,1%	30,4%
Gazete-İlan vb.	42,3%	18,3%	17,2%	9,9%	88,9%	35,1%
İnternet-Sosyal Medya	24,6%	16,5%	23,6%	22,2%	4,1%	62,0%
İŞKUR aracılığıyla	75,4%	67,2%	71,9%	46,4%	95,0%	79,6%
Özel İstihdam Büroları	7,5%	1,2%	0,0%	3,3%	0,0%	0,3%
Genel Toplam	11,68%	17,27%	13,93%	10,49%	30,39%	16,23%

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da açık iş arama kanalı olarak İŞKUR'u öncelikli olarak tercih eden firmaların yaş gruplarına baktığımızda ilk sırada 20-24 yaş aralığındaki firmalar, ikinci sırada 25+ yaş firmalar, üçüncü sırada ise 0-4 yaş arası firmalar yer almaktadır. Türkiye genelinde ise açık işlerini İŞKUR'dan arayan firmalar içerisinde en fazla 5-9, ikinci sırada 0-4 yaş arası firmalar ve üçüncü sırada ise 25+ yaş firmalar yer almaktadır. Türkiye ile Sakarya arasında ilk üç yaş grubu için benzerlik olduğu söylenebilir.

Açık iş arama kanalı olarak Akraba-Eş Dost'u tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 20-24 yaş aralığındaki firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak İnternet-Sosyal Medya'yı tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 25+ yaştaki firmalardadır. Açık iş arama kanalı olarak Özel istihdam Bürolarını tercih eden firmalar arasında en yüksek oran 0-4 yaş arası firmalardadır.

Tablo 31: Arama Kanalına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Arama Kanalı	SAKARYA			TÜRKİYE		
	0-30	31-89	90+	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Akraba-Eş Dost	84,13%	8,49%	7,38%	65,20%	13,30%	21,50%
Gazete-İlan vb.	86,57%	4,67%	8,76%	63,10%	12,30%	24,60%
İnternet-Sosyal Medya	73,60%	19,26%	7,14%	65,40%	15,10%	19,50%
İŞKUR aracılığıyla	78,90%	11,96%	9,15%	70,40%	12,30%	17,30%
Özel İstihdam Büroları	88,09%	5,60%	6,30%	56,70%	21,60%	21,70%
Genel Toplam	**80,65%**	**11,32%**	**8,04%**	**67,50%**	**12,50%**	**19,90%**

Kaynak: İPA 2015

Arama kanalına göre açık işlerin aranma süresinde Türkiye ve Sakarya ili arasında farklılık göstermektedir.

Hem Türkiye genelinde hem de Sakarya'da arama kanallarının tamamında 0-30 gün arası sürede aranan açık işler ilk sırada yer almaktadır. Sakarya ilinde 90 gün ve daha uzun arama süresi üçüncü sırada iken Türkiye genelinde bu aranma süresi ikinci sırada yer almaktadır. İŞKUR'un 90 gün ve daha uzun süredir aranan açık işlerdeki oranı diğer arama kanallarına göre daha düşüktür. İŞKUR'a intikal eden açık iş taleplerinin Türkiye ile Sakarya kıyaslandığında göre diğer arama kanallarına göre daha kısa sürede sonuçlandırıldığı görülmektedir.

Tablo 32: İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	SAKARYA			TÜRKİYE		
	Kadın	Erkek	Fark etmez	Kadın	Erkek	Fark etmez
Akraba-Eş Dost	90,3%	50,1%	40,1%	19,10%	46,40%	34,40%
Gazete-İlan vb.	82,0%	25,2%	20,6%	16,00%	44,00%	40,00%
İnternet-Sosyal Medya	5,5%	32,3%	31,8%	14,60%	38,60%	46,80%
İŞKUR	93,6%	68,5%	67,2%	16,50%	48,10%	35,40%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	1,9%	2,9%	13,40%	28,20%	58,40%
Genel Toplam	35,55%	39,76%	24,68%	17,80%	45,10%	37,20%

Kaynak: İPA 2015

Açık iş arama kanalı olarak Akraba-Eş Dost arama kanalı ile Sakarya'da kadın aranırken Türkiye'de ise en fazla erkekler aranmaktadır. Gazete-İlan vb. arama kanalı ile aranan açık işlerde de Sakarya'da kadın aranırken Türkiye'de ise en fazla erkekler aranmaktadır. İnternet-Sosyal Medya aracılığı ile aranan açık işlerde Sakarya'da en fazla erkekler aranırken, Türkiye'de ise cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir. İŞKUR arama kanalı ile Sakarya'da kadın aranırken Türkiye'de ise en fazla erkekler aranmaktadır. Özel İstihdam Büroları kullanılarak aranan açık işlerde Sakarya'da en fazla erkekler, Türkiye'de ise cinsiyet olarak fark etmez seçeneği bildirilmiştir.

Sakarya'daki açık işlerin yüzde 64,9'u vardiyalı çalışma yapılan işyerlerindedir. İşyerlerinin 266'sında vardiyalı çalışma yapılırken, açık işlerin yaklaşık üçte ikisi bu işyerlerindedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığını incelediğimizde; Sakarya genelinden farklı olarak en fazla İŞKUR'un tercih edildiği görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri Özel İstihdam Büroları vasıtasıyla eleman arama en düşük orana sahiptir.

Tablo 33: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Farketmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	89,8%	85,3%	67,0%	82,8%
Gazete-İlan vb	27,3%	26,2%	17,9%	24,9%
İnternet-Sosyal Medya	9,8%	3,2%	24,1%	7,9%
İŞKUR aracılığıyla	76,9%	96,1%	66,6%	87,9%
Genel Toplam	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Fark etmez	Genel Toplam
Akraba-Eş Dost	94,9%	50,7%	31,9%	66,3%
Gazete-İlan vb	91,2%	29,9%	11,9%	53,5%
İnternet-Sosyal Medya	3,7%	42,0%	29,2%	21,4%
İŞKUR aracılığıyla	95,6%	87,1%	79,9%	89,2%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	2,8%	1,0%	1,1%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; açık işlerin yüzde 89,2'lik kısmının İŞKUR aracılığıyla arandığı görülmektedir. Bunu yüzde 66,3 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı takip etmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerinin yüzde 45,7'sinde cinsiyet tercihi olarak kadın eleman, yüzde 29,7'sinde erkek eleman arandığı, yüzde 24,6'sında ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Aynı zamanda açık işlerde aranan erkeklerin yüzde 87,1'i İŞKUR vasıtasıyla aranmaktadır. Kadın eleman aranırken en fazla tercih edilen arama kanalı ise yüzde 95,6'lık oranıyla yine İŞKUR'dur. İnternet-Sosyal Medya ile Gazete-İlan vb. kanalların kadın eleman aranırken, erkeklerin kendi içerisindeki oranına göre daha fazla oranda tercih edilmesi dikkat çekicidir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde; genel toplamda, fark etmez seçeneği işaretleyenlerde ve sadece kadın veya erkek talep edilen açık işlerde en fazla kullanılan arama kanalı Akraba Eş Dost'tur.

Sakarya'da vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin açık işlerini arama kanalları; hem Sakarya geneli açık işlerin aranma kanalları hem de Türkiye geneli vardiyalı çalışma yapılan ve açık işi olan işyerlerinin aranma kanalları ile farklılaşmaktadır.

Sakarya'daki açık işlerin yüzde 10,5'i Part-time çalışanı olan işyerlerindedir. İşyerlerinin yüzde 10,6'ında Part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin açık işlerini hangi

kanallar ile aradığını incelediğimizde; Sakarya genelinde açık iş arama kanalları ile benzerlik göstererek en fazla İŞKUR arama kanalının tercih edildiğini görmekteyiz. Part-time çalışanı olan işyerleri Özel İstihdam Bürosu vasıtasıyla eleman arama en düşük orana sahiptir.

Tablo 34: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	25,4%	57,9%	45,1%	13,2%
Gazete-İlan vb	19,0%	7,5%	3,4%	26,3%
İnternet-Sosyal Medya	25,7%	22,8%	30,4%	24,5%
İŞKUR aracılığıyla	71,0%	62,4%	79,2%	69,5%
Özel İstihdam Büroları	3,9%	0,0%	0,0%	5,9%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinin açık işleri, arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde; bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 69,5'lik kısmının İŞKUR arama kanalıyla arandığı görülmektedir. Bunu yüzde 26,3 ile Gazete-İlan vb. takip etmektedir. Part-time çalışanı olan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 66'sında cinsiyet tercihi olarak fark etmez seçeneğinin, yüzde 23,3'ünde erkek eleman, yüzde 10,6'inde ise kadın eleman tercih edildiği görülmektedir. Aynı zamanda kadın eleman arayan işyerleri bu açık işlerin yüzde 71'ini İŞKUR vasıtasıyla aramaktadır. Bunu yüzde 25,4 ile akraba-eş dost arama kanalı takip etmektedir. Erkek eleman arama yolunda ise yüzde 62,4'lik bir oranla İŞKUR tercih edilmektedir. Bunu yüzde 25,4 ile akraba-eş dost arama kanalı takip etmektedir. Özel istihdam büroları arama kanalının sadece kadınların talep edildiği açık işler için kullanılması dikkat çekicidir. Türkiye genelinde Part-time çalışanı olan işyerleri açık işleri için ağırlıklı olarak İŞKUR arama kanalını kullanırken, diğer arama kanalları birbirine yakın oranda seyretmektedir.

Sakarya'daki açık işlerin yüzde 56,1'i İhracat yapan işyerlerindedir. İşyerlerinin yüzde 16,6'sı ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinin açık işlerini hangi kanallar ile aradığı incelediğinde; Sakarya genelinde açık iş arama kanalları ile benzerlik göstererek en fazla İŞKUR arama kanalının tercih edildiği görülmektedir. İkinci sırada ise Akraba-eş dost arama kanalı gelmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ile Part-time çalışanı olmayan işyerleri Özel İstihdam Bürolarını arama kanalını kısmen kullanmış iken İhracat yapan işyerleri kullanmamışlardır.

Tablo 35: İhracat Yapan İşyerlerinde Açık İşlerin Aranma Kanalına Göre Cinsiyet Dağılımı

Arama Kanalı	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	72,6%	99,4%	47,4%	45,3%
Gazete-İlan vb	59,6%	97,3%	29,9%	8,4%
İnternet-Sosyal Medya	20,5%	0,3%	38,0%	44,7%
İŞKUR aracılığıyla	87,2%	97,9%	79,8%	70,1%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinin açık işleri arama kanalı tercihi bakımından incelendiğinde bu işyerlerine ait açık işlerin yüzde 70,1'lik kısmının İŞKUR arama kanalıyla eleman aradığı görülmektedir. Bunu yüzde 45,3 ile Akraba-Eş Dost kanalı takip etmektedir. İhracat yapan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 49,2'sinde cinsiyet tercihi olarak kadın eleman, yüzde 34,6'sında erkek eleman aranmakta iken, yüzde 16,1'inde için ise fark etmez seçeneğinin tercih edildiği görülmektedir. Kadınların tercih edildiği açık işlerde yüzde 87,2'lik bir oranda İŞKUR vasıtasıyla eleman aranmaktadır. Bunu yüzde 72,6 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı takip etmektedir. Erkek eleman aranma yolunda ise yüzde 99,4'lük bir oranda Akraba-Eş Dost tercih edilmektedir. Cinsiyet bazında fark etmez olarak tercih yapan işyerlerine ait açık işlerin yüzde 79,8'lik bir oranı İŞKUR arama kanalını tercih etmiştir. Türkiye genelinde, ihracat yapan işyerlerinde arama kanalı olarak ilk iki sırayı Akraba Eş Dost ve İŞKUR almıştır.

Sakarya'daki açık işlerin yüzde 88,7'si daha önce İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış işyerlerindedir. İŞKUR Hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin açık işlerdeki arama kanalına göre cinsiyet ayrımlı dağılımını içeren Tablo 36 değerlendirilirken bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 36: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Açık İşlerde Arama Kanalına Göre Cinsiyet Ayrımlı Dağılımı

Arama Kanalı	Hizmetlerden Faydalanan				Hizmetlerden Faydalanmayan			
	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam	Kadın	Erkek	Farketmez	Toplam
Akraba-Eş Dost	90,2%	46,1%	34,9%	60,7%	95,6%	70,6%	68,3%	72,0%
Gazete-İlan vb	84,2%	25,2%	16,3%	46,1%	4,4%	25,1%	43,5%	29,7%
İnternet-Sosyal Medya	5,6%	34,9%	29,6%	22,2%	4,4%	18,6%	43,5%	26,0%
İŞKUR aracılığıyla	95,6%	78,0%	79,0%	85,1%	23,1%	18,8%	4,3%	14,2%
Özel İstihdam Büroları	0,0%	1,6%	3,0%	1,3%	0,0%	3,4%	2,2%	2,7%
Genel Toplam	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Kaynak: İPA 2015

İŞKUR'un vermiş olduğu hizmetlerden faydalanan işyerleri ile faydalanmayan işyerlerini karşılaştırıldığında, hizmetlerden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde arama kanalı olarak tercihi yüzde 85,1 ile İŞKUR ve yüzde 60,7 ile Akraba-Eş Dosttur. Hizmetlerden yararlanmayanlar ise açık işlerinin yüzde 72'sinde Akraba-Eş Dost ve yüzde 29,7'sinde Gazete-İlan vb. arama kanalını tercih etmiştir. Açık işlerin yüzde 88,7'lik kısmı İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerine aittir. İŞKUR

hizmetlerinden faydalananlar ile daha önce faydalanmayanlar arasında 77 puanlık bir fark vardır. Açık işlerin yüzde 88,7 oranında İŞKUR vasıtasıyla aranması İŞKUR'un sunduğu hizmetlerden memnun kalındığının bir göstergesidir. İŞKUR'un daha önce hizmetlerinden yararlananların açık iş arama durumunda, oranı cinsiyet olarak fark etmez denilen açık işler düşürmüştür. Fark etmez seçeneğini tercih edenlerin hizmetlerden yararlanmayanlardaki oranı daha önce hizmetlerden yararlananlardan daha yüksektir. Bu durum açık iş olan mesleğin yapısından kaynaklanabilir. Özellikle sadece kadınların tercih edildiği açık işlere bakıldığında daha önce İŞKUR hizmetinden yararlananların, yararlanmayanlara göre aranma kanalı olarak İŞKUR'u tercih oranının çok fazla arttığını görülmektedir. Burada İŞKUR'un kadın taleplerini karşılamada dikkate değer bir başarısı olduğu görülmektedir.

Daha önce İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri çalışma sırasında var olan açık işlerini İŞKUR vasıtası ile aramaya başlayabilir. Bu işyerleri ilk sorularda İŞKUR hizmetlerinden faydalanma sorusuna "hayır" cevabı verip daha sonra açık işlerinin olduğu tespit edildiğinde İŞKUR ile çalışmaya başlamaktadır. Hizmetlerden faydalanmayan ancak mevcut açık işini İŞKUR vasıtası ile aradığını söyleyen işyerleri bu şekildeki işyerleridir

Açık İşlerde Aranan Beceriler

Çalışma kapsamında işverenlerden açık işlerde istedikleri becerileri önem sırasına göre ve her meslek için en fazla üç tane seçmesi istenmiştir. Kullanılan yöntemden dolayı geçen yıllarda olduğu gibi beceriler ile ilgili tablolar olmayacaktır. Tablolar yerine açıklamalarda bulunulacaktır.

Sakarya'da 2 bin 482 kişilik açık iş için istenen beceriler incelendiğinde; ilk sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik sonrasında ise Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. Daha sonra sırası ile Takım Çalışmasına Uyum, İletişim ve İfade Yeteneği, Bilgisayar Kullanımı, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Proje Tabanlı Çalışma, Satış ve Pazarlama ile Hesap Yapabilme gelmektedir. Yabancı Dil Becerisi Sakarya ilindeki açık işte en az tercih edilmiştir. Türkiye genelinde ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışmasına Uyum ile İletişim ve İfade Yeteneği şeklinde sıralanmaktadır. En az tercih edilen beceri ise Yabancı Dil becerisidir. Böylelikle Sakarya ili ile Türkiye geneliyle bir benzerlik göstermektedir.

Açık işlerde cinsiyet ile beceri arasındaki ilişkiye baktığımızda; hem kadın hem erkek eleman taleplerinde de öncelikli beceri talebi Fiziki ve Bedensel ve ikinci öncelikli beceri Yeterlilik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe iken fark etmez eleman talebinde bu öncelik değişmemektedir. Kadınlarda ilk tercih edilen becerinin Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olması dikkat çekicidir. Garson, Satış Elemanı vb. mesleklerde kadınlar çok rahat talep edilebilmektedir. Bu mesleklerde en fazla tercih edilen becerilerden biri de Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir. Kadınlar ile erkeklerde tercih edilen beceriler farklılaşmaktadır. Kadınlar için tercih edilen Fiziki ve Bedensel Yeterlilik oranı erkek için

tercih oranından daha fazladır. Diğer becerilerde erkekler için tercih edilme oranları kadınlardan yüksek olmaktadır.

Sektörlere göre açık işlerde talep edilen en önemli becerilere bakıldığında İmalat sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 85,9), Toptan ve perakende ticaret sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 67,6), İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 89,8), İnşaat sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 58,9), Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 68,1), Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 70,7), İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 64,3), Ulaştırma ve depolama sektöründe Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 52,2), Bilgi ve iletişim sektöründe İletişim ve İfade Yeteneği (yüzde 95,2), Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe İletişim ve İfade Yeteneği (yüzde 58,8), Eğitim sektöründe Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe (yüzde 92,9), Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Madencilik ve taş ocakçılığı, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe (yüzde 100), Gayrimenkul faaliyetleri ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik (yüzde 100) becerileri aranmaktadır.

Meslek gruplarına göre açık işlerde istenen beceriler incelendiğinde; Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları, Yöneticiler, Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Hizmet Ve Satış Elemanları meslek gruplarındaki açık işlerden öncelikli olarak istenen becerilerin ilk sırasında Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir. Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları ile Profesyonel Meslek Mensupları meslek gruplarındaki açık işlerden öncelikli olarak istenen becerilerin ilk sırasında Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübedir. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek gruplarındaki açık işlerden öncelikli olarak istenen beceriler İletişim ve İfade Yeteneği, Takım Çalışması ve Bilgisayar kullanımı Yeteneğidir.

Beceriler ile açık işte en fazla eleman talep edilen 15 meslek incelendiğinde genel olarak öncelikli talep edilen beceriler sırasıyla Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik olmuştur. Açık iş sayısının en fazla olduğu ilk 15 mesleğin 4'ünde ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, 10 meslekte Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, 1 meslekte Satış ve Pazarlama Becerisi ilk tercih olarak bildirilmiştir.

En fazla açık iş Kablo Ağı Bantlama Elemanı mesleği için Fiziki ve Bedensel Yeterlilik; Gaz Altı Kaynakçısı mesleğinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Takım Çalışması; Temizlik Görevlisinde ağırlıklı olarak Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ile Takım Çalışması en fazla aranan beceriler olmuştur. Satış Danışmanı mesleğinde en fazla tercih edilen becerinin Satış ve Pazarlama Becerisi beklenen bir sonuç ve diğer mesleklerden ayrılan bir nokta olmuştur. Çalışma

kapsamında açık iş olan tüm meslekler için işverenler tarafından ne tür beceriler talep edildiği tespit edilmiştir.

Arama kanalı ile beceriler karşılaştırıldığında bütün arama kanallarında istenen becerilerde ufak tefek farklılıklar hariç aynı beceri türleri istenmektedir. Sakarya genelinde açık işlerde en fazla talep edilen beceri sırada "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" ikinci "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe" dir. Akraba-Eş Dost, İnternet-Sosyal Medya, İŞKUR aracılığıyla aranan elemanların kendi içinde oransal sıralamasında ilk üç sıradaki beceriler Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışması olup Türkiye genelinde istenen becerilerle paralel özellik göstermektedir. Gazete-İlan vb. arama kanalında öne çıkan beceri ise Fiziki ve Bedensel Yeterliliktir. Özel İstihdam Büroları arama kanalında ise en fazla istenen beceri İletişim ve İfade Yeteneği, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Takım Çalışması becerisidir.

Beceriler ile açık işlerin aranma süresi karşılaştırıldığında açık işlerin yüzde 80,6'sının 0-30 günlük bir sürede arandığı görülmektedir. Sakarya ilindeki açık işlerin karşılanma süresi ile talep edilen beceriler arasında bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. 0-30 günlük arama süresindeki becerilerde ilk beceri talebi Satış ve Pazarlama Becerisi (yüzde 88,2) olurken, 31-89 gün arama süresinde Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisi (yüzde 39,9) ve 90+ gündür aranan elemanlarda ise Proje Tabanlı Çalışma becerisi (yüzde 32,6) talep edilen becerilerdeki ilk Yeterliliklerdir.

Açık işlerde istenen beceriler ile açık iş olan meslekler ve bu mesleklerdeki çalışma koşulları yakından ilgilidir. Her meslek için belirlenmiş beceriler üzerinden analiz yapılabilmektedir. Meslekler için talep edilen genel beceriler tespit edilmekte, her meslek için o mesleğe özgü beceri tespiti yapılamamaktadır.

Açık iş olan mesleklerde talep edilen asgari eğitim düzeyi tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkiye genelinde açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmez olmuştur. Sakarya'da açık işler için en fazla talep edilen eğitim düzeyi Türkiye genelinde farklı olarak Lise altı olmuştur. Sakarya'da açık işlerin yaklaşık yarısı için tercih edilen eğitim lise altı olması dikkat çekicidir.

Grafik 15: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyi

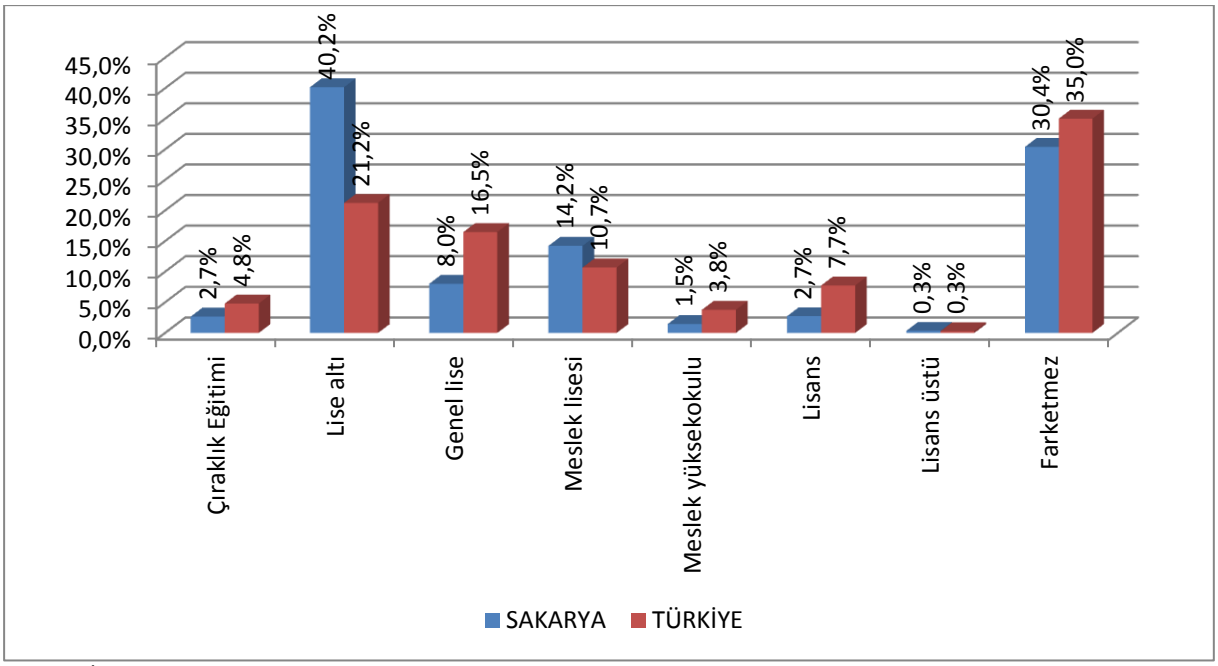

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ile Türkiye genelinin açık işlerde istenen eğitim düzeylerinde en fazla talep edilen ilk iki eğitim düzeyi lise altı, fark etmez şeklinde olurken üçüncü ise farklı olmaktadır. Türkiye genelinde genel lise şeklinde iken Sakarya ili için ise Meslek Lisesi şeklindedir. Bu sıralamadan sonra farklılaşma olmaktadır. Türkiye genelinde Meslek Lisesi, Lisans, Çıraklık Eğitim ve MYO şeklinde devam ederken Sakarya'da ise Genel Lise, Çıraklık Eğitim, Lisans, MYO ve lisansüstü eğitim şeklinde gerçekleşmiştir. Sakarya ilindeki açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi Türkiye Geneline göre düşüktür.

Hem Türkiye genelinde hem de Sakarya'da en yüksek oranda fark etmez ve Lise altı seçeneğinin çıkması işverenlerin çalıştıracakları kişide aldığı eğitimden ziyade verdikleri işi yapıp yapamayacaklarına baktıkları ya da eğitim seviyesi ne olursa olsun "*biz işyerinde eğitiriz*" mantığında olduklarını göstermektedir. Bazı mesleklerde belirli bir eğitim düzeyine sahip olmak gerekmektedir. Örneğin Öğretmen, Mühendis, Uzman gibi mesleklerde en az Lisans seviyesinde bir eğitime ihtiyaç vardır. Ancak Satış Danışmanı, Garson, Beden İşçisi gibi mesleklerde herhangi bir eğitim düzeyi aranmayabilir. Mesleklerin bu yapısı açık işlerdeki eğitim düzeyi talebini doğrudan etkilemektedir.

Tablo 37: Açık İşlerde Cinsiyete Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Eğitim Düzeyi	Kadın	Erkek	Fark etmez	Toplam
Çıraklık Eğitimi	2,00%	3,36%	2,50%	2,67%
Lise altı	79,07%	25,25%	8,13%	40,16%
Genel lise	2,71%	11,78%	9,63%	8,02%
Meslek lisesi	0,24%	27,43%	13,08%	14,22%
Meslek yüksekokulu	0,48%	1,00%	3,59%	1,45%
Lisans	0,77%	1,74%	7,17%	2,73%
Lisans üstü	0,00%	0,21%	1,01%	0,33%
Farketmez	14,74%	29,23%	54,88%	30,41%
Genel Toplam	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da eğitim düzeyi ile açık işlerde talep edilen cinsiyet durumu incelendiğinde; kadınlarda en fazla istenen eğitim düzeyi de Lise altıdır. Bu talep tüm taleplerin yüzde 28,1'ini temsil etmektedir. Cinsiyet tercihi erkek olan açık işlerde en çok talep edilen eğitim düzeyi yüzde 25,3 ile Meslek Lisesi, bunu takiben yüzde 25,3 ile Lise altı olmuştur. Cinsiyet tercihi kadın olan açık işlerde eğitim düzeyi lise altı olarak yüzde 79,1 ve bunu takiben yüzde 14,7 ile fark etmez talep edilmektedir. Kadınlarda talep edilen açık işlerde istenen eğitim düzeyi, erkeklerde istenen eğitim düzeyine göre daha düşüktür. Sadece kadın eleman talep edilen açık işlerde yüzde 93,8 lise altı ve fark etmez seçeneği talep edilirken, bu oran erkeklerde yüzde 54,5'tir.

Tablo 38: Sektörlere Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Sektörler	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
İmalat	2,68%	53,45%	6,05%	14,79%	0,18%	1,13%	0,25%	21,46%
Toptan ve perakende	2,16%	12,35%	17,28%	22,84%	1,85%	1,23%	0,00%	42,28%
İnsan sağliği ve sosyal	4,27%	0,00%	0,00%	1,61%	3,42%	7,69%	2,56%	80,44%
İnşaat	7,78%	24,44%	7,78%	15,56%	1,11%	4,44%	0,00%	38,89%
Konaklama ve yiyecek	0,00%	13,49%	28,94%	9,00%	5,40%	0,00%	0,00%	43,17%
Mesleki, bilimsel ve teknik	0,00%	4,88%	2,44%	2,44%	12,20%	12,20%	0,00%	65,85%
İdari ve destek hizmet	0,00%	64,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	35,71%
Ulaştırma ve depolama	4,35%	39,13%	21,74%	0,00%	0,00%	13,04%	0,00%	21,74%
Bilgi ve iletişim	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,76%	0,00%	0,00%	95,24%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,00%	23,53%	5,88%	0,00%	58,82%	0,00%	0,00%	11,76%
Eğitim	0,00%	0,00%	7,14%	0,00%	0,00%	92,86%	0,00%	0,00%
Elektrik, gaz, buhar ve	0,00%	0,00%	0,00%	33,33%	0,00%	55,56%	11,11%	0,00%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0,00%	11,11%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	88,89%
Kültür, sanat eğlence,	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	60,00%	0,00%	40,00%
Gayrimenkul faaliyetleri	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Su temini; kanalizasyon, atık	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Genel Toplam	**2,67%**	**40,16%**	**8,02%**	**14,22%**	**1,45%**	**2,73%**	**0,33%**	**30,41%**

Kaynak: İPA 2015

Sektörlerin talep ettiği eğitim düzeyleri incelendiğinde Toptan ve perakende ticaret, İnşaat, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, Bilgi ve iletişim, Madencilik ve taş ocakçılığı, Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde en çok tercih edilen eğitim düzeyi fark etmez iken, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Ulaştırma ve depolama, İmalat sektöründe lise altı, Eğitim, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe ise lisans eğitim düzeyi, Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe meslek yüksekokulu eğitim düzeyi ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe ise meslek lisesi eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Tablo 39: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

Meslek Grubu	Çıraklık Eğitimi	Lise altı	Genel lise	Meslek lisesi	Meslek yüksekokulu	Lisans	Lisans üstü	Fark etmez
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1,83%	73,00%	2,45%	4,59%	0,00%	0,00%	0,00%	18,13%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	2,53%	16,04%	7,92%	37,93%	0,00%	0,00%	0,00%	35,57%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	6,63%	28,53%	5,67%	0,28%	0,00%	0,00%	0,00%	58,89%
Hizmet Ve Satış Elemanları	0,00%	17,77%	28,90%	3,16%	8,81%	0,00%	0,00%	41,36%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	0,00%	5,22%	25,10%	31,24%	14,18%	12,11%	2,40%	9,74%
Profesyonel Meslek Mensupları	6,40%	3,89%	9,17%	0,00%	6,26%	64,20%	7,52%	2,58%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2,02%	11,33%	26,48%	9,26%	3,92%	5,86%	0,00%	41,13%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
Yöneticiler	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%
Genel Toplam	**2,67%**	**40,16%**	**8,02%**	**14,22%**	**1,45%**	**2,73%**	**0,33%**	**30,41%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerde talep edilen eğitim düzeyi karşılaştırıldığında; nitelik gerektirmeyen meslekler, hizmet ve satış elemanları, büro hizmetlerinde çalışan elemanlar, nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları gruplarında en fazla talep edilen eğitim düzeyi fark etmezdir. Teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları meslek gruplarında talep edilen eğitim düzeyi ise genel lise olarak belirtilmiştir. Profesyonel meslek mensupları ile yöneticiler meslek grubunda ise Lisans mezunu talebi ön plandadır. Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslekler grubunda Meslek Lisesi mezunu talep edilmemiştir. Lisansüstü eğitim düzeyi sadece Profesyonel meslek mensupları meslek grubunda talep edilmiştir.

Açık işlerin arama kanalı türleri ile eğitim düzeyi arasındaki bağlantı üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

Tablo 40: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeylerinin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Eğitim Düzeyi	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Lise altı	88,71%	69,21%	3,61%	88,39%	1,37%
Farketmez	47,91%	22,53%	19,18%	68,88%	0,15%
Meslek lisesi	23,80%	39,75%	75,40%	87,29%	1,13%
Genel lise	64,02%	20,97%	23,18%	57,23%	2,15%
Lisans	47,47%	32,67%	57,03%	31,68%	0,00%
Çıraklık Eğitimi	52,45%	21,02%	21,63%	60,12%	1,74%
Meslek yüksekokulu	26,88%	40,38%	30,33%	75,81%	28,63%
Lisans üstü	38,56%	62,75%	63,07%	24,51%	24,83%
Genel Toplam	**61,93%**	**44,23%**	**22,65%**	**77,10%**	**1,48%**

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamında söz konusu olan açık işler için talep edilen eğitim düzeyleri itibariyle arama kanalları incelendiğinde eğitim düzeyinin fark etmediğinin belirtildiği açık işlerde işverenlerin ağırlıklı olarak akraba-eş-dost, İŞKUR ve gazete-ilan arama kanallarını tercih ettiği görülmektedir. Lise altı eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı olarak İŞKUR aracılığıyla aramaktadır. Genel lise, meslek lisesi ve lisansüstü eğitim düzeyinin talep edildiği açık işlerde ise işverenler söz konusu açık işleri ağırlıklı olarak akraba-eş-dost ve İŞKUR aracılığıyla aramaktadır. İlgili eğitim düzeylerindeki açık işlerde işverenler tarafından ağırlıklı olarak tercih edilen arama kanalları (akraba-eş-dost ve İŞKUR) ile Sakarya genelinde söz konusu olan tüm açık işler için işverenler tarafından ağırlıklı olarak tercih edilen arama kanalları (akraba-eş-dost ve İŞKUR) benzeşmektedir.

Açık işlerde istenen eğitim düzeyi ile açık işlerin aranma süresi arasındaki ilişki ele alınmaya çalışılmıştır.

Tablo 41: Asgari Eğitim Düzeyine Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Eğitim Düzeyi	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Çıraklık Eğitimi	98,34%	0,11%	1,55%
Lise altı	66,53%	11,09%	22,38%
Genel lise	74,13%	23,16%	2,70%
Meslek lisesi	61,74%	37,72%	0,54%
Meslek yüksekokulu	61,73%	36,80%	1,47%
Lisans	86,33%	8,44%	5,23%
Lisans üstü	87,35%	12,65%	0,00%
Fark etmez	50,97%	49,03%	0,00%
Genel Toplam	**80,65%**	**11,32%**	**8,04%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da bütün eğitim düzeylerinde eleman genel olarak 0-30 gün içinde temin edilebilmektedir.

Tablo 41 değerlendirildiğinde eğitim düzeyi arttıkça veya azaldıkça açık işin aranma süresi uzamaktadır veya kısalmaktadır şeklinde bir ifade kurulamayacaktır.

Sakarya ilinde sektörlerin önemli bir bölümü açık işini çok uzun vadede aramamaktadır. Kısa vadede eleman ihtiyacını karşılamaktadır.

Tablo 42: Sektörlere Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Sektör	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Madencilik ve taş ocakçılığı	88,89%	0,00%	11,11%
İmalat	82,70%	9,67%	7,64%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	44,44%	55,56%	0,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	100,00%	0,00%	0,00%
İnşaat	88,89%	3,33%	7,78%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motos	67,28%	23,77%	8,95%
Ulaştırma ve depolama	86,96%	13,04%	0,00%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	94,60%	0,00%	5,40%
Bilgi ve iletişim	100,00%	0,00%	0,00%
Gayrimenkul faaliyetleri	100,00%	0,00%	0,00%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	31,71%	7,32%	60,98%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	64,29%	35,71%	0,00%
Eğitim	28,57%	71,43%	0,00%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	98,29%	1,71%	0,00%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	100,00%	0,00%	0,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	94,12%	0,00%	5,88%
Genel Toplam	**80,65%**	**11,32%**	**8,04%**

Kaynak: İPA 2015

Madencilik ve taş ocakçılığı, İmalat, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, İnşaat, Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, Ulaştırma ve depolama, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Bilgi ve iletişim, Gayrimenkul faaliyetleri, İdari ve destek hizmet faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde açık işlerin kapatılması 0-30 gün süre ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Eğitim sektörlerinde açık işlerin kapatılması 31-89 gün süre ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektöründe açık işlerin kapatılması 90 ve üzeri gün süre ile kapatılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 43: İşyeri Yaşına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

İşyeri Yaşı	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
0-4	59,74%	11,08%	29,18%
5-9 Yıl	69,20%	24,86%	5,94%
10-14 Yıl	88,63%	5,37%	6,00%
15-19 Yıl	76,48%	4,40%	19,12%
20-24 Yıl	97,75%	0,87%	1,38%
25+ Yıl	71,71%	26,20%	2,09%
Genel Toplam	**80,65%**	**11,32%**	**8,04%**

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yaşı ile açık işlerin aranma süresi kıyaslandığında açık işlerin çoğunluğunun 25+ yaş işyerlerine ait olduğu ve bu işyerlerinin açık işlerinin yüzde 71,7'sini 0-30, yüzde 26,2'sini 31-89, yüzde 2,9'unu 90+ gündür aradığı gözlemlenmiştir. 20-24 yaş arası işyerlerinin açık işlerini doldurmakta zorlanmadığı ve sadece yüzde 2,3'lük bir kısmını 31+ gündür aramakta olduğu görülmüştür. Açık işlerini karşılamakta zorlanan yaş grubu yüzde 43,5'lik oranla 31+ gündür eleman arayan 0-4 yaş grubudur.

Tablo 44: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Süresi

Meslek Grup	0-30 Gün	31-89 Gün	90 + Gün
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	96,15%	2,02%	1,84%
Hizmet Ve Satış Elemanları	79,95%	4,50%	15,55%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	89,25%	9,23%	1,52%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	100,00%	0,00%	0,00%
Profesyonel Meslek Mensupları	68,58%	28,93%	2,49%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	65,15%	24,20%	10,65%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	67,98%	21,04%	10,99%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	89,80%	2,56%	7,64%
Genel Toplam	**80,65%**	**11,32%**	**8,04%**

Kaynak: İPA 2015

Meslek grupları ile açık işlerin aranma süreleri incelendiğinde; açık işlerin çoğunluğunun 0-30 günlük bir arama süresi içinde olduğu ve 0-30 gün içinde aranan açık işlerin çoğunluğunun nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubundan olduğu görülmüştür. Açık işlerde temininde en çok zorlanılan meslek grubu sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar olmuştur. Temininde en az zorluk çekilen meslek grubu ise büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubudur.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işyerlerine son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri de sorulmuştur. Bu bilgi işverenin açık işlerinin yanı sıra,

karşılamakta güçlük çektikleri meslekleri içerdiği için önemli bir bilgidir. İşyerlerinin işgücü piyasasında eleman bulmada güçlük çektikleri meslekler işgücü piyasasının talep yapısı ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır.

Sakarya ilindeki işyerlerinin yüzde 37'i eleman bulmakta güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde yüzde 26,9'dur. Sakarya ilinin işgücü piyasasında işyerleri aradığı elemanı bulmakta oldukça sıkıntı çekmektedir.

Grafik 16: İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

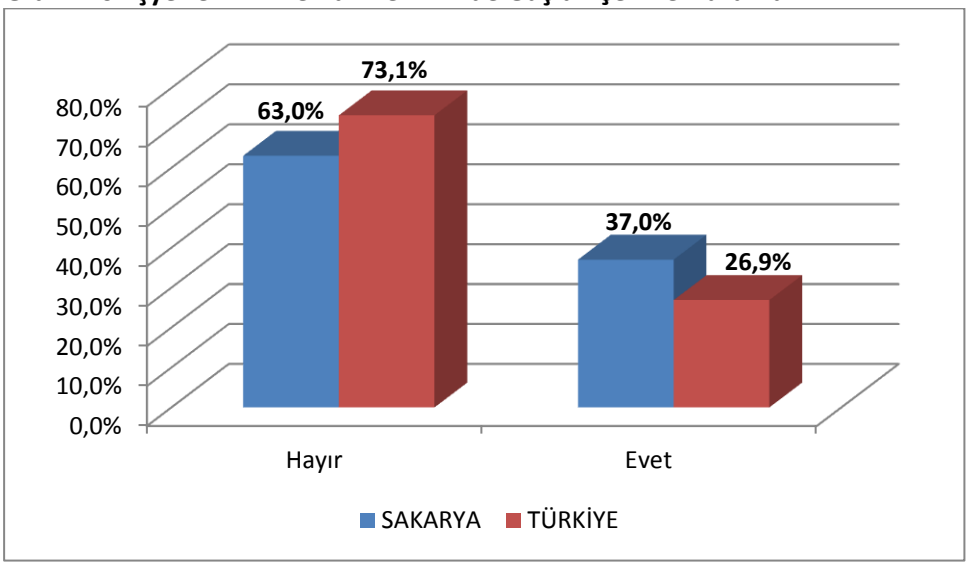

Kaynak: İPA 2015

İşyerlerinin yüzde 37'nin aradığı elemanı bulmakta zorluk çekmesi Sakarya ili işgücü piyasasının arz ve talep yapısında bir uyumsuzluk olduğunu göstermektedir. İşverenler istedikleri elemanı bulurken zorluk çekmektedirler. Temininde güçlük çekilen mesleklerde güçlük çekilme nedenine ilişkin bilgilere çalışmanın ilerleyen kısımlarında değinilecektir.

Sakarya ilinde sektörel olarak eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin durumu incelendiğinde; eleman temininde en fazla güçlük çeken işyerleri İmalat sektöründedir. Bu sektörü sırası ile Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı ve İnşaat sektörleri izlemektedir. Bu sektörler ilde işyeri sayısı en fazla olan sektörlerdir. Daha iyi bir analiz için sektördeki toplam işyerlerinin ne kadarının eleman temininde güçlük çektiğine bakmak gerekir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Bilgi ve iletişim, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin yüzde 50'sinden fazlası eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran oldukça yüksektir.

Tablo 45: Teminde Güçlük Çekilen Mesleklerin Sektörel Dağılımı

Sektör	2014 10+			2015 10+		
	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran	İşyeri Sayısı	TGM Bildiren İşyeri Sayısı	Oran
Madencilik ve taş ocakçılığı	24	6	25,00%	20	5	25,00%
İmalat	556	312	56,21%	508	247	48,58%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üre	4	4	100,00%	4	3	75,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi v	5	1	20,00%	5	1	20,00%
İnşaat	302	84	27,66%	255	65	25,34%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu ka	427	175	41,04%	403	136	33,68%
Ulaştırma ve depolama	97	27	27,94%	84	23	27,07%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetle	124	62	49,64%	112	44	39,53%
Bilgi ve iletişim	7	2	28,57%	7	4	57,14%
Finans ve sigorta faaliyetleri	23	2	9,52%	20	1	5,56%
Gayrimenkul faaliyetleri	13	3	20,00%	12	3	25,00%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	66	29	43,64%	58	22	37,25%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	44	5	11,11%	38	12	30,30%
Eğitim	62	21	33,93%	59	21	35,71%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetler	42	18	43,98%	40	20	50,16%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	3	2	50,00%	3	2	66,67%
Diğer hizmet faaliyetleri	34	5	16,13%	31	6	20,00%
Genel Toplam	1.833	758	41,35%	1.659	614	36,99%

Kaynak: İPA 2015

2015 yılı İPA çalışması kapsamında ziyaret edilerek cevap alınan 10 ve daha fazla çalışanı olan işyeri sayısı, 2014 yılı İPA çalışmasında cevap alınan işyeri sayısından 174 işyeri eksik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bununla beraber söz konusu işyerlerinde temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında önemli oranda azalış gerçekleşmiştir. Geçtiğimiz sene işgücü temininde sıkıntı çektiğini belirten işyerlerinden yüzde 19 oranında olan 144 işyeri bu yıl temininde güçlük çekme durumundan ayrılmıştır. Diğer bir ifadeyle geçtiğimiz sene temininde güçlük çektiğini belirten her beş işyerinden bir tanesi işgücü bulmakta artık güçlük yaşamamaktadır.

2014 yılı İPA çalışmasında Sakarya'daki işyerlerinin yüzde 41,4'ünün eleman temininde güçlük yaşadığı görülmüştür. Başka bir ifadeyle 2014 yılı İPA çalışmasında işverenlerin yaklaşık her 2 tanesinden biri eleman temininde güçlük yaşadığını belirtmiştir. 2015 yılında ise bu oranın 4,4 puanlık bir azalışla yüzde 37 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu azalma yukarıda da belirtildiği gibi özellikle 2014 yılı İPA çalışmasında temininde güçlük çektiğini belirten işyeri sayısında yüzde 19 oranında bir azalışın olmasından kaynaklanmaktadır. Bununla beraber işyeri sayısında yüzde 9,5 orana karşılık 174 işyerinin sayısında azalma gerçekleşmiştir.

İşgücü temininde güçlük çeken işyerleri sektörel olarak geçtiğimiz yıl ile karşılaştırıldığında farklılaşmanın en çok Bilgi ve iletişim sektöründe olduğu görülmektedir. Temininde güçlük çektiğini belirten işyerlerinde 28,6 puanlık bir artış gerçekleşmiş ve yüzde 57,1 işyeri temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Daha sonra sırayı İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörü almaktadır. İşyeri sayısında yüzde 19,2'lik bir artışla yüzde 30,3 oranında işyeri temininde güçlük çektiğini belirtmiştir.

Farklılaşmanın devam ettiği diğer sektörler sırasıyla kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, imalat, insan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sakarya'da geçen yıla göre eleman temininde güçlük çeken işyeri oranı azalsa da Türkiye geneli oranının üzerindedir (yüzde 37 – yüzde 26,9).

Sakarya'da 2015 yılı İPA çalışmasında son bir yıl içerisinde 3 bin 205 kişinin işgücünün temininde güçlük çekildiği görülmüştür.

Tablo 46: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilme ve Açık İş Sayısı

Meslek Grubu	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Açık İş Eleman Sayısı
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	74	56
Hizmet Ve Satış Elemanları	218	190
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	407	353
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	9	1
Profesyonel Meslek Mensupları	118	83
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	962	707
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	147	84
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.251	1.007
Yöneticiler	19	1
Genel Toplam	**3.205**	**2.482**

Kaynak: İPA 2015

Temininde güçlük çekilen kişiler meslek grupları bazında irdelendiğinde yüzde 39'luk pay ve bin 251 kişi ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Daha sonra sırayı yüzde 30'luk pay ve 962 kişi ile Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, yüzde 12,7'lik pay ve 407 kişi ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grupları takip etmektedir.

Açık işler meslek grubu bazında incelendiğinde benzer bir sıralama söz konusudur. Sakarya ilindeki temininde güçlük çekilen mesleklerin meslek grubuna göre sıralaması Türkiye geneli ile benzerlik göstermektedir.

Sakarya ilinde meslek gruplarına göre açık iş oranları ile toplam çalışan sayısına temininde güçlük çekilen kişilerin oranlandığı temininde güçlük çekilme oranı Grafik 17'de beraber değerlendirilmiştir.

Grafik 17: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekme ve Açık İş Oranı

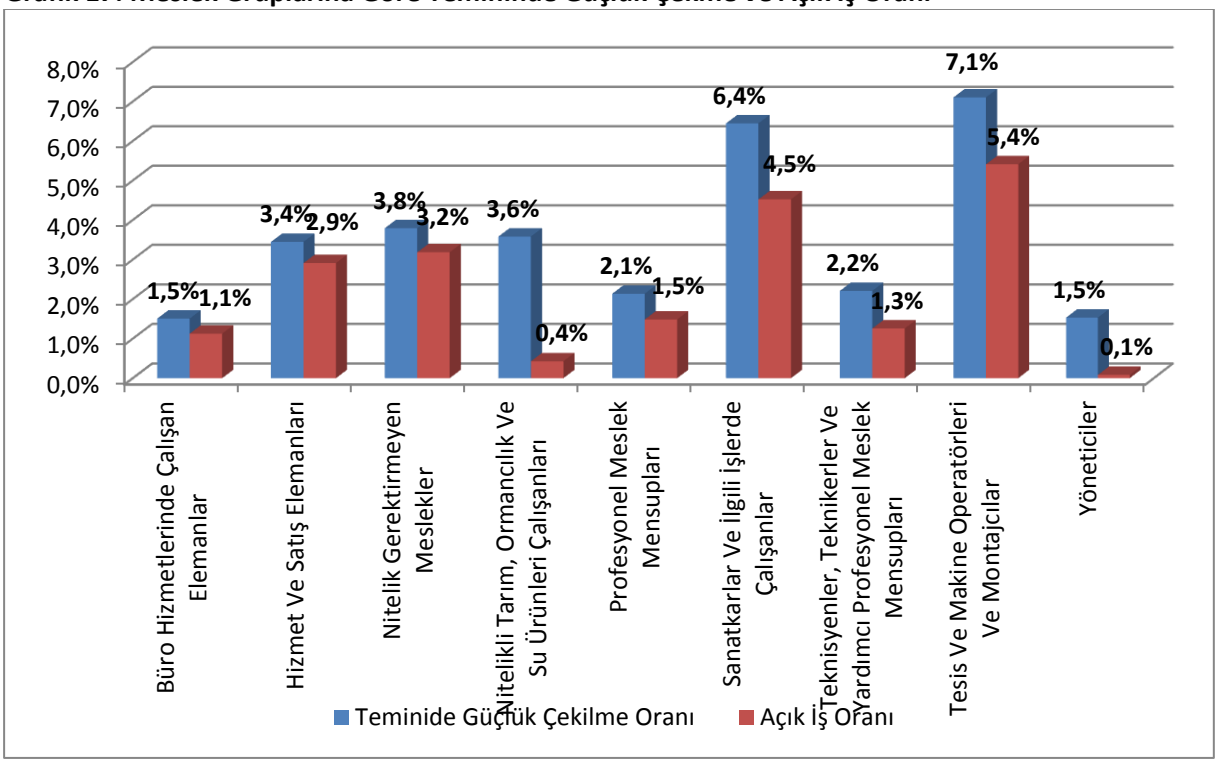

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışması sonuçlarına göre Sakarya'da Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubunda çalışanların yüzde 7,1'inde temininde güçlük çekilmektedir. 2014 İPA çalışmasında da söz konusu meslek grubunda çalışanların yüzde 28,8 oranında temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. 2015 İPA'da sırayı yüzde 6,4 ile Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu ve yüzde 3,8 ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grupları almaktadır. 2014 yılı İPA çalışması ile 2015 İPA çalışması arasında sıralamalar olarak benzerlik söz konusudur. 2014 yılında teminde güçlük çekilme oranları daha yüksek olduğu, 2015 yılında oranların düşmesi ise olumlu bir durumdur.

2015 yılı İPA çalışması kapsamında Sakarya'da eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler tabloda gösterilmiştir.

Tablo 47: Teminde Güçlük Çekilen Meslekler

Meslek	Dağılım
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	21,13%
Temizlik Görevlisi	6,03%
Gaz Altı Kaynakçısı	5,37%
Makineci (Dikiş)	4,42%
Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	3,52%
Beden İşçisi (Genel)	2,89%
Garson (Servis Elemanı)	1,78%
Proses İşçisi	1,75%
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	1,47%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	1,45%
Diğer	49,81%
Genel Toplam	100,00%

Kaynak: İPA 2015

Kablo Ağı Bantlama Elemanı mesleği yüzde 21,1'lik payla ilk sırada yer almaktadır. En fazla açık iş olan ilk meslek konumundadır. En fazla eleman temininde güçlük çekilen ilk 10 meslek ile en fazla açık iş olan ilk 10 mesleğin 9 tanesi ortaktır. Kablo ağı bantlama elemanı, temizlik görevlisi, gaz altı kaynakçısı, makineci (dikiş), makine montaj ve bakım onarımcısı, beden işçisi (genel), garson (servis elemanı), proses işçisi, argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) meslekleri her iki grupta da ilk 10 mesleğin içerisindedir. Bu meslekler Sakarya işgücü piyasasında eleman ihtiyacı olan ve eleman temininde güçlük çekilen mesleklerdir. Özellikle bu mesleklere yönelik aktif istihdam tedbirleri alınmalıdır.

Temininde güçlük çekilme nedenleri eleman temininde güçlük çekilen mesleklerde teşhisi doğru koyabilmemizi sağlamaktadır.

Grafik 18: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

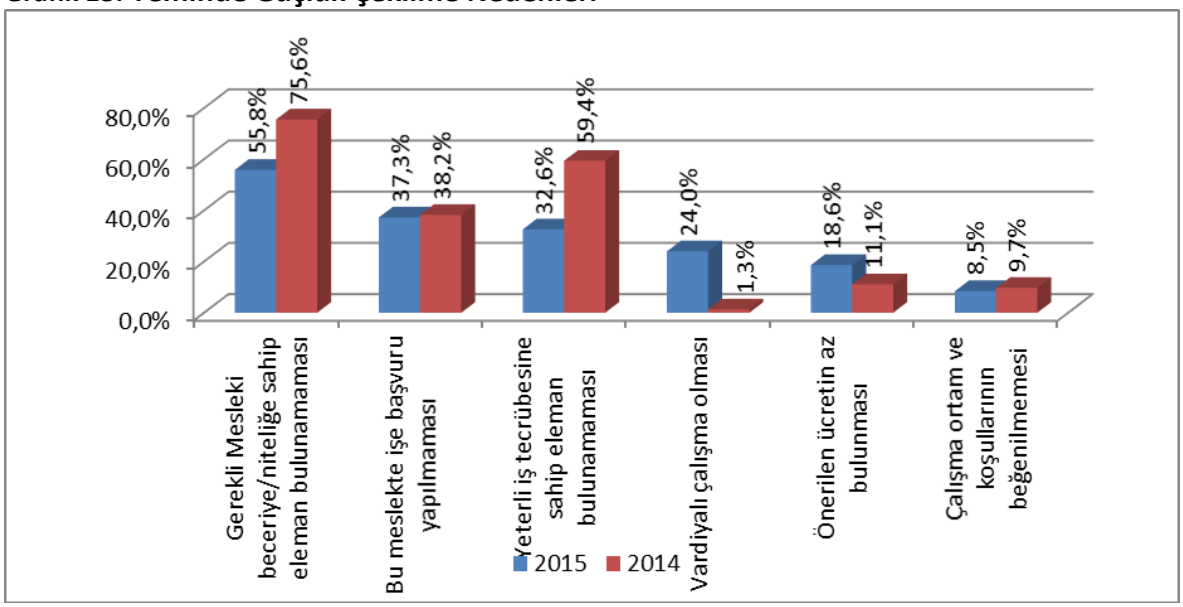

Kaynak: İPA 2015

2015 İPA çalışmasında işverenlere temininde güçlük çektikleri işgücü için;

- Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması,
- Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması,
- Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması,
- Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi,
- Önerilen Ücretin Az Bulunması,
- Vardiyalı Çalışma Olması

nedenlerinden kendilerine uygun olanlarını seçmeleri istenmiştir. 2014 ve 2015 yılı İPA çalışmasının talep tarafını oluşturan işverenler tarafından doldurulan nedenler Grafik 18'de karşılaştırılmıştır. Buna göre farklılaşmanın en az olduğu neden "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" olarak karşımıza çıkmaktadır. 2014 yılında temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 38,2'si söz konusu nedeni işaretlerken, bu çalışmada aynı neden 1 puanlık bir azalışla yüzde 37,3 işveren tarafından işaretlenmiştir. 2015 yılında işverenler tarafından daha çok işaretlenen nedenler ise geçtiğimiz yıla göre 19,7 puanlık azalışla yüzde 55,6 işveren tarafından işaretlenen "Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ve 1 puanlık azalışla yüzde 37,3 işveren tarafından işaretlenen "Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması" nedenleridir. Bununla beraber 2014 yılında temininde güçlük çektiğini belirten işverenlerin yüzde 11,1'i "Önerilen Ücretin Az Bulunması" nedenini işaretlerken, bu yıl aynı neden 7,6 puanlık bir artışla yüzde 18,7 oranında işaretlenmiştir. Nedenlerin sadece işveren görüşlerini yansıttığı düşünüldüğünde bu sonuçlar normal olarak değerlendirilebilir.

Grafik 19: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri

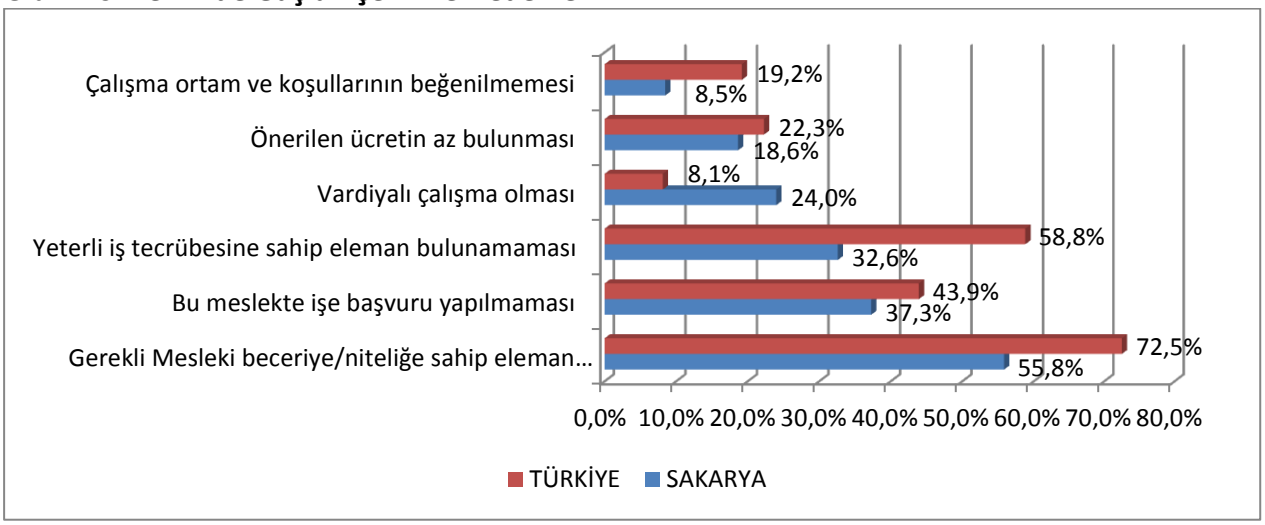

Kaynak: İPA 2015

İşgücü temininde güçlük çekme nedenleri Sakarya ve Türkiye genelinde değerlendirildiğinde ilk üç nedenin aynı olduğu görülmektedir. Bununla beraber Sakarya'da işverenlerin Türkiye geneli

işverenlerinden daha yüksek oranlarla “Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması” ve “Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması” nedenlerini işaretlediği görülmektedir. Ancak neden sıralamasında Sakarya’yı Türkiye geneli sıralamasından ayıran nedenler vardır. Bunlardan ilki 6,6 puanlık Türkiye geneli lehine farkla “Bu meslekte işe başvuru yapılmaması” , ikincisi de 15,9 puanlık Sakarya ili lehine farkla “Vardiyalı çalışma olması” nedenleridir. Başka bir ifadeyle işverenler bu nedenleri işgücü temininde karşılaştıkları güçlükte etkin bir neden olarak değerlendirmemektedirler. Adı geçen nedenler işgücü piyasasının arz tarafı olan işgücünü doğrudan ilgilendirmektedir. Dolayısıyla nedenlerin dağılımı sadece işverenlerin görüşünü yansıtmaktadır.

Grafik 20: Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

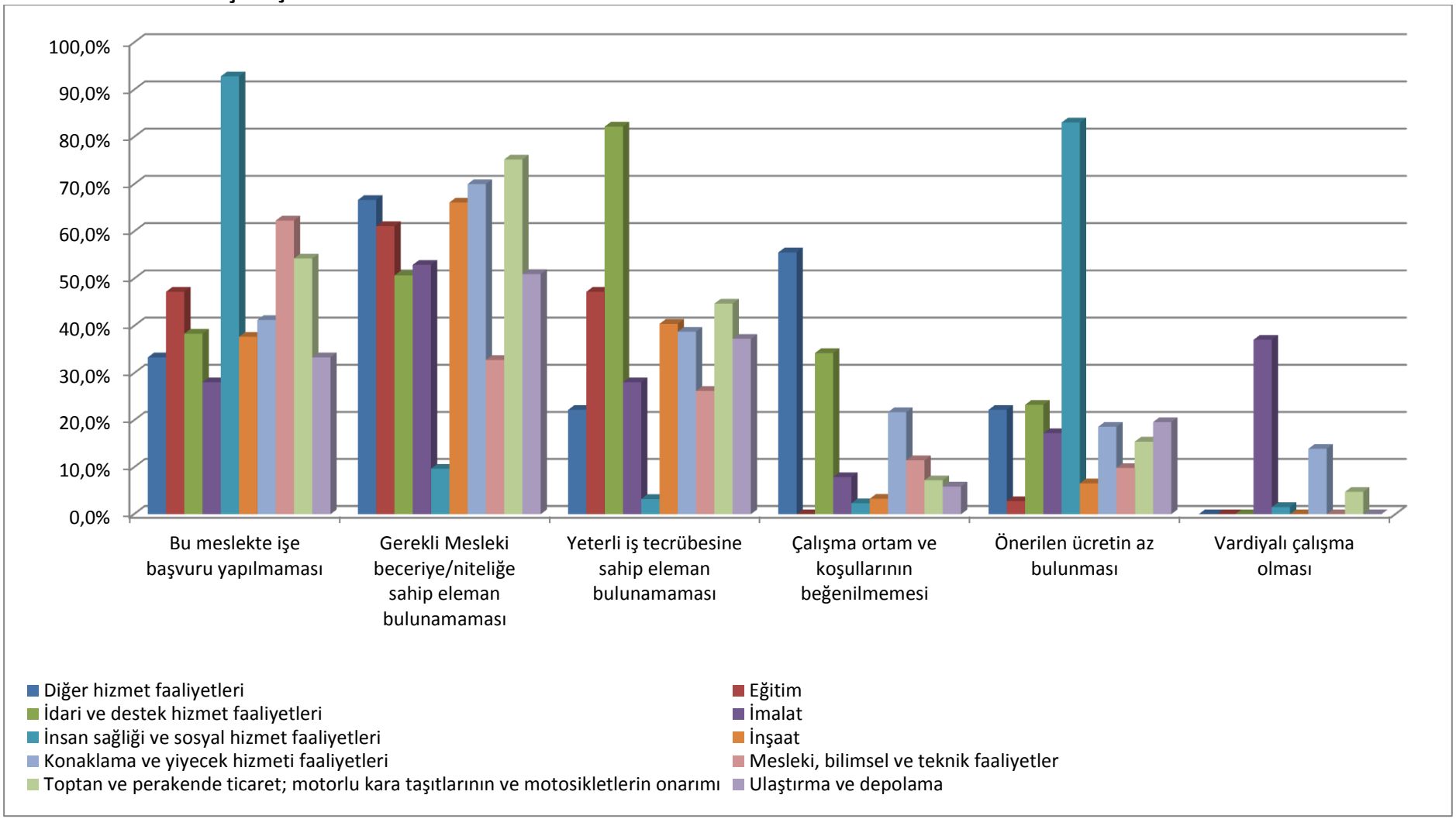

*Kaynak: İPA 2015 *Grafikte Sektörler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.*

Temininde güçlük çekme nedenleri sektörler özelinde incelendiğinde; diğer hizmet faaliyetleri, eğitim, imalat, inşaat, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, ulaştırma ve depolama, sektörlerinde "Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması" nedeni ilk sırada yer almaktadır. Her dört sektörde de sırayı "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" ve "Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması" nedenleri takip etmektedir. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe ise işgücü temininde güçlük çekme nedeni olarak ilk sırada "Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması" yer almaktadır. Daha sonra sırasıyla "Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması" ve "Bu meslekte işe başvuru yapılmaması" nedenleri gelmektedir.

Nedenler özelinde sektörler incelendiğinde; "Önerilen Ücretin Az Bulunması" ve "Vardiyalı Çalışma Olması" nedenlerinin, özellikle İnşaat sektöründe faaliyet gösteren işverenler açısından işgücü temininde bir engel olarak görülmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Yine "Vardiyalı Çalışma Olması" nedeni Konaklama ve Yiyecek Hizmeti sektöründe faaliyet gösteren işverenler tarafından daha çok işaretlenmiştir. Bunlarla beraber "Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi" nedeni ise tüm sektörlerde faaliyet gösteren işyerlerinde birbirine yakın oranlarda işgücü temininde bir güçlük nedeni olarak görüldüğü sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 48: Meslekler Bazında Teminde Güçlük Çekilme Nedenleri*

Meslekler	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi	Önerilen Ücretin Az Bulunması	Vardiyalı Çalışma Olması
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	1,52%	1,52%	1,52%	0,00%	0,00%	98,48%
Temizlik Görevlisi	78,23%	3,92%	14,90%	15,55%	68,12%	3,18%
Gaz Altı Kaynakçısı	42,40%	89,79%	19,55%	3,27%	18,43%	1,19%
Makineci (Dikiş)	69,95%	90,31%	36,97%	1,41%	7,05%	1,52%
Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	0,00%	100,00%	100,00%	0,00%	100,00%	0,00%
Beden İşçisi (Genel)	81,12%	38,77%	5,64%	13,45%	41,24%	0,00%
Garson (Servis Elemanı)	20,39%	55,57%	63,11%	10,90%	20,44%	9,25%
Proses İşçisi	45,15%	60,40%	15,25%	39,60%	0,00%	39,60%
Argon Kaynakçısı (Tığ Kaynakçısı)	75,37%	83,60%	18,07%	0,00%	2,19%	2,19%
Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	61,76%	86,77%	88,46%	0,00%	4,59%	4,59%
Mobilya Montaj İşçisi	93,24%	100,00%	48,18%	0,00%	0,00%	0,00%
Mobilya Döşeme İşçisi	69,45%	97,72%	72,07%	4,55%	0,00%	4,90%
Brode Makinesi Operatörü/Brodeci	17,65%	73,53%	88,24%	58,82%	0,00%	0,00%
Satış Danışmanı	32,98%	39,75%	40,23%	16,29%	27,18%	6,69%
Et Kesimcisi	0,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	0,00%
Seyahat Servis Elemanı	92,59%	7,41%	7,41%	0,00%	7,41%	0,00%
Üretim Planlama Memuru	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Elektrikçi (Genel)	14,14%	96,35%	41,97%	0,00%	0,00%	0,00%
Nc/Cnc Tezgah Operatörü	12,60%	87,40%	46,95%	0,00%	12,60%	8,54%
Beden İşçisi (İnşaat)	50,00%	50,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

*Kaynak: İPA 2015 *Meslekler Temininde Güçlük Çekilen İşgücü Sayısına Göre Sıralanmıştır.*

Tabloda da görüldüğü gibi temininde güçlük yaşanan mesleklerin başında yer alan Kablo Ağı Bantlama Elemanı mesleğinde teminde güçlük yaşanmasının sebebi Vardiyalı Çalışma Olması olarak yansımıştır. Bununla beraber gaz altı kaynakçısı, makineci (dikiş), makine montaj ve bakım onarımcısı, proses işçisi, argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı), mobilya montaj işçisi, mobilya döşeme işçisi, et kesimcisi, üretim planlama memuru, elektrikçi (genel), nc/cnc tezgah operatörü, beden işçisi (inşaat) mesleklerinde Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gibi arz kaynaklı sorunlara bağlanmıştır. Yani bu mesleklerde temininde güçlük çekilme nedeninin yüksek oranlarda bu mesleklerde yeterlilikleri olan tecrübeli eleman bulunamamasından kaynaklanmıştır. İşgücü piyasasına bu mesleklerde eleman yetiştirilmesi veya bu mesleklerde olan işgücünün yeterliliklerinin geliştirilmesi karşılanamama sorununu hafifletebilecektir.

Makine montaj ve bakım onarımcısı, garson (servis elemanı), kaynakçı (oksijen ve elektrik) ve et kesimcisi mesleklerinde yüksek oranda iş tecrübesine sahip eleman bulunamamaktadır. Tecrübe kazandırma amaçlı işbaşı eğitim programları bu karşılanamama sorununu çözebilecektir.

Tablo 49: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Durumuna Göre Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

İŞKUR Hizmetleri	Temininde Güçlük Çeken İşyeri	Temininde Güçlük Çekmeyen İşyeri
Çalışanlara Yönelik Eğitim	2,58%	2,54%
Eleman Talebi	96,20%	97,43%
İşbaşı Eğitim Programı	10,41%	9,73%
İşveren Danışmanlığı	39,89%	40,64%
Kısa Çalışma Ödeneği	0,50%	0,57%
Kurs	7,51%	7,88%
Mevzuat Danışmanlığı	2,46%	2,49%

Kaynak: İPA 2015

Raporun bu kısmında İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerleri temininde güçlük çekme durumlarına göre incelenmiştir. Buna göre işgücü temininde güçlük çeken işyerleri, güçlük çekmeyen işyerlerine göre işbaşı eğitim programları, işveren danışmanlığı ve işbirliği ile mesleki eğitim (Kurs) hizmetlerinden daha yüksek oranda faydalandığı görülmektedir. Bununla beraber her iki işyeri durumu için mevzuat danışmanlığı hizmetinden faydalanma konusunda fark olmamakla birlikte, işgücü temininde güçlük çekmeyen işyerleri eleman temini hizmetinde 1 puanlık farkla daha fazla faydalanmaktadır.

İşgücü temininde güçlük çekme ve çekmeme durumlarına göre farklılaşmanın olduğu hizmetlerden biri işbaşı eğitim programlarıdır. Bu durum işverenlerin çeşitli nedenlerle bulmakta güçlük çektikleri işgücünün, İŞKUR tarafından temin edilmesi ve işi başında öğrenme imkânının sunulması anlamına gelmektedir.

Farklılaşmanın belirgin olduğu diğer bir hizmet ise İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) olarak karşımıza çıkmaktadır. İşgücü temininde güçlük yaşayan işverenlerin, güçlük çekmeyen işverenlere göre Kurs hizmetinden daha az faydalandıkları görülmektedir. Bu durum beklenenin dışında bir sonuçtur.

Sakarya ilinde işyerlerinin yüzde 37'si eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 16,1'inde vardiyalı çalışma yapılmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin ise yüzde 44'ünde eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 39'dur.

Tablo 50: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

10+			
Sektör	TGÇM Hayır	TGÇM Evet	Genel Toplam
İmalat	90	85	175
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	1	2	3
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetler		1	1
İnşaat	5	5	9
Toptan ve perakende ticaret	59	33	92
Ulaştırma ve depolama	18	3	21
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	24	27	52
Bilgi ve iletişim	2	1	3
Gayrimenkul faaliyetleri	1	1	2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler		1	1
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	8	3	12
Eğitim	1		1
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	7	5	12
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor		1	1
Diğer hizmet faaliyetleri		1	1
Genel Toplam	**216**	**170**	**386**

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Vardiyalı çalışma yapılan her 2 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sektörel olarak incelediğimizde ise; su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler, kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin tamamı eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründe yüzde 66,7, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe yüzde 52,9'dur. Sadece Eğitim sektöründe ise vardiyalı çalışma yapılmasına rağmen eleman temininde güçlük çekilmemektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

Vardiyalı çalışma yapılan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 21'de sunulmuştur.

Grafik 21: Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

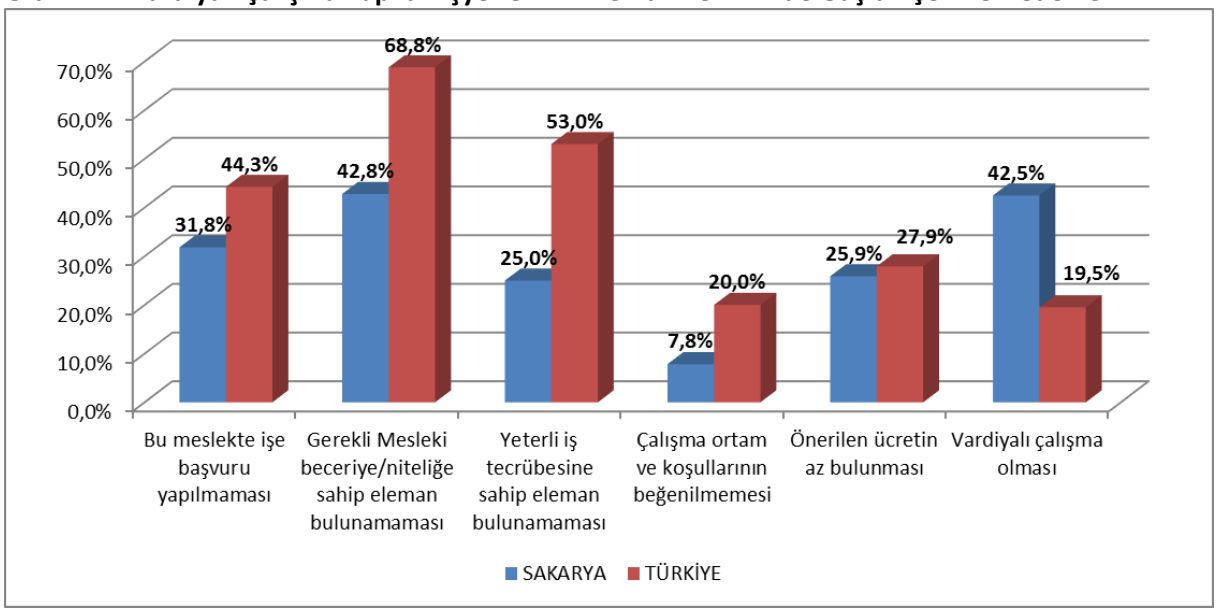

Kaynak: İPA 2015

Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Vardiyalı çalışma olması ve bu meslekte işe başvuru yapılmaması gelmiştir. Ancak Türkiye genelinde eleman temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde temininde güçlük çekilme nedeni olarak Vardiyalı Çalışmanın oranı yüzde 19,5'tir. Vardiyalı Çalışma yapmanın eleman temininde güçlük çekme konusunda ön planda olan bir nedenlerden biri olduğu görülmektedir. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde istenilen elemanın temininde gerekli mesleki beceri ve niteliğe sahip eleman bulunamaması en büyük problemdir.

Vardiyalı çalışma yapma konusunda ise Sakarya ile Türkiye geneli ayrılmaktadır. Türkiye genelinde en düşük orana vardiyalı çalışma sahipken, Sakarya'da ise işveren merkezli seçenekler içerisinde vardiyalı çalışma ilk sıradadır.

Sakarya ilinde işyerlerinin yüzde 37'ssi eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 16,6'sı ihracat yapmaktadır. İhracat yapan işyerlerinin ise yüzde 51'i eleman temininde güçlük çekmektedir. Aynı oran Türkiye genelinde 35'tir.

Tablo 51: İhracat Yapan İşyerlerinin Sektörel Bazda Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

10+			
Sektör	TGÇM Hayır	TGÇM Evet	TGÇM Toplam
İmalat	99	104	204
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1	1	2
İnşaat	3	9	13
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletl	25	19	44
Ulaştırma ve depolama	2	1	3
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	2		2
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler		3	3
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2	1	3
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor		1	1
Genel Toplam	135	141	276

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. İhracat yapan her 2 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sakarya'da ihracat yapan işyerlerinden sadece Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe bulunanlar eleman temininde güçlük çekmez iken ihracat yapılan diğer sektörlerde eleman temininde güçlük çekilmektedir.

İhracat yapan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme oranı ihracat yapmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Ancak bu durum her sektör için söz konusu değildir. Sektörler arasında farklılaşmalar görülmektedir.

İhracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 22'de sunulmuştur.

Grafik 22: İhracat Yapan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

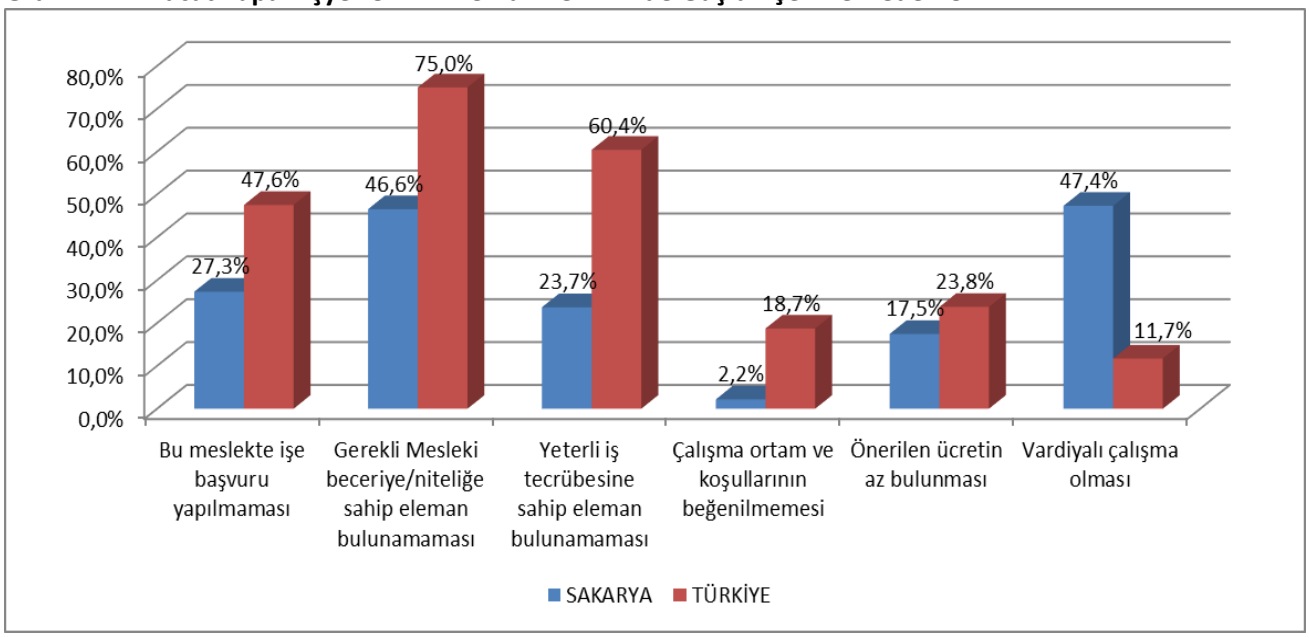

Kaynak: İPA 2015

İhracat yapan işyerleri ağırlıklı olarak vardiyalı çalışma olması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması ile İlgili Meslekte başvuru yapılmaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin ihracat yapan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin Türkiye geneli sıralaması ile Sakarya ili sıralaması birbirinden farklılaşmıştır.

Sakarya'da işyerlerinin yüzde 41'i eleman temininde güçlük çekerken yine işyerlerinin yüzde 10,5'inin Part-time çalışanı bulunmaktadır. Part-time çalışanı olan işyerlerinin ise yüzde 53'ü eleman temininde güçlük çekmektedir. Bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,4'tür.

Tablo 52: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Durumu

10+			
Sektör	**TGÇM HAYIR**	TGÇM EVET	Genel Toplam
İmalat	22	25	47
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı		2	2
İnşaat	8	8	16
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin	12	10	21
Ulaştırma ve depolama	7	3	10
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	13	17	30
Bilgi ve iletişim	1	2	3
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	7	9	16
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3	3	7
Eğitim	4	6	11
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	2	6	8
Diğer hizmet faaliyetleri	3		3
Genel Toplam	82	92	174

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı Part-time çalışanı olmayan işyerlerine göre daha yüksektir. Part-time çalışanı olan her 2 işyerinden 1'i eleman temin ederken güçlük çekmiştir.

Sakarya'da Diğer hizmet faaliyetleri sektörü dışında kalan Part-time çalışana sahip olan işyerleri eleman temininde güçlük çekmektedir.

Part-time çalışanı olan ve eleman temininde güçlük çeken işyerlerinin neden eleman temininde güçlük çektiğine ilişkin bilgiler Grafik 23'te sunulmuştur.

Grafik 23: Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Eleman Temininde Güçlük Çekme Nedenleri

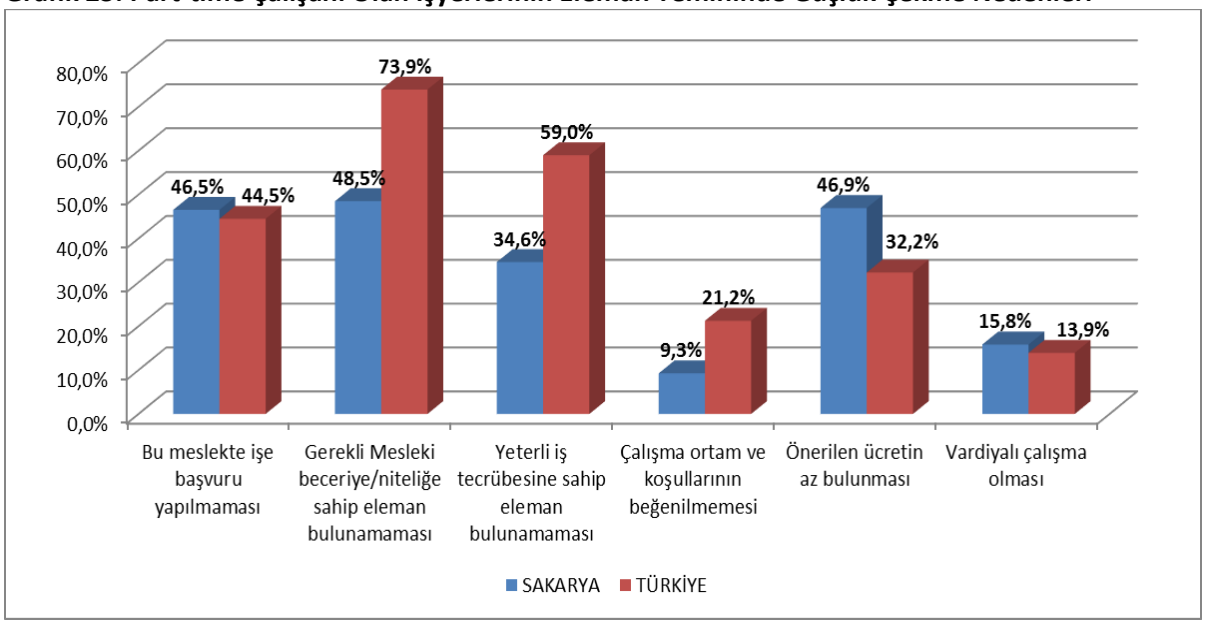

Kaynak: İPA 2015

Part-time çalışanı olan işyerleri ağırlıklı olarak Gerekli Mesleki Beceri/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması noktasında sıkıntı çektiklerini bildirmişlerdir. Daha sonra sırası ile Önerilen ücretin az bulunması ile İlgili Meslekte başvuru yapılmaması gelmiştir. Temininde güçlük çekilme nedenlerinin Sakarya ile Türkiye geneli sıralaması arasında farklılaşma olmaktadır. Sakarya ilinde Part-time çalışanı olan işyerlerinde eleman temininde güçlük çekme nedenleri içerisinde Önerilen Ücretin Düşük Bulunması oranı Türkiye geneline göre yüksektir. Türkiye genelinde sıralama, Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması, Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, Önerilen ücretin az bulunması şeklindedir. Sakarya ili sıralaması ise Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Önerilen ücretin az bulunması, Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması şeklinde olmaktadır. Sakarya için önerilen ücret önemli iken Türkiye genelinde daha az bir öneme sahiptir.

İSTIHDAM ARTIŞ/AZALIŞ BEKLENTISI

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamındaki işverenlerin işyerlerindeki istihdamı gelecek dönemlerde ne kadar artırmayı veya azaltmayı planladıklarına ilişkin tahminleri derlenmiştir. Bu kapsamda işverenlere 2016 yılı Mart-Nisan döneminin öngören istihdam artış ya da azalışına ilişkin tahminleri alınmıştır. İşverenlerin şu an ki mevcut istihdamlarını esas alarak dört seçenekli bir yanıtlama vermeleri talep edilmiştir. Buna göre mevcut istihdam işverenin öngörüsüne göre ya artış gösterecek ya azalacak ya da değişmeyecektir. Bu üç seçeneğin dışında işverenin fikrim yok söyleme seçeneği de mevcuttur.

İşyerlerinin çalışma biçimlerine göre diğer bir anlamda özelliklerine göre net istihdam değişim oranları tabloda gösterilmiştir.

Tablo 53: İşyerlerinin Çalışma Biçimine Göre Net İstihdam Değişim Oranları

ÇALIŞMA BİÇİMLERİ	SAKARYA	TÜRKİYE
İşyerinin Çalışma Biçimi	NİDO	NİDO
Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerleri	5,6%	2,9%
İhracat Yapan İşyerleri	6,3%	2,8%
Part-time Çalışanı Olan İşyerleri	8,6%	2,6%
Genel Toplam	5,8%	3,4%

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 5,6 oranında mevcut istihdamın artacağı beklenmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam artışı yüzde 6,3, Part-time çalışanı olan işyerlerinde ise yüzde 8,6 oranında istihdam artışı beklenmektedir. İl genelinde istihdam artış beklentisi yüzde 5,8'dir. İhracat yapan işyerleri kapasitelerini yüksek oranda arttırma eğilimindedirler. Türkiye genelindeki 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine baktığımızda NİDO vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde yüzde 2,9, İhracat yapan işyerlerinde yüzde 2,8 ve Part-time çalışanı olan işyerlerinde yüzde 2,6'dır. Part-time çalışanı olan işyerlerinde Sakarya ili Türkiye ortalamasının altında iken diğer göstergelerde ortalamanın üstündedir.

2016 yılının Mart-Nisan aylarında çalışmanın yapıldığı döneme göre Sakarya'da yüksek oranda istihdam artışı beklenmektedir. Bu istihdam artışı beklentisi doğru okunmalı ve ona göre tedbirler alınmalıdır. İPA çalışmasında Sakarya, işverenlerin aradıkları elemanı bulmada zorlandıkları bir il olarak dikkat çekmiştir. Bu nedenle istihdam artışı beklenen alanlarda işgücü piyasasının aradığı niteliklerde eleman yetiştirilmeye ve gerekli diğer tedbirleri almaya hemen başlanmalıdır.

Sektörlere göre Net İstihdam Değişimi incelendiğinde istihdam azalışı beklenen sektör olmadığı görülmektedir. Aynı tabloyu Türkiye geneli için incelediğimizde sadece eğitim sektöründe istihdam azalışı beklendiğini diğer sektörlerde ise istihdam artışı beklendiği görülmektedir.

Tablo 54: Sektörler İtibariyle Net İstihdam Değişimi ve Oranları

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Diğer hizmet faaliyetleri	147	47,33%
İnşaat	563	13,20%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	82	11,46%
Gayrimenkul faaliyetleri	9	7,32%
İmalat	2.349	5,84%
Ulaştırma ve depolama	66	5,03%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosi	427	4,41%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	123	4,34%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	116	4,15%
Bilgi ve iletişim	26	4,14%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4	2,22%
Madencilik ve taş ocakçılığı	5	2,08%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	10	1,64%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	30	1,43%
Finans ve sigorta faaliyetleri	1	0,83%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	-	0,00%
Eğitim	*- 12*	*-0,60%*
Genel Toplam	**3.946**	**5,79%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe herhangi bir değişiklik beklememektedir. Bunun yanı sıra Diğer hizmet faaliyetleri sektörü yüzde 47,3 oranında 147 kişilik mevcut istihdamda artış bekleyerek sektörler arasında en yüksek oranda artış bekleyen sektör olmuştur. Yüzde 13,2'lik bir oranla bu sektörü İnşaat sektörü takip etmektedir ki burada da 563 kişilik bir istihdam artışı beklentisi söz konusudur. Çalışmanın uygulandığı dönemde mevsimsel şartların normale göre daha soğuk olması İnşaat sektörünü olumsuz etkilemiştir. Bu nedenle geleceğe dair daha pozitif bir bakış açısı oluşmuştur. İmalat sektörü yüzde 5,9 oranında istihdam artışı bekleyerek ilin bu sektörde de hacmini daha da genişletecek olduğunu göstermektedir.

Türkiye genelinde de ilk sırada İnşaat sektörü bulunurken daha sonra Bilgi ve İletişim ile Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörleri gelmektedir. Sakarya ilinde NİDO beklentisi Türkiye geneline göre daha yüksek olsa da artış beklentisi belirli sektörler üzerinde yoğunlaşmıştır.

Meslek gruplarına göre net istihdam değişimlerine baktığımızda istihdam azalışı beklenen meslek grubu bulunmamaktadır. Türkiye genelinde tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir.

Tablo 55: Meslek Grupları İtibariyle Net İstihdam Değişim Oranları

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	875	8,15%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.080	7,24%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	1.272	7,22%
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	14	5,55%
Hizmet Ve Satış Elemanları	290	4,57%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel	296	4,45%
Profesyonel Meslek Mensupları	81	1,47%
Yöneticiler	8	0,68%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	31	0,62%
Genel Toplam	**3.946**	**5,79%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya'da meslek gruplarına göre net istihdam artışını değerlendirdiğimizde bin 272 kişilik istihdam artışı beklentisiyle Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek grubu ilk sırada yerini almıştır. Bu meslek grubunu Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grupları takip etmektedir.

Meslek gruplarına net istihdam değişim oranları açısından baktığımızda yine sıralamanın değiştiği ve yüzde 8,2 oranında Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunun ilk sırada olduğu görülmektedir. Takip eden sektörler de sırasıyla şu oranlarda belirlenmiştir; Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar yüzde 7,2 oranında, tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu için ise yüzde 7,2 ile net istihdam oranında değişiklik beklenmekte, diğer bir anlamda bu ölçüde bir mevcut istihdam artışı beklenmektedir.

En düşük artışın beklendiği yöneticiler meslek grubunda ise 8 kişilik artış yüzde 0,7'lik bir dilime tekabül etmektedir.

Türkiye genelinde de en yüksek oranda sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda istihdam artışı beklenmektedir. Daha sonra tesis ve makine operatörleri ile hizmet ve satış elemanları gelmektedir. Sakarya'da en fazla istihdam artışı beklenen sektörün İnşaat olması meslek gruplarında kendini göstermiş ve nitelik gerektirmeyen meslekleri en üst sıraya taşımıştır.

Tablo 56: Net İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen İlk 10 Meslek

Net istihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim
Beden İşçisi (Genel)	Hamal
Temizlik Görevlisi	Türkçe Öğretmeni
Gaz Altı Kaynakçısı	Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu
Beden İşçisi (İnşaat)	Boyacı (Giyecek)
Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller
Diğer Lastik İmalat İşçileri	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)
İdari İşler Uzmanı	Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim
Karayolu Bakım İşçisi	Direksiyon Eğitmeni
Makineci (Dikiş)	Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim
Metal Mamuller Montaj İşçisi	Fizik Öğretmeni-Ortaöğretim
Satış Danışmanı	Tarih Öğretmeni-Ortaöğretim
Garson (Servis Elemanı)	Biyoloji Öğretmeni-Ortaöğretim
Diğer Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat İşçileri	Sağlık Bilgisi Öğretmeni

Kaynak: İPA 2015

İstihdam azalışı beklenen mesleklerin daha fazla eğitim gerektiren meslekler olması dikkat çekicidir. Ayrıca Eğitim sektöründe olan öğretmenlik mesleklerinde azalış olacağı beklentisi araştırma sonuçlarına yansımıştır.

Mesleklerdeki istihdam artışı veya azalışının olacağının bilinmesi işgücü piyasasının hareketliliğinin sağlanması açısından önemli bir analizdir. Bu çalışma ile doğru ve kalıcı istihdamın sağlanmasına ve kaynakların verimli kullanılmasına rehberlik ve veri kaynağı teşkil etmek amaçlanmaktadır. Toplam 226 farklı meslekte 4 bin 109 kişilik istihdam artışı beklenirken, 38 farklı meslekte de 163 kişilik istihdam azalışı beklenmektedir.

Tablo 57: Özelliklerine Göre İşyerlerinin Net Artış Beklediği Meslekler

Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	İhracat Yapan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler	Kısmi Çalışanı Olan İşyerlerinin Pozitif Yönde Net İstihdam Değişimi Beklediği Meslekler
Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Kablo Ağı Bantlama Elemanı	Temizlik Görevlisi
Beden İşçisi (Genel)	Beden İşçisi (Genel)	İdari İşler Uzmanı
Temizlik Görevlisi	Gaz Altı Kaynakçısı	Satış Danışmanı
Gaz Altı Kaynakçısı	Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	Güvenlik Görevlisi
Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı	Diğer Lastik İmalat İşçileri	Alüminyum Doğramacı
Diğer Lastik İmalat İşçileri	Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat	Garson (Servis Elemanı)
Fırıncılar, Pastacılar Ve Şekerleme İmalat	Mobilya Montaj İşçisi	Muhasebeci
Garson (Servis Elemanı)	Temel Metal Şekillendirme Elemanı	İnşaat Teknolojisi Teknikeri
Temel Metal Şekillendirme Elemanı	Çikolata İmal İşçisi	Beden İşçisi (İnşaat)
Çikolata İmal İşçisi	Hidrolik Apkant Pres Operatörü	Desen Kontrol İşçisi (Tekstil)
Et Kesimcisi	Alüminyum Doğramacı	Ağaç Palet İmalatçısı
Hidrolik Apkant Pres Operatörü	Çelik Konstrüksiyon İşçisi	Aşçı

Kaynak: İPA 2015

Net istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekler işyerlerinin özelliklerine göre değişiklik göstermektedir.

Örneğin net istihdam artışı beklenen ilk meslek Kablo Ağı Bantlama Elemanı vardiyalı çalışma ve ihracat yapılan işyerlerinde ön plana çıkmıştır. Part-time çalışanı olan işyerlerinde yine farklılık göstererek Temizlik Görevlisi mesleği en fazla istihdam artışı beklenen meslek olmuştur.

Benzer şekilde net istihdam azalışı olan tüm meslekleri işyerleri özelliklerine göre sıralandığında vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde Hamal, Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu, Boyacı (Giyecek), Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Makineci (Dikiş) meslekleridir. İhracat yapan işyerlerinde Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu, Boyacı (Giyecek), Muhasebeci meslekleridir. Part-time çalışanı olan işyerlerinde ise sırasıyla; Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu, Boyacı (Giyecek), Sağlık Bilgisi Öğretmeni, Muhasebeci meslekleri azalışı beklenen mesleklerdir.

Bu çalışma bize işyerlerinin özelliklerine göre ihtiyaçları doğrultusunda istihdam artışı veya azalışı beklenen mesleklerin değişebileceğini diğer bir deyişle ihtiyacın mesleğe yansıyacağını göstermektedir.

İstihdam artış/azalış beklentisi bölümünde buraya kadar istihdam artış/azalış beklenen kişi sayısına ve özelliklerine ilişkin veriler sunulmuştur. Bu tabloda ise istihdam artışı/azalışı bekleyen veya fikri olmayan işyerlerine ilişkin verilere yer verilecektir.

Tablo 58: Sektörlere Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

Sektörler	İstihdam Artışı %	İstihdam Azalışı %	İstihdam Değişmeyecek İşyeri %	Fikrim Yok %
Madencilik ve taş ocakçılığı	10,00%	5,00%	40,00%	45,00%
İmalat	25,13%	1,64%	36,36%	36,87%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağ	75,00%	*	*	25,00%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme	20,00%	*	40,00%	40,00%
İnşaat	21,27%	0,90%	28,96%	48,87%
Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtları	17,77%	0,80%	35,80%	45,63%
Ulaştırma ve depolama	13,54%	*	35,19%	51,27%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	16,96%	0,94%	34,02%	48,08%
Bilgi ve iletişim	42,86%	*	28,57%	28,57%
Finans ve sigorta faaliyetleri	5,56%	*	33,33%	61,11%
Gayrimenkul faaliyetleri	16,67%	*	41,67%	41,67%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	21,57%	*	37,25%	41,18%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	18,18%	3,03%	39,39%	39,39%
Eğitim	10,71%	10,71%	21,43%	57,14%
İnsan sağliği ve sosyal hizmet faaliyetleri	26,41%	*	42,03%	31,56%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	*	*	*	100,00%
Diğer hizmet faaliyetleri	10,00%	3,33%	20,00%	66,67%
Genel Toplam	20,22%	1,47%	34,14%	44,17%

Kaynak: İPA 2015

Sektörlere göre Sakarya'daki işverenlerin istihdam artışı-azalışı beklediği ya da değişiklik olmayacağını belirttiği ya da fikrim yok diye bahsettiği işyeri oranları Tablo 58'de görülmektedir.

Araştırma kapsamına giren Sakarya'daki işyerlerinin yaklaşık yüzde 44,2'sinin geleceğe ilişkin bir fikri veya öngörüsü bulunmamaktadır. Türkiye genelinde ise bu oran yaklaşık yüzde 42'dir. Yine Sakarya'da işyerlerinin yaklaşık yüzde 34,1'i istihdamının değişmeyeceğini belirtirken bu oran Türkiye genelinde yüzde 38,6'dır. Sakarya ilinde her beş işyerinden biri geleceğe pozitif şekilde bakarak istihdamlarının artacağını tahmin ederken sadece yüzde 1,5'i istihdamlarında azalış beklentisi içindedir. Türkiye genelinde ise yüzde 16,4'ü istihdam artışı beklerken, yüzde 3,2'si istihdam azalışı beklemektedir. Sakarya'daki işverenler geleceğe daha umutla bakmaktadırlar.

Sektörel olarak bakıldığında ise; Sakarya'da en yüksek oranda istihdam artışı bekleyen sektör yüzde 75 ile Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü iken en çok azalış Eğitim sektöründe yüzde 10,7 oranındadır. Araştırmadan çıkan diğer bir sonuç ise kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinden derlenen verilere göre bu sektörlerde ne artış ne de azalış beklenmemektedir ve hatta hiçbir değişiklik olmayacağı yönünde sonuçlar elde edilmiştir.

Bunun yanı sıra yüzde 66,7 gibi yüksek bir oranda diğer hizmet faaliyetleri sektörünün geleceği ile ilgili fikir beyan edilmediğine dair sonuç ortaya çıkmıştır.

Tablo 59'da Sakarya ilindeki işyerlerinin özelliklerine göre istihdam beklentileri değerlendirilmiştir.

Tablo 59: İşyeri Özelliklerine Göre İstihdam Artış/Azalış Beklentisi

İşyeri Özellikleri	İstihdam Artışı Bekleyen İşyeri %	İstihdam Azalışı Bekleyen İşyeri %	Fikrim Yok İşyeri%	Değişmeyecek Olan İşyeri %
İhracat Yapan İşyeri	30,04%	0,76%	34,13%	35,07%
Vardiya Yapan İşyeri	27,71%	2,23%	32,28%	37,78%
Kısmi Çalışanı Olan İşyeri	29,06%	1,81%	33,25%	35,88%
Toplam İşyeri	**28,76%**	**1,66%**	**33,09%**	**36,49%**

Kaynak: İPA 2015

Sakarya ilindeki işyerlerinden belirli özelliğe sahip olanların istihdam beklentilerine bakıldığında hepsinin birbirine benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Sakarya ilindeki işyerlerinin, işyeri özelliklerine göre istihdam artışı ve azalış oranları birbirine yakındır. Bu özellikler açısında çalışma özelliklerine göre işyerlerinde istihdam azalışı yüzde 2'nin altında, istihdam artışı yüzde 30 civarlarında fikri olmayan işyeri yüzde 33 civarında ve değişim beklemeyen işyerleri yüzde 36 civarındadır.

SONUÇ

Küreselleşme süreci ile birlikte ortaya çıkan değişimler işgücü piyasalarını da önemli derecede etkilemiş ve özellikle 1990'lardan bu yana tüm dünyada işsizlik ve istihdam sorunun giderek arttığı gözlenmiştir. Bu durum işsizliği azaltmayı ve istihdamı arttırmayı amaçlayan politikaların önemini arttırmıştır.

ILO 2014 Küresel İstihdam Eğilimleri raporuna göre yapılan bütün iyileştirmelere rağmen işsizlik risk durumunu sürdürmektedir. Gelecek 5 yıllık projeksiyonda işsiz sayısı 5 milyon daha artacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda dünyada olduğu gibi ülkemizde de işsizlik ve istihdam sorunu büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde işsizlikle mücadele ve istihdamı arttırmaya yönelik politika ve programlara özellikle son yıllarda daha ağırlık verilmiş ve daha etkin bir şekilde uygulanmaya başlanmıştır.

İŞKUR'a kayıtlı işsizler incelendiğinde 2015 yılı (Haziran Ayı sonu itibariyle) verilerine göre Sakarya'da kayıtlı işsiz sayısı 18 bin 631 kişidir. Kayıtlı işsizlerin yüzde 60,7'si erkek, yüzde 39,3'ü kadındır.

Sakarya Çalışma ve İş Kurumu il Müdürlüğü'nce İlde 2015 yılı (Haziran Ayı sonu itibariyle) 7 bin 465 kişi işe yerleştirilmiştir. Bu dönemdeki açık iş sayısı 14 bin 611'dir. İlde işe yerleştirme oranı yüzde 51,1'dir.

Ülkemizin genel sorunu olan işsizlik ve istihdam sorunu Sakarya ili için de önemli bir sorundur. TÜİK 2014 yılında Sakarya'nın da içinde olduğu TR42 bölgesi için açıklamış olduğu "hane halkı işgücü anketi" sonuçlarına göre işgücüne katılma oranı 2014 yılında yüzde 59 olarak hesaplanmıştır. Yine 2014 yılı verilerine göre işsizlik oranı yüzde 10,9 olarak hesaplanırken, istihdam oranı aynı dönem için yüzde 52,9 olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı sonuçlarına göre Sakarya ilinin içinde olduğu TR42 bölgesi gerek işgücüne katılım oranı gerekse istihdam oranı Türkiye ortalamasının üstünde gerçekleşmiştir. Fakat işsizlik oranı Türkiye genel işsizlik oranına göre negatif olarak daha yüksek olarak gelmiştir.

Sakarya ilinde 2015 yılı Mart-Nisan aylarında gerçekleştirilen Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Analizi Talep Araştırması çerçevesinde toplam bin 659 işyeri ile görüşülmüştür.

İşyerleri il ilgili araştırma sonuçlarına göre, çalışma yapılan işyerlerinde bin 375 farklı meslekte toplam 68 bin 202 kişi çalışmaktadır ve çalışanların yüzde 76,6'sı erkek ve yüzde 23,4'ü kadındır. İşyerlerinin büyük çoğunluğu imalat sektöründe faaliyet göstermektedir ve toplamda en fazla çalışanın olduğu sektör imalat sektörüdür. Kadınlarda da erkeklerde de en fazla çalışılan sektör, imalat ile toptan ve perakende ticaret sektörüdür. Çalışanların meslek gruplarına göre dağılımına baktığımızda en fazla çalışanın yüzde 25,8 pay ile tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubunda olduğunu görmekteyiz.

Sakarya genelinde referans dönemi (16 Mart-30 Nisan 2015) içinde işletmelerde 2 bin 482 açık iş olduğu tespit edilmiştir. En fazla açık iş İmalat sektöründe bulunmaktadır. İmalat sektörünün arkasından en fazla açık işin bulunduğu faaliyet kolu sırasıyla Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat'tır. EUROSTAT, "Açık İş / (İstihdam + Açık iş) x 100" formülünü kullanarak açık iş oranını hesaplamaktadır. Bu formül ile hesaplandığında açık iş oranının Sakarya geneli için yüzde 3,5 olduğu görülmüştür. Sektörel olarak açık iş oranlarına bakıldığında açık iş oranının en yüksek olduğu sektör Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler sektörüdür. Daha sonra sırasıyla Diğer Hizmet Faaliyetleri, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence Ve Spor ile İnsan Sağlığı Ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleri gelmektedir.

Meslek gruplarına göre açık işlere bakıldığında açık işlerin büyük bir kısmı tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubudur. Daha sonra sırası ile en fazla açık iş, Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler ve Hizmet Ve Satış Elemanları Gruplarında vardır. Buradan da görüldüğü gibi açık işler daha fazla nitelik ve beceri gerektiren mesleklerdendir. Açık iş oranlarının en yüksek olduğu meslek grupları ise sırasıyla tesis ve makine operatörleri, nitelik gerektirmeyen meslekler ve sanatkârlar ve ilgili işlerde meslek gruplarıdır.

Meslekler itibariyle açık işin en fazla olduğu kablo ağı bantlama elemanı mesleğidir. Bunu mesleği Gaz altı kaynakçısı takip etmektedir. Daha sonra temizlik görevlisi ve beden işçisi (genel) mesleği gelmektedir. Söz konusu açık işlerde istenen eğitim düzeyinde en çok dikkat çeken husus genelde herhangi bir eğitim düzeyinin istenmemiş olmasıdır. İl genelinde işverenlerin yüzde 30,4'ü talep edilen eğitim düzeyine fark etmez cevabını vermiştir. Bu durum kendini Türkiye sonucunda (yüzde 35) da göstermektedir. Hem il de hem de Türkiye genelinde en fazla açık işler belirtilen mesleklerde, ilk sıralarda bulunan mesleğin genel beden işçisi olması ve bu mesleğin belirli bir eğitim ve beceri istemeyen meslek olmasından ötürü, istenen eğitim düzeyinin fark etmez olması beklenen bir sonuç olarak görülmektedir.

İşverenlerin en çok talep ettikleri beceri ihtiyacı fiziki ve bedensel yeterlilik becerisidir, ikinci sırada yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe gelmektedir. Daha sonra takım çalışması ile iletişim ve ifade yeteneği gelmektedir. En az talep edilen beceri ve nitelikler ise yabancı dil ve proje tabanlı çalışma becerisidir. Sakarya ilinde işverenler en fazla İŞKUR aracılığıyla açık işler için eleman aramaktadırlar. Daha sonra sırası ile akraba-eş-dost aracılığı, gazete, internet siteleri ve özel istihdam büroları gelmektedir.

Sakarya İşgücü Piyasası Talep Araştırmasına göre, işverenlerin Sakarya'da ilk 6 ayda 3 bin 205 kişinin temininde güçlük çektikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında uygulama yapılan her 5 işyerinden 2'si eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Personel temin etmede en çok güçlük çeken sektör sanayi (imalat) sektörüdür. Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler; kablo ağı bantlama elemanı, temizlik görevlisi, gaz altı kaynakçısı, makineci (dikiş), makine montaj ve bakım onarımcısı, beden işçisi (genel), garson (servis elemanı), proses işçisi, argon kaynakçısı (tığ kaynakçısı) mesleğidir. Temininde en çok güçlük çekilen meslekler de, açık iş bulunan mesleklerde olduğu gibi büyük çoğunlukla sanayi sektöründedir. Yine temininde güçlük çekilen mesleklerin önemli bir bölümü açık işlerdeki mesleklerde olduğu gibi hem nitelik hem de beceri gerektiren mesleklerdir ancak temininde güçlük çekilen mesleklerde ihtiyaç duyulan kişi sayısı en çok büyük ölçekli işyerlerindedir.

İşyerlerinin personel temin etmede güçlük çekme nedenlerinin başında ise gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bunu bu meslekte işe başvuru yapılmaması, yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması, vardiyalı çalışma olması, önerilen ücretin az bulunması ve çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi izlemektedir.

Araştırma kapsamında işyerlerinin çoğu önümüzdeki bir yıl içerisinde işyerinde eleman İhtiyacının artacağını düşünürken, az bir bölümü sabit kalacağını ifade etmektedir. 30 Nisan 2016 tarihinde sektörler itibariyle net istihdam değişimine oransal olarak bakılacak olursa, en yüksek net istihdam artışı beklenen dört sektörün; İmalat, İnşaat, Toptan ve perakende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin onarımı, Diğer hizmet faaliyetleri sektörleri olacağı beklenmektedir.

Kablo Ağı Bantlama Elemanı, Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi, Gaz Altı Kaynakçısı, Beden İşçisi (İnşaat), Makine Montaj Ve Bakım Onarımcısı, Diğer Lastik İmalat İşçileri, İdari İşler Uzmanı, Karayolu Bakım İşçisi, Makineci (Dikiş), Satış Danışmanı, Metal Mamuller Montaj İşçisi, Garson (Servis Elemanı) meslekleri 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle en fazla istihdam artışı beklenen mesleklerdir. Buna karşılık; Matematik Öğretmeni-Ortaöğretim, Makineci (Dikiş), Türkçe Öğretmeni, Hamal, Ustabaşı/Postabaşı/Formen/Atölye Sorumlusu, Boyacı (Giyecek), Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Mobilya Döşeme İşçisi, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Büro Memuru (Genel), Coğrafya Öğretmeni-Ortaöğretim, Satış Danışmanı, Direksiyon Eğitmeni, Kimya Öğretmeni-Ortaöğretim meslekleri ise 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle en fazla istihdam azalış beklentisinin olduğu mesleklerdir. Tüm bu sonuçlar göstermektedir ki, Sakarya ili gelişmişlik bakımından Türkiye'nin önemli illeri arasında yer alsa da ciddi bir işsizlik ve istihdam sorunu yaşamaktadır.

Sonuç olarak, Sakarya ilinde işsizliğin önlenmesi ve istihdamın arttırılması için işyerlerinin ve işsizlerin de beklenti ve önerileri dikkate alınarak yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir;

- Sakarya ilinde sanayi sektörünün çok önemli bir yeri olduğu açıktır. İşyerlerinin büyük bir çoğunluğu sanayi sektöründe faaliyet göstermektedir. Dolayısıyla işyerlerinin gerek bugünkü gerekse gelecekteki işgücü ihtiyaçları incelendiğinde daha çok sanayi sektörünün işgücü ihtiyacı ön plana çıkmaktadır. Sakarya ilinde sanayi sektöründe faaliyet gösteren işyerleri özellikle nitelik ve beceri gerektiren işgücüne ihtiyaç duymakta ve işgücü temin etmede zorluk yaşadıklarını belirtmektedirler. İşyerlerinin işgücü temininde güçlük çekme nedenlerinin başında ise gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bu yüzden Sakarya ilinde öncelikle Meslek Liselerinin ve Meslek Yüksek Okullarının sanayi sektörünün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde kalite ve etkinliği arttırılmalı ve öğrenciler bu okullara yönlendirilmelidir. Sakarya Üniversitesinin Meslek Yüksekokulları için 3+1 ve Teknoloji Fakültesi için 7+1 uygulamaları bu soruna çözüm olacak niteliktedir. Ayrıca İŞKUR ve diğer mesleki eğitim veren kurumların da, bu ihtiyacı karşılamaya yönelik mesleki eğitim programlarına ağırlık vermesi gerekmektedir.

- Sakarya ilinde gelecek bir yıllık dönem içerisinde küçük ve orta ölçekli işyerlerinin yaklaşık yarısı eleman ihtiyacında artış beklemektedir. İstihdam artışı beklenen mesleklerin de büyük çoğunluğu küçük ve orta ölçekli işyerlerinde bulunmaktadır. Bu noktada Sakarya ilinde özellikle KOSGEB'in istihdam arttırıcı çalışmaları teşvik etmesi ve bu yöndeki faaliyetlerini arttırması gerekmektedir. Ayrıca işsizlerin doğru politika ve programlarla istihdam artışı beklenen mesleklere hazır hale getirilmesi önemlidir.

- Sakarya ilinde kadınların iş bulamama nedenlerine bakıldığında birinci sırada deneyimsizlik, ikinci sırada yetersiz eğitim yer almaktadır. Bu noktada kadınlara yönelik mesleki eğitim programlarının arttırılması ve kadınların işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu becerilerle donatılması gerekmektedir.

- Sakarya ilinde işsizlerin işten ayrılmada etkili olan unsurların başında düşük ücret gelmekte, bunu işin sigortasız olması, işten çıkarılmak izlemektedir. Sakarya ilinde düşük ücretin ve güvencesizliğin önemli bir sorun olduğu açıktır. İşsizlerin gelecekle ilgili beklentileri de

incelendiğinde, işsizlerin "asgari ücretin altında ücret verilmemesi" ve "kişilere hak ettikleri ücretin verilmesi", "iş güvencesinin arttırılması" gibi beklentileri bulunmaktadır. Bu doğrultuda işyerlerinin denetimlerinin arttırılması ve bu konuda gerekli tedbirlerin alınması gereklidir.

- Sakarya'da işyerlerinin en çok destek aldığı kurumlar İŞKUR ve Ticaret ve Sanayi Odasıdır. Bu durum işyerlerinin diğer kurum ve kuruluşlarla olan bağının zayıf olduğunu göstermektedir. Özellikle KOSGEB ile olan bağın ve sanayi-üniversite işbirliğinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

- Sakarya'da gerek işsizler gerekse işyerleri yaptıkları öneriler de, İŞKUR'un hizmetleri ile ilgili tanıtım faaliyetlerini arttırmasını gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum işyerlerinin ve işsizlerin İŞKUR'un hizmetlerini tam olarak bilmediklerini ortaya koymaktadır. Bu yüzden İŞKUR'un tanıtım faaliyetleri düzenleyerek bilgilendirme ve bilinçlendirmeyi arttırması gerekmektedir.

- Tüm ülkede olduğu gibi Sakarya ilinde de işsizlik ve istihdam sorunu önemli boyutlardadır. İşsizlikle mücadele ve istihdamı arttırmaya yönelik politika ve programlarının ilin yerel ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak yaygınlaştırılması ve etkinliğinin arttırılması önemlidir. Bu konuda özel sektör, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarından da gerekli desteğin alınması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı İstatistikleri

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

Kalkınma Bakanlığı İstatistikleri

MEB, İstatistik Yıllıkları

SGK, Aylık İstatistik Bülteni

TOBB İstatistikleri

TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus İstatistikleri

TÜİK, Hanehalkı İşgücü Anketleri

DPT (2007) Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) İşgücü Piyasası, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

EKLER

Ek 1- 2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu

IŞKUR 2015 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2015 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,
Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine (3.350 TL) üçbinüçyüzelli Türk Lirası İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe müdürleri tarafından doldurulması önerilmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve çalışmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

SGK İşyeri Sicil Numarası :.....

Örnek No :.....

İşletmenin Yasal Unvanı :.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....

MAHALLE :.....

Cadde/Sokak :.....

İÇ/DIŞ KAPI NO :.....

TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı:..... Unvanı :

Tarih ....:..... Telefonu :

E-Posta ....:..... İmza/Kase:

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR. ARZ EDERİM.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih-İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

……

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

(Cevabınız Hayırsa 4. Soruya geçebilirsiniz)

Evet ☐ Hayır ☐

(……. Yılından bu yana)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.

(Birden fazla seçenek işaretlenebilir)

Eleman Talebi ☐ İşbaşı Eğitim Programları ☐ Çalışanlara Yönelik Eğitim ☐

İşbirliği ile Mesleki Eğitim (Kurs) ☐ Kısa Çalışma Ödeneği ☐

Mevzuat Danışmanlığı ☐ İşveren Danışmanlığı ☐

4) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

5) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde kısmi (part-time) çalışmanın var olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

7) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER 8)Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz? 8.1)Eleman aramıyoruz ☐ ⇨ 9.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Çıraklık 2. Lise altı 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Fark etmez	Açık isiniz icin asağıdaki seçeneklerden hangisini tercih edersiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Fark etmez			Talep Edilen Beceriler* 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			İlgili meslekteki acık isinizi hangi yolla arıyorsunuz** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Özel İstihdam Büroları			Açık İşinizi Ne Kadar Süredir Arıyorsunuz?		
			1	2	3	1	2	3	1	2	3	0-30 Gün	31-89 Gün	90+ Gün

*En önemli 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAMA yapınız. (1- En önemli)

**Kullandığınız arama kanallarından HERHANGİ 3 tanesini işaretleyiniz.

5

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2016 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

9) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	9.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	10. soruya geçiniz.

9.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

10) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet	☐ ⇨	10.1'e geçiniz.
	Hayır	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok	☐ ⇨	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2016 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

11) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

11.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok ☐ ➡ Görüşme Bitmiştir. TEŞEKKÜRLER.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi 5. Önerilen ücretin az bulunması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek Işaretlenebilir.

2015 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşverenin görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

Ek 2 - Örnekleme Yapılan İller Listesi ve Örnek Sayıları

Tamsayım Yapılan İller	10+ İstihdamlı İşyeri Sayısı	2-9 İstihdamlı İşyeri Sayısı	Toplam
ADANA	4.255	240	4.495
ADIYAMAN	800	22	822
AFYONKARAHİSAR	1.375	59	1.434
AĞRI	461	9	470
AKSARAY	785	29	814
AMASYA	627	27	654
ARDAHAN	95	5	100
ARTVİN	343	21	364
AYDIN	1.962	116	2.078
BALIKESİR	2.252	135	2.387
BARTIN	421	22	443
BATMAN	1.039	16	1.055
BAYBURT	99	3	102
BİLECİK	431	23	454
BİNGÖL	541	6	547
BİTLİS	433	8	441
BOLU	629	36	665
BURDUR	507	31	538
ÇANAKKALE	988	60	1.048
ÇANKIRI	252	15	267
ÇORUM	1.043	36	1.079
DENİZLİ	2.961	148	3.109
DİYARBAKIR	2.502	56	2.558
DÜZCE	1.028	24	1.052
EDİRNE	715	52	767
ELAZIĞ	1.310	38	1.348
ERZİNCAN	393	11	404
ERZURUM	1.199	40	1.239
ESKİŞEHİR	2.068	115	2.183
GAZİANTEP	3.435	207	3.642
GİRESUN	842	26	868
GÜMÜŞHANE	192	3	195
HAKKARİ	201	8	209

HATAY	2.208	128	2.336
IĞDIR	238	6	244
ISPARTA	675	54	729
KAHRAMANMARAŞ	1.805	59	1.864
KARABÜK	458	26	484
KARAMAN	477	26	503
KARS	279	14	293
KASTAMONU	701	36	737
KAYSERİ	3.307	153	3.460
KIRIKKALE	405	32	437
KIRKLARELİ	658	47	705
KIRŞEHİR	377	13	390
KİLİS	172	5	177
KONYA	4.466	200	4.666
KÜTAHYA	1.106	46	1.152
MALATYA	1.431	52	1.483
MANİSA	2.331	125	2.456
MARDİN	1.333	21	1.354
MERSİN	3.638	180	3.818
MUĞLA	2.537	231	2.768
MUŞ	426	10	436
NEVŞEHİR	780	23	803
NİĞDE	535	34	569
ORDU	1.313	52	1.365
OSMANİYE	897	34	931
RİZE	808	35	843
SAKARYA	1.984	113	2.097
SAMSUN	2.246	119	2.365
SİİRT	369	12	381
SİNOP	370	16	386
SİVAS	1.129	53	1.182
ŞANLIURFA	2.365	62	2.427
ŞIRNAK	613	5	618
TEKİRDAĞ	2.447	108	2.555
TOKAT	918	32	950
TRABZON	2.283	92	2.375
TUNCELİ	152	5	157

UŞAK	889	35	924
VAN	1.194	23	1.217
YALOVA	581	35	616
YOZGAT	613	29	642
ZONGULDAK	1.014	62	1.076
Tamsayım Toplam	88.712	4.090	92.802
Örnekleme Yapılan İller	10+ Örneklem İşyeri Sayısı	2-9 İşyeri Sayısı	Toplam
ANKARA	6.911	979	7.890
ANTALYA	4.289	444	4.733
BURSA	2.931	427	3.358
İSTANBUL	8.493	3.311	11.804
İZMİR	6.276	750	7.026
KOCAELİ	4.201	210	4.411
Örnekleme Toplam	33.101	6.121	39.222
Genel Toplam	121.813	10.211	132.024

Ek 3- Tanım ve Kavramlar Sözlüğü

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Talep Araştırması: İŞKUR tarafından 12 Mayıs-27 Haziran tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Talep Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Talep Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2013 yılı kayıtlarıdır. Talep araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar. Yukarıda belirtilenler şu şekilde özetlenebilir;

Çalışma çağındaki nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

İşgücü: İstihdam edilenler+ İşsizler

Kurumsal olmayan nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastahane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Genç nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

İKO = (İşgücü Arzı (İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında

bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

Eğitim seviyelerine göre işgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

İstihdam edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İş başında olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş başında olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

İstihdam Oranı = (Toplam istihdam)/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İşteki durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

İktisadi faaliyetlere göre istihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, ormancılık ve balıkçılık
B	Madencilik ve Taş ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, gaz, Buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı
E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve parekende ticaret; motorlu kara taşıtlarının ve motordikletlerin onarımı
H	Ulaştırma ve depolama
I	Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri
J	Bilgi ve iletişim
K	Finans ve sigorta faaliyetleri
L	Gayrimenkul faaliyetleri
M	Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetleri
N	İdari ve destek hizmet faaliyetleri
O	Kamu yönetimi ve savunma
P	Eğitim
Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
R	Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor
S	Diğer hizmet faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına
U	Uluslar arası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

Mesleklere göre istihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) İSCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. İSCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Kayıt dışı istihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt dışı istihdam oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

Kayıtdışı istihdam Oranı = (Kayıtdışı istihdam)/(Toplam istihdam) x 100

Eksik istihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer

işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Yetersiz istihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

İşsizlik Oranı = İşsiz/(İşgücü arzı (istihdam+işiz)) x 100

Genç işsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç işsizlik oranı : Genç işsizliğini ayrıntılı olarak tanımlayabilmek için dört ölçüt önemlidir.

15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

içinde genç işsizlerin oranını gösteren genç işsizlik oranı

İşgücüne dahil olmayan (İnaktif) nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır.

İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş aramayıp çalışmaya hazır olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş bulma ümidi olmayanlar: Daha önce ii aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma,öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu

belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus Oranı = (Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus-(İstihdam+İşsiz))/(Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus) x 100

Eğitim durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana grupla aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır (İŞKUR)

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı işgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Aktif kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 18 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıttır.

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Talep araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu

değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

İşe Yerleştirme: İş arayanların kurumca işe yerleştirilmesidir.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde güçlük çekilen meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş bağımlılık oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

Yaş Bağımlılık Oranı = ((0-14 yaş nüfus + 65 yaş nüfus))/(15-64 yaş nüfus) x 100

Yerel birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Ek 4- Ek Tablolar

SEKTÖRLERE GÖRE İPA SONUÇLARI-2015/1.DÖNEM							
Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı	Açık İş Sayısı	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	30 Haziran 2015 İçin Belirlenen Net İstihdam Değişimi	Açık İş Oranı	Net İstihdam Değişim Oranı 30 Haziran 2015
Bilgi ve iletişim	7	628	21	15	26	3,24%	4,14%
Diğer hizmet faaliyetleri	31	310	18	9	147	5,36%	47,33%
Eğitim	59	1.945	15	38	- 12	0,75%	-0,60%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendir	4	609	9	6	10	1,46%	1,64%
Finans ve sigorta faaliyetleri	20	133		1	1	0,00%	0,83%
Gayrimenkul faaliyetleri	12	123	1	6	9	0,81%	7,32%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	38	2.091	32	84	30	1,52%	1,43%
İmalat	508	40.253	1.646	1.963	2.349	3,93%	5,84%
İnsan sağlığ ve sosyal hizmet faali	40	2.846	124	132	123	4,19%	4,34%
İnşaat	255	4.265	104	211	563	2,38%	13,20%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faa	112	2.794	78	128	116	2,73%	4,15%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve	3	95	5	5	-	5,00%	0,00%
Madencilik ve taş ocakçılığı	20	240	9	10	5	3,61%	2,08%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliye	58	714	47	69	82	6,13%	11,46%
Su temini; kanalizasyon, atık yöne	5	180	1	10	4	0,55%	2,22%
Toptan ve perakende ticaret	403	9.664	346	459	427	3,46%	4,41%
Ulaştırma ve depolama	84	1.312	26	58	66	1,95%	5,03%
TOPLAM	1.659	68.202	2.482	3.205	3.946	3,51%	5,79%

EK:5 2 İle 9 Kişi Arası İstihdamlı İşyeri Bilgileri SAKARYA

2015 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin yanında 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri de ziyaret edilmiştir.

Türkiye İş Kurumu, 2015 Yılı Yerel Düzeyde İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 16 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde 132.034 işyerine yüze görüşme yöntemiyle anket uygulamıştır. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ve Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için hem Türkiye geneli il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmektedir. Söz konusu işyerleri için il düzeyinde tahmin üretilmemiştir. Bu nedenle raporun bu bölümüne kadar 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerinin verileri kullanılmamıştır. Bu bölümde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerinin illerinde ziyaret ettikleri 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine ilişkin veriler paylaşılacaktır.

2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan soru kâğıdı uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Türkiye genelinde çalışma kapsamında toplam 10 bin 211 adet 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir. Bu işyerlerinin 6 bin 512 tanesine soru kâğıdı uygulanırken 3 bin 699 tanesinden çeşitli nedenlerle cevap alınamamıştır.

Bu kapsamda Sakarya ilinde 113 işyeri ziyaret edilmiş olup, söz konusu işyerlerinin 76 tanesi için soru kâğıdı uygulanmıştır. Bu bölümde 76 işyerinden elde edilen veriler üzerinde durulacaktır. Söz konusu veriler ham veriler olup, genelleştirme katsayısı Türkiye geneli tahmin üretecek şekilde verildiği için genelleştirilmiş verilerin il düzeyinde bilgi veren bir çalışmada kullanılmasının uygun olmayacağı düşünülmüştür. Ayrıca 2 ile 9 kişi arası işyerlerine ait veriler ili genellemediği için 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin verileri ile karşılaştırma yapılmamıştır.

Çalışma kapsamında Sakarya ilinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı 76 işyerine soru kâğıdı uygulanmış olup bu işyerlerinin yaklaşık yüzde 21'i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir.

Tablo 60 İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektör	İşyeri	Erkek	Kadın	Toplam
Toptan ve perakende ticaret	16	38	3	41
Ulaştırma ve depolama	8	25	2	27
İmalat	7	19	2	21
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	6	27	6	33
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5	4	3	7
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5	16	2	18
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	4	0	5	5
Gayrimenkul faaliyetleri	4	5	0	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	4	6	6	12
Bilgi ve iletişim	4	17	7	24
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	3	6	4	10
Eğitim	3	20	14	34
Madencilik ve taş ocakçılığı	2	10	0	10
Diğer hizmet faaliyetleri	2	1	1	2
İnşaat	2	8	2	10
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	1	4	0	4
Toplam	76	206	57	263

Kaynak: İPA 2015

Araştırma kapsamındaki 17 sektörün 16 tanesinde 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyeri ziyaret edilmiştir.

Söz konusu işyerlerinde toplam 263 kişi çalışmaktadır. Bu işyerlerinde çalışanların yaklaşık yüzde 21,5'i kadın, yüzde 78,5'i erkektir. En fazla işyeri Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ve en fazla çalışan da bu sektördedir. Çalışanların yaklaşık yüzde 15,5'i bu sektördedir.

76 işyerinden 6 tanesinde 13 kişilik açık iş olduğu tespit edilmiştir. Açık iş olan meslekler ise sırasıyla Metal Kaplamacı, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı, Sigortacılık Meslek Elemanı, Yazılım Mühendisi, Ön Muhasebeci, Temizlik Görevlisidir.

Toplamda 19 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde en fazla güçlük çekilen meslekler sırasıyla Metal Kaplamacı, Garson (Servis Elemanı), Yazılım Geliştiricisi, Dökümcü (Metal), Ön Muhasebeci, Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı, Turist Rehberi, Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik), Gazete Dağıtıcısı, Sigortacılık Meslek Elemanı, Şoför-Yük Taşıma, Aşçı, Bankacılık Ve Sigortacılık Meslek Elemanı, Mobilya Döşeme Ustası, Hamurkardır.

Temininde güçlük çekilen mesleklerin temininde güçlük çekilme nedenine bakıldığında yüzde 42,1 oranında gerekli mesleki beceri/niteliğe sahip eleman bulunamamasından, yüzde 26,3 oranında Bu meslekte işe başvuru yapılmaması, yüzde 21,1 oranında Çalışma ortam ve koşullarının

beğenilmemesi ve Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamamasıdır. Önerilen ücretin az bulunması ve Vardiyalı çalışma teminde güçlük çekilme nedeni olarak gösterilmemiştir..

Sakarya ilinde çalışma kapsamında ziyaret edilen 2 ile 9 kişi arası istihdam eden işyerlerinde istihdamın bir yıl sonra toplamda artacağı tahmin edilmiştir. İstihdamın yüzde 12,5 oranında artacağı öngörülmüştür.

Tablo 2 İstihdam Artışı ve Azalışı Beklenen Meslekler

İstihdam Artışı Beklenen Meslekler		İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler	
Meslek	Sayı		
Sınıf Öğretmeni	5		
Diğer Öğretmenler	5		
Sıvacı	3		
Satış Danışmanı	3		
Turizm Ve Otelcilik Elemanı	2		
Garson (Servis Elemanı)	2		
Meydancı - İmalat	2		
Çevre Mühendisi	2		
Yazılım Geliştiricisi	2		
Diğer	7		

Kaynak: İPA 2015

İstihdam atışı verilen mesleklerle ilgili olarak toplamda 33 kişilik bir artış olacağı belirtilmiştir. Bunların yüzde 30'unu öğretmen mesleği oluşturmaktadır.